Martinas J. Scott, S. J.

Dievo ranka Bažnyčioje

Visiems suprantamos teologijos žinios

1925

„Raidės" spaustuvė Kaune, Laisvės a. 35.

DIEVO RANKA BAŽNYČIOJE

VISIEMS SUPRANTAMOS TEOLOGIJOS ŽINIOS

MARTINAS J. SCOTT, S. J.

DIEVO RANKA BAŽNYČIOJE

VISIEMS SUPRANTAMOS TEOLOGIJOS ŽINIOS.

Iš anglų kalbos vertė B. Andruška, S. J.

Šviesa šviečia tamsybėje, ir tamsybė jos neapėmė (Jo. I, 5.).
Šviesa atėjo į pasaulį, bet žmonės labiau mėgo tamsybę, kaip šviesą, nes jų darbai buvo pikti. (Jo. III, 19.).

Kaunas * „Raidės" spaustuvė. * 1925

Nihil obstat.
Censor ex officio *J. Meškauskas.*
Caunae 5—XI—1924.

Nr. 4176.

Imprimatur. Caunae, die 6 novembris 1924 a.
Franciscus Epps. Samogitiensis

SKAITYTOJUI.

Šitame veikalėly duodame Tamstai, gerbiamas Skaitytojau, parinktus apie katalikų tikybą dalykus, paprastu ir visiems suprantamu būdu išdėstytus. Gerai suprasti jie gali nemaža nušviesti visus katalikų tikybos dėsnius. Kristų nenorėjo suprasti ir jo žodžius klaidingai aiškino. Toks pat likimas ir tikybos, kurią Jis pavedė katalikų Bažnyčiai, kad saugotų ir sveiką patiektų žmonijai, kurios tikslas yra amžinas gyvenimas. Katalikybės priešai nenori matyti kas yra Bažnyčia ir ko ji moko. Pragaras daro didelių pastangų, kad ją nuverstų ir sugriautų, ji, tačiau, siaučiančios audros verpetuose stovi tvirta, lyg uola, ant kurios šviečia Faro žiburys, skleidžiąs savo spindulius į tamsybes kovojantiems už tiesą ir dorovę, už tai, kas dieviška; kas kilnu. Ji kreipia jų žingsnius tenai, kur Kristus jų laukia, kad apvainikuotų jų nugalėjimą amžinos meilės ir džiaugsmo vainiku. „Ant tos uolos pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės". (Mat. XVI, 18.)

Bažnyčią valdo Dievas. Ji susideda iš dvieju dalių: dieviškos ir žmogiškos. Kas dieviška—aukšta, kilnu, galinga, amžina; kas žmogiška--netobula, silpna, laikina. Mes stengiamės parodyti tą Dievo valdžią Bažnyčioje, tą Jo ranką, tą dieviškąją Bažnyčios pusę, kad regė

tume Bažnyčioj tai, kas tikrai joje yra. Per tą Bažnyčią Dievas veda jos vaikus į amžinąjį gyvenimą, per ją padaro Jis šios žemės keliauninkus dangaus gyventojais, per ją žmonių vaikai tampa Dievo vaikai. Į tai, tad, reikia nuolat kreipti dėmesys šituos lapus beskaitant.

I SKYRIUS.

STEBUKLAI.

Be jokio dvejojimo galima sakyti, kad stebuklai yra vienas svarbiausių krikščionybės pagrindų. Jeigu nebūtų stebuklų, Jėzus Kristus ir Jo religija būtų vien prigavimas. Kristaus gimimas yra stebuklas, Jo atsikėlimas iš mirusių taip pat stebuklas. Jei, tad, stebuklai nebūtų galimi arba jei jų visai nebūtų, tada krikščionybė remtųsi nelemtais pamatais, ir juo greičiau ji būtų pašalinta iš žemės paviršiaus, juo geriau būtų. Visai aišku, jog tokia yra katalikų nuomonė apie stebuklus.

Evangelija yra vien ilga stebuklų eilė. Jeigu stebuklų nėra švenčiausias ir autentiškiausias žmonijos istorijoj įvykis reikia atmesti kaip vilingas prigavimas. Tai aiškiai mums rodo, delko religijos priešai neigia stebuklų galimumą. Jeigu jie įstengtų sugriauti stebuklus, jie sugriautų ir katalikų tikybą, o tai padarę jie galėtų gyventi kaip tinkami. Nes jei katalikų Bažnyčia nėra dieviška, juo labiau kita kuri bažnyčia nėra dieviška. Del tos, tad, priežasties religijos priešai visus savo puolimus kreipia į katalikų religiją. Kitomis religijomis jie nesirūpina, nes žino, kad katalikybei griuvus drauge su ja grius ir visos kitos tikybos.

Čia yra punktas, kuriame sektos daro didelę klaidą. Jos nemato, jog vandens paviršiuje jos plūduriuoja vien delto, kad švelnučiai ryšiai jungia jas su Petro Laivu. Ir jei Petro Laivas, Bažnyčia, nuskęstų, visos kitos religijos, atskilusios nuo katalikų, taip pat žūtų.

Iš to aišku, delko Voltaire ir jo sekėjai, kada mėgino griauti religiją, savo kanuoles nukreipė į katalikų Bažnyčią. Velnio gudrumu jie matė visos antgamtiškos struktūros pamatus ir dėjo pastangų, kad juos išverstų. Tie pamatai yra stebuklai. Jei jie būtų įstengę pasiekti stebuklų sritį ir įrodyti, jog tai vien prasimanymas, jie būtų pastatę savo netikybos rūmus ir gyvenę pagoniškai, nieku nesirūpindami.

Nieks neapsiriks sakydamas, kad toks buvo jų gilesnis motyvas stebuklus puolant. Norėdami gyventi gyvuliškai, duoti pilną laisvę gyvuliškiems geidimams, pirmiausia jie turėjo pašalinti religiją. Tiems piktos valios žmonėms nė kiek nerūpėjo tiesa. Ne tiesos ieškodami jie rengė religijos puolimus. Pirmiausia jiems rūpėjo turėti laisvas, platus gyvenimo takas. Visą gyvenimą jie vadavosi šiuo obalsiu: „Valgyk, gerk ir linksminkis, nes rytoj mirsi". Kristus gi skelbė: „Ištikrųjų rytoj mirsi, bet po mirties yra teismas".

O, kad žmonės galėtų išvengti to teismo!

Voltaire ir jo sekėjai, kurių gyvenimas buvo toks, jog teismo mintis jiems buvo tarsi slogutis, nutarė, kad jokio teismo nėra. Tam nutarimui įrodyti jie pradėjo neigti kiekvieną antgamtišką religiją sa-

kydami, jog visa antgamtiška remiasi stebuklais, o stebuklai negalimas dalykas.

Pirmi stebuklų priešai buvo pagonys. Kada protestantizmas pamažu susiartino su racionalizmu ir pagonyste, protestantai taip pat pradėjo neigti stebuklus. Jie neigė vėlesniųjų laikų stebuklus, bet pripažino stebuklus, įrašytus Evangelijose. Veikiai, tačiau, jų nenuoseklumas privedė juos prie to, kad jie turėjo arba visus stebuklus atmesti, arba sutikti, kad stebuklai galimi visais laikais.

Priimti mūsų gadynės stebuklus reikštų priimti vienintelę Bažnyčią, kurioj jie vyksta, reiškia katalikų Bažnyčią. Nenorėdami to padaryti jie bendrai atmetė stebuklų galimumą, ir todel dabar turime liūdną faktą, kad be katalikų Bažnyčios visa, kas antgamtiška, išnyko arba kaskart labiau nyksta.

Jei kas kartą su kuo susibarė, jis beveik negali tinkamai ir mandagiai su juo elgtis. Imkime du draugu, kurie susipyko. Prieš tai jie kuo geriausiai vienas apie kitą manė. Susipykę jie mano apie kits kitą visa, tik ne tai, kas yra tikra ir teisinga. Jie nebeįstengia matyti vienas kitame gerų pusių, kurias seniau gerbė. Priešingai, tos gerosios pusės dabar jiems atrodo trukumais, ydomis, niekšybėmis. O juk tie du draugu savyje nepasikeitė, o pakitėjo tik jų dvasiškas vieno su kitu santykis. Žmogus nepakeičia savo prigimties per vieną naktį. Jei jis turėjo gerų pusių per penkiolika arba dvidešimt metų, jis negali virsti blogu per vieną dieną.

Yra žmonių, kurie ilgus metus buvo draugai,

bendrai dirbo, rodydami vienas kitam pasitikėjimo ir pagarbos. Pagaliau jie pasiryžo skirtis. Netrukus jie pasidarė nebe draugai ir greitai virto priešais. Ką bloga vienas antrame rado, nera reikalo kalbėti, bet nuo to laiko jie vienas kitame matė tik pikta.

Katalikų Bažnyčia ir pasaulis kovoja. Sakydami „pasaulis" mes suprantame ne materiališką žemę, bet žmones, kurie gyvena žemėje pasibaigiančiu gyvenimu. Tie žmonės nenori, kad kas jiems kliudytų nedorai gyventi. Bažnyčia jiems skelbia, jog jų gyvenimas turi būti taikomas su Dievo įstatymais, tad šalin Dievo įstatymai!

Yra tam tikras metodas stebuklams neigti. Pradedama tikinti, kad stebuklai negalimi. Tada nebesvarstomas jų aiškumas ir nebeklausoma kitų įrodymų. Tokiu nusistatymu visa stebuklų sąvoka yra klaidinga, todel kam dėti pastangų tokiems dalykams svarstyti? Jei stebuklai, neįrodinėdami Bažnyčios teisingumo, duotų teisę gyventi kaip kam tinka, nėra abejonės, kad tada daug kas atsižvelgtų į stebuklus ir jais tikėtų. Bet kadangi stebuklai yra Dievo pirštas, kuris nurodo Jo religijos teisingumą, daugelis nenori į juos įsigilinti.

Jeigu stebuklai vien prasimanymas, tai kodel katalikai turėtų jų laikytis? Ar katalikas nėra linkęs gyventi laisvai, kaip ir kiti? Kam katalikai turėtų patys sau kalti grandines?

Jei stebuklų nėra, tai kodel dvylika apaštalų už juos mirė? Kodel vienuolika milionų kankinių vargo kalėjimuos, ištrėmimuos, kentė kančias ir mirtį? Ar ka-

talikai neturi kūno ir aistrų ir palinkimo linksmai, palaidai gyventi, kaip ir kiti? Nes kokia mums nauda tikėti stebuklais? Jokios naudos, nebent stebuklai yra tikra tiesa.

Jei stebuklai nėra tikrenybė, katalikai yra didžiausi pasauly kvailiai, o Bažnyčia didžiausia žemėje apgavikė. Bet apgaudinėjimas negali tęstis dvidešimt amžių, ir geriausi pasauly žmonės negali būti kvailiai.

Jei pažiūrėsime praėjusių dvidešimties šimtmečių, tai pamtysime, kad kilniausi žmonės istorijoj yra tikintieji. Tai vyrai ir moterys aukštos dorovės, kilniausių idealų, atsižadėję savęs. Tai vyrai ir moterys, kurie steigė ligonines, prieglaudas ir įvairių rūšių labdarybės įstaigas. Visos labdarybės institucijos žemėj yra kilusios iš religijos, kuri mus moko, jog visi esame vaikai Dievo, esančio danguje, o Jis mūsų Tėvas.

Pats Jėzus Kristus atnešė į pasaulį didelę žmonių brolybės ideją. Jis mus mokė melsti visagalintį Dievą ir vadinti Jį mūsų Tėvu. Jo religija, stebuklais paremta, davė kilniausių visais laikais vyrų ir moterų. Tokia religinė darbuotė negali būti apgavimas, tokios religijos sekėjai negali būti kvailiai.

Iš kitos pusės įsižiūrėk į gyvenimą tokio Voltaire'o ir jo sekėjų, kurie puolė visa, kas antgamtiška. Jei kuomet žemėj buvo žmogus, kurs tiesiog voliojosi morališkame purve, jis buvo Voltaire. Bet jis buvo ir velniškai gudrus. Jis galėjo sakyti tokius dalykus, kad net lavonai kuone šypsodavosi. Jis pavertė pajuoka ir pasityčiojimu visa, kas lietė religiją. Jo įpro-

tis buvo tyčiotis iš šventenybių. Jis niekino religiją plunksna, mirkyta pagiežoje ir velniškume.

Visiems yra žinoma, kaip lengva pajuokti kilniausi ir švenčiausi pasauly dalykai. Gatvės valkata lengvai gali pajuokti šv. Pranciškaus dorovingumą, bet tarp jų skirtumas yra toks, kaip tarp dangaus ir žemės. Eikime, tačiau, prie paties stebuklų fakto.

Jei stebuklų priešai tyrinėtų stebuklus bent panašiu būdu, kaip jie tyrinėja kitus dalykus, jie niekumet jų neatmestų. Jei jie pripažintų stebuklų buvimą remdamiesi panašiais įrodymais, kaip kad jie remiasi paprastuose mokslo dalykuose, jie būtų priversti bendrai stebuklus pripažinti.

Stebuklu mes vadiname kokį regimą įvykį, kuris negalima išaiškinti gamtos įstatymais. Stebuklas stovi aukščiau paprastų gamtos jėgų, todel jį vadiname antgamtišku, t. y. aukščiau už paprastas gamtos jėgas bei įstatymus stovinčiu reiškiniu. Iš to taip pat aišku, kad tik vienas Dievas gali kištis į gamtos įstatymus, ir todel tikras stebuklas, išeinąs iš gamtos įstatymų ribų, rodo, jog čia veikia Dievas, ir Jo veikimas pasireiškia ypatingu ir nepaprastu būdu.

Pirmoj vietoj didžiausias stebuklas yra pats Kristus. Jei Jis nėra antgamtiška esybė, kaip Jis galėjo duoti pasauliui idejų, kurių žmogaus protas pasiekt negali? Jo mokslas tiek aukštesnis už didžiausių filosofų mokslą, kaip saulė, palyginti su žvakelės šviesa. Jis yra vienintelė pasauly esybė, kuri kalbėjo ir veikė kaip Dievas.

Sakydamas kalne pamokslą Jis kalbėjo kaip aukš-

čiausias teisdavys, kurio autoritetas lygus paties Jehovos autoritetui. Jis nesakė: „Taip kalba Viešpats", bet: „Aš jums sakau". Net Rašto žinovai ir parizejai pastebėjo, kad „Jis mokė kaip tas, kurs turi valdžios, o ne kaip kiti". (Mat. VII, 28, 29). „Jūs girdėjote, kad seniesiems pasakyta: „Neužmušk". Aš gi jums sakau: „Kiekvienas, kurs pyksta..." t. ir t. Jis stato save lygioj eilėj su Dievu, kurs davė dešimtį įsakymų, ir papildo Dekalogą. Joks žmogus, būdamas tiktai žmogus, nedrįstų taisyti Jehovos įsakymų.

„Melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus, kad būtute vaikai jūsų Tėvo, esančio danguje". Ar tat galėjo kilti iš žmogaus minties? Jis sakėsi turįs valdžią pakeisti subatos šventimą sakydamas, jog Jis yra „taip pat subatos Viešpats". (Mat. XII, 8). Jokia žmogiška esybė nedrįstų keisti Dievo įstatymų. Jis tarė Petrui: „Tau aš duosiu Dangaus Karalystės raktus". (Mat. XVI, 19). Ar žmogus galėtų būti toks puikuolis ir žadėti žmonėms tai, kas priklauso vienam Dievui?

Todel Kristus buvo kažkas didesnis, negu paprastas žmogus, — Jis buvo Dievas, didžiausias krikščionybės stebuklas. Nes jei Kristus nebūtų buvęs antgamtiška esybė ir tiesiog Dievas, ar būtų Jis drįsęs sakyti „Imkite ant savęs mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; čia jūs rasite savo sieloms atilsio." (Mat. XI, 28). Jei Kristus nebūtų buvęs Dievas, Jis nebūtų buvęs romus ir nuolankus, bet pilnas puikybės ir išdidumo. Jis sako: „Kas myli tėvą ar motiną labiau, kaip mane, tas manęs nevertas". „Kas

del manęs prarastų savo gyvybę, ras ją". (Mat. X, 37, 39). Kokia čia būtų puikybė, jei Jis nebūtų Dievas!

Pagaliau Jis pareiškė esąs aukščiausias gyvųjų ir mirusiųjų Teisėjas, kuris duoda užmokestį visai žmonių giminei arba baudžia žmones, žiūrint to, ar jie Jam tarnavo, ar priešinosi. Jis skelbė pasauliui, jog kas tik ką gera arba pikta padarys kitiems, tas Jam bus padaryta: „Kiek kartų jūs tai padarėte vienam šitų mano mažiausių brolių, man padarėte". (Mat. XXV, 40). Kokia baisi būtų Jo puikybė, jei Jis ištikro nebūtų tikra antgamtiška esybė, kuri stebuklingai gimė iš Marijos per šventosios Dvasios galybę. Toks yra svarbiausias krikščionybės stebuklas.

Mes taip pat žinome, kad Jo darbai sutiko su Jo žodžiais. Jis kalbėjo: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje", ir Jis ta valdžia naudojosi. Jis buvo didžiausias stebukladaris. Visas Jo gyvenimas buvo ištisa stebuklų eilė. Jis duodavo akliems regėjimą, pagydydavo raupuotus, prikeldavo numirėlius, nuramindavo gaivalus, ir pagaliau pats atsikėlė iš mirusių.

Jeigu Jėzus ir nebūtų daręs tų visų stebuklų, mes anot šv. Augustino žodžių, turime dar didesnį stebuklą. Krikščionybės įkūrimas be stebuklo yra didesnis stebuklas, negu tie faktai, kurie pretenduoja būti stebuklais. Nėra laiko tai tiesai geriau išvystyti, bet protingam žmogui ji ir taip pakankamai aiški.

O kas manyti apie mūsų laikų stebuklus? Eik į Lourdes'ą. Mūsų akyse darosi dalykai, kurie paprastai pasauly nesidaro. Buvo laikas, kada įvykstantieji Lourdes'e faktai buvo neigiami. Bet kai mokslininkai

skeptikai ir netikintieji pamatė juos, nebegalėjo daugiau neigti. Jų akyse vykstantieji Lourdes'e pasveikimai priimami kaip tikri faktai. „Annales des sciences physiques" vyriausias leidėjes daktaras Richet, Paryžiaus medicinos fakulteto profesorius, rašo šiuo būdu: „Prietarais nesivadaująs protas yra priverstas įsitikinti, jog konstatuojamieji faktai yra autentiški".

Tiek apie pasveikimus. Juos pripažįsta visai netikį mokslininkai, tik neigdami religiją jie negali tuos pasveikimus laikyti stebuklingais. Kas tad jiems daryti? Jie stengiasi tuos pasveikimus aiškinti nežinomų jėgų pagalba. Jie sako, kad pasveikimai įvyksta del dvasios egzaltacijos, kuri veikia kūną kaip akstinas ir padaro jį sveiką. Toks jų paskutinis nusistatymas. Bet pasveiksta ir kūdikiai! Kūdikiai neturi vaizduotės, nei egzaltuoto tikėjimo, nei kito kurio jausmo.

Čia yra ne kas kita, kaip Dievo galybė. Čia Jo antspaudas tai pagarbai, kurią Bažnyčia pripažino Jo palaimintajai Motinai Marijai. Čia Jo balsas, kuris skelbia katalikų religijos teisingumą. Čia yra pasauliui duotas pagrindas, kad tas tamsias nuodėmių dienas sektų tikybos šviesa, kuri veda į amžiną garbės šviesą.

Kadangi dabartinis amžius giriasi mokslo metodais ir sukniumba prieš materiališką aiškumą, paduosiu čia bent vieną dvidešimtojo šimtmečio stebuklą su visais pamatavimais, kokių reikalauja griežčiausias teismo arba mokslo tyrinėjimas. Prašau tamstos, kaip teisininko aba mokslininko, apsvarstyti faktus ir, jei juos neigti nėra galima, sutikti su tuo, ką jie įrodo.

Nesunku yra išanksto neigti stebuklų galimumas,

tik faktai nebijo panašių teorijų. Prieš šimtą metų teoretikai galėjo neigti pavandeninių laivelių arba stojančių į kovą aeroplanų ir bevielių telegrafų galimumą. Šiandien jie yra realybė. Ištikrųjų, juk tie trys ankščiau negalimi daiktai sudarė svarbiausią didžiojo karo mechanizmą.

Dabar patiekiu tamstai apsvarstyti stebuklą ir prašau tamstos pasielgti su juo su tokiu atvirumu, kokį tamsta turi kituose pasaulio dalykuose. Nestatyk savęs klasėn tokių žmonių, kurie netiki, kad ir yra aiškiausia tiesa. Žmogus, kurs užmerkia akis aiškumui, panašus į strausą, kurs mano paslėpęs savo kūną, jei pajėgė paslėpti galvą smiltyne.

Mes esame linkę neigti galimumą visa to, ko nenorime pripažinti tiesa. Žmonės, kurie neigia visa, kas antgamtiška, nemėgsta grįžti atgal. Del tos priežasties jie nenori matyti čia to, ką kituose dalykuose, jie laiko tikra ir neginčytina. Tikėdamas, jog tamsta nori tiesos, aš tamstai duodu sekančius faktus. Dabar del paties stebuklo.

1899 m. gruodžio mėn. 17 dieną greitasis pašto traukinys kely iš Bordeaux į Paryžių susidaužė su kitu traukiniu. Traukinio vagone buvo speciališkai pasiųstas pašto tarnautojas Gabrielis Gargan, 30 metų amžiaus. Sudužimo laiku traukinys ėjo penkiasdešimties anglų mylių greitumu per valandą. Sudužimo momentu Gargan buvo išmestas penkiasdešimt penkias pėdas į šalį. Jį baisiai sutrenkė ir sulaužė, ir suparaližuotas jis nebevaldė apatinės kūno pusės pra-

dedant nuo liemens. Jis buvo vos gyvas, kada jį įdėjo į neštuvus.

Ligoninėj, į kurią jis buvo nugabentas, jo gyvenimas kurį laiką buvo vien merdėjimas. Po aštuonių mėnesių jis sudžiūvo į griaučius ir svėrė vos septyniasdešimt aštuonis svarus, nors pirmiau buvo tvirtas vyras. Jo kojose pasirodė gangrena. Jis negalėjo valgyti kieto valgio, o skystą galėjo imti tik tam tikru vamzdeliu ir tik vieną kartą per parą.

Nukentėjusis iškėlė bylą, kad gautų atlyginimą iš gelžkelio valdybos. Gelžkelio valdyba norėjo geruoju susitaikyti ir sutiko mokėti jam kas metai po 3000 frankų, kol jis bus gyvas. Gargan, tačiau, atsisakė nuo pasiūlymo ir kreipėsi į teismą. Teismas, apsvarstęs dalyką, nusprendė, kad gelžkelio valdyba turi mokėti nukentėjusiam kas metai 6000 frankų ir beto duoti dar 60000 frankų atlyginimo. Gelžkelio valdyba kreipėsi į apeliacijos tribunolą, bet šis patvirtino pirmojo teismo sprendimą, ir byla tuo pasibaigė.

Gargano padėtis buvo begalo varginga. Jis nebepajėgė pats sau patarnauti net mažiausiuose dalykuose. Jam rekėjo dieną ir naktį dviejų įgudusių slaugintojų. Jo sveikata nė kiek nėjo geryn. Gelžkelio valdyba, norėdama bylą laimėti, kovojo prieš jį kiekviename žingsnyje. Čia negalėjo būti apgavimas ar apsirikimas: du tribunolai liūdijo apie jo sveikatos stovį, gelžkelio valdyba mokėjo jam atlyginimą bei pensiją, beto daktarai liūdijo, jog tas žmogus iki mirties paliks bejėgis ir ligonis.

Prieš katastrofą Gargan jau penkiolika metų ne-

bevaikščiojo į bažnyčią. Jo teta, Saldž. Jėzaus Širdies vienuolė, meldė jo keliauti į Lourdes'ą. Jis atsisakė, tačiau ši nesiliovė maldavus, kad jis pasivestų Lourdes'o Švenčiausiajai Panelei. Ligonis neklausė jos įkalbinėjimų.

Po dvidešimties ligoninės mėnesių chirurgai patarė jam operaciją, bet jis nesutiko leisti ją daryti. Daktarai pasakė, kad jei jis nesiduos operuoti, jis turės mirti. „Tada leiskite man mirti", atsakė jis ir paprašė pernešti jį namo, kad galėtų savo šeimynoj numirti. Namieje jo motina vėl prašė jo, kad keliautų į Lourdes'ą, bet jis nė klausyti nenorėjo. Pagaliau, kad patenkintų motiną, sutiko vykti į stebuklingąją vietą.

Dvejus metus po katastrofos jis nė valandėlei nebuvo apleidęs savo lovą. Ant neštuvų nunešė jį į traukinį. Tas nešimas jį taip nuvargino, kad ligonis nustojo žado ištisai valandai. Palydovai ketino atidėti kelionę bijodami, kad kelyje nenumirtų, tik motina užsispyrė, ir jie išvyko.

Atvykęs į Lourdes'ą jis atliko išpažintį ir priėmė šv. Komuniją. Jo sveikata nė kiek nepasikeitė. Paskui jį nunešė į stebuklingąją kūdrą ir atsargiai įmerkė į vandenį. Jokių pasekmių. Net pasidarė blogiau, nes pavargęs ligonis apalpo ir gulėjo lyg negyvas. Po kiek laiko, kadangi jis buvo vis be žado, visi ėmė manyti jį mirusį esant. Nusiminę jie vežė jį mažame vežimėly atgal į viešbutį. Kely jie pamatė ateinančią procesiją su Švenč. Sakramentu. Sustoję nuošaliai, kad praleistų procesiją, jie uždengė drabužiu veidą gulinčio vežimėly žmogaus, kurį laikė mirusiu.

Kunigas, praeidamas su Švenč. Sakramentu, davė palaiminimą visam nuliūdusiam būreliui, sustojusiam aplink mirusį kūną. Po uždangalu buvo pastebėtas judėjimas, ir kaip visi nustebo, kada ligonis pats pasikėlė ir atsisėdo. Kol šeimyna nustebusi tylėjo, o kiti, juos apstoję, žiūrėjo, kas darosi, Gargan stipriu balsu pasakė norįs keltis.

Visi manė, kad jis klejoja prieš mirtį ir stengėsi jį nuraminti, bet jis buvo nesulaikomas. Jis atsikėlė, atsistojo stačias, paėjo keletą žingsnių ir pareiškė, kad jis yra sveikas. Minia nustebusi žiūrėjo ir puolė ant kelių, kad padėkotų Dievui už naują Jo galybės ženklą, padarytą stebuklingoj Jo palaimintos Motinos vietoj. Kadangi Gargan turėjo tik ligonio rūbus, jis atsisėdo į vežimėlį, ir jį nuvežė į viešbutį. Tenai jis greit apsitaisė ir pradėjo vaikščioti, tartum niekumet nebūtų sirgęs. Per dvejus metus nieko nevalgęs jis sėdo prie stalo ir suvalgė gerus pietus.

Žinia apie jo pasveikimą greit pasklydo po visą kraštą. Visi žinojo jo nelaimę. Bylos laiku laikraščiai buvo pilni jo baisių ir neišgydomų sužeidimų aprašymų. Jo nelaimė buvo vieša, todel netrukus pradėjo eiti daktarai jo tyrinėti. Nei vienas neneigė pasveikimo fakto. Nei vienas neabejojo del jo neišgydomos ligos nei del dabartinės sveikatos. Jo nelaimės aprašymai buvo valdiški ir vieši nuo katastrofos dienos ligi staigaus pasveikimo valandos. Atsitikimas buvo garsus. Čia buvo įrodymas, kuris griovė visas teorijas, einančias prieš antgamtiškumą. Daugelis daktarų nusilenkė ir pripažino stebuklą, bet kiti pasiliko akli, nelyginti kaip

Rašto žinovai ir parizejai, regėdami mūsų Išganytojo stebuklus.

Ir visumet taip bus. Gi atviriems ir tikriems tiesos mylėtojams antgamtiškumas yra aiškesnis už dieną. „Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas. Visa per Jį padaryta. Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa. Šviesa šviečia tamsybėje, ir tamsybė jos neapėmė. Kas Jį priėmė, tiems Jis davė galios būti Dievo vaikais, būtent tiems, kurie tiki Jo vardu". (Jo. I, 1—12).

1901 m., rugpiūčio 20 dieną šešiasdešimt geriausių daktarų tyrinėjo Garganą. Nekonstatuodami pasveikimo būdo jie pripažino jį visai pasveikusį. Gargan, dėkingas Dievui ir jo palaimintajai Motinai, pasišventė tarnauti ligoniams Lourdes'e.

Penkiolikai metų po jo pasveikimo praslinkus jis vis dar dirbo pilnas energijos ir pasišventimo. Kai jis kilnodavo negalinčius vaikščioti ligonius, padėdavo luošiems eiti, tarnaudavo nelaimingiems kiauras dienas, jis pats būdavo gyvas stebuklas. Gal būt, jis ir dabar tenai tebėra, nes nebuvo girdėti, kad būtų miręs. Milionai žmonių jį regėjo ir milionai žinojo, koks jis buvo prieš atvyksiant į Lourdes'ą.

Mokslo žinovai, čia stebuklas taip gerai pamatuotas, kaip gali būti pamatuoti geriausi jūsų moksliški tyrinėjimai!

II SKYRIUS.

TIKYBA.

Katalikai, kalbėdami apie savo religiją, dažnai sako: „Mes remiamės „mūsų šventa tikyba". Taip sakydami jie supranta, kad jų religija Dievo apreikšta, ir ta apreikštoji religija reikia skirti nuo religijos, naturališku protu pažįstamos. Apreiškimas, arba apreikštoji tiesa yra krikščionybės pamatas. Ta tiesa perduota mums įkvėptų Senojo Įstatymo rašytojų ir, pagaliau, paties Jėzaus Kristaus Naujame Įstatyme.

Apreiškimas, kaip pats vardas rodo, yra tai, kas mums pareikšta, pranešta asmens, kurs duoda žinių apie tokius daiktus, kurių kitu keliu žmogus pažinti negali. Kartais mes skaitome apie pareiškimus teismų bylose. Netikėtai išeina koks liūdytojas ir nušviečia dalykus, apie kuriuos kitu būdu žinių nebuvo galima gauti. Tai, ką jis sako, gali būti nuostabu, beveik neįtikėtina, bet jeigu jis savo pranešimą patvirtina ir moka jį įrodyti, jo pareiškimas gali visai pakeisti pažiūrą į svarstomą dalyką.

Apreiškimas religijoj labai panašus į liūdytojo pareiškimą teisme. Tyrinėdamas riliginę tiesą žmogus gali savo protu pažinti, kad yra pirmų pirmiausioji visų daiktų Priežastis, kad yra Esybė, kuri geriems atlygina, o piktus baudžia. Žmogus, daugiau skaitęs apie Dievą,

gali sužinoti kiek daugiau. Tuo Dievo pažinimas ir baigtųsi, jei nebūtų apreiškimo.

Dievas, gamtos kurėjas, teikiasi kalbėti mums pats apie save aiškiau, negu kalba gamta. Jis tai daro lūpomis tų išrinktųjų vyrų, kuriuos mes vadiname įkvėptais ir kuriuos šventasis Raštas vadina pranašais. Mes sakome, jog jie yra įkvėpti, nes tai, ką jie sakė, buvo, jiems įkvėpta iš aukšta. Jie buvo tik Sutvėrėjo įrankiai. Nekartą gal jie patys nedaugiau suprasdavo tai, ką skelbė, kaip tie, kuriems skelbė. Per juos, tad, Dievas mums pasakė apie save tokius dalykus, kurių mes kitaip nebūtume sužinoję.

Savo pranašų lūpomis Jis mums pareiškė, jog Dievas yra tik vienas. „Žiūrėkite, kad aš esu vienas, ir be manęs nėra kito Dievo". (Atk. XXXII, 39). „Viešpats, mūsų Dievas, yra vienatinis Viešpats". (Atk. VI, 4). „Prieš mane nebuvo padarytas joks Dievas ir po manęs nebus". (Is. XLIII, 10). „Aš pirmas ir paskutinis, ir be manęs nėra Dievo". (Is. XLIV, 6.). Tiesa, galima ir protu suprasti, kad Dievas yra vienas, bet praktikoj tai nėra lengva. Po apreiškimo žmogus aiškiau suprato ir proto argumentus, kad Dievas yra vienas. Senovėje, tačiau, daugelis tautų, išskyrus Izraelio tautą, garbino daug dievų, vadinasi pateko į politeizmą.

Iš apreiškimo mes žinome, kad Dievas neturi trukumų, arba netobulumų. „Dievas patikimas ir be jokios klastos". (Atk. XXXII, 4.). „Many yra kiekvieno kelio ir tiesos malonė, many visa gyvybės ir galios viltis". (Ekkl. XXIV, 25.). „Būkite, tad, tobuli, kaip

jūsų dangaus Tėvas yra tobulas". (Mat. V, 48.). „Nei vienas nėra taip šventas, kaip Viešpats". (I Karal. II, 2.). „O Viešpatie Dieve, visų daiktų Kurėjau, teisingas ir gailestingas, kuris vienas esi geras Karalius, vienas esi maloningas, vienas teisingas, ir visagalis, ir amžinas". (I Mach. I, 24.). Įvairios tautos daug klaidų tame darė. Graikų ir romėnų klasiškoji literatūra pripažįsta dievams įvairių ydų; taip pat ir kitos tautos vaizduoja savo dievybes su žmogiškais netobulumais ir ydomis.

Saliamono knygos pasakoja mums, kad Dievas neturi ribų. „Visas žemės skritulys prieš Tave tartum rytmetinės rasos lašelis, kurs nukrinta ant žemės". (Išm. XI, 23.). Izajas sako apie Dievą: „Dangus yra mano sostas, o žemė mano kojų suolelis". (Iz. LXVI, 1.); ir: „Dievas yra amžinas Viešpats, kuris sutvėrė pasaulio ribas". (Iz. XL, 28.). O psalmistas prideda: „Pirmiau, negu pasaulis buvo padarytas, nuo amžių lig amžių Tu esi Dievas". (Ps. LXXXIX, 2.).

Toliau iš apreiškimo mes sužinome, kad Dievas, sutvėręs pasaulį, nepaliko jo be savo priežiūros. Nusidėjėlis kalba: „Kas mane mato? Tamsybės apsiaučia mane, ir sienos dengia mane, niekas į mane nežiūri, ko aš bijau?" Jis nesupranta, kad Viešpaties akys daug yra aiškesnės už saulę; „jos žiūri į visus žmonių kelius, regi žmonių širdies slapčiausius dalykus". (Ekkli. XXIII 25.). „Jo akys žiūri į žmonių kelius ir pastebi visus jų žingsnius". (Job. XXXIV, 21.). „Nėra kito Dievo be Tavęs, kurs rūpinasi apie visa". (Išm. XII, 13.). „Tavo, Tėve, Apveizda mus valdo". (Išm. XIV, 3.).

Iš apreiškimo galima parodyti apie Dievą daug dauktų, kurių mes kitu keliu negalėtume sužinoti. Naujame Įstatyme Jėzus Kristus duoda mums nuodugnesnių žinių apie Dievą. Jis mums pasako, kad Dievas yra mūsų Tėvas, kad Jis mus taip myli, jog pasiuntė į pasaulį savo vienintelį Sūnų, kad mus nuvestų į Jo dangiškuosius namus. Kad ir kažin kaip mes būtume Jį įžeidę, Jis nori mums atleisti, jei tik mes rimtai pas Jį grįžtame. Jis nekenčia nuodėmės labiau, negu mes nekenčiame savo didžiausio priešo, ir jei mes neatsiteisime už mūsų piktus darbus ir nepasitaisysime, Jis amžinai pašalins mus iš savo namų.

Visas tas žinias apie Dievą, kurios kyla iš apreiškimo, mes gauname tikėjimu. Jos nekyla iš mūsų pačių pastebėjimų nei iš mūsų protavimų, bet tik iš tikėjimo kito žmogaus žodžiais. Didžiąją paprastų mūsų žinių dalį mes įgyjame tikėjimu. Visa, ką žinome apie tolimus kraštus ir tautas, mes žinome pasitikėdami kitų žmonių žodžiais. Daugybę kitų daiktų priimame tikėdami žodžiais asmenų, kurie verti mūsų pasitikėjimo.

Arčiau įsižiūrėję rasime, kad didesnė mūsų žinių dalis yra kilusi iš autoriteto. Vaiko lavinimasis beveik visiškai glūdi tame, kad jis ima tai, ką jo tėvai ir mokytojai sako. Su vyresniais vaikais tas pat darosi. Galima drąsiai sakyti, kad progresas sustotų, jei mes daugelio daiktų nepriimtume remdamiesi vien kitų žodžiais. Pati istorija mūsų didžiumai yra vien tikėjimo aktas. Mes tikime istoriko žodžiais. Iš tūkstančio gal nei vienas negali arba nepažiūri į originališkus doku-

mentus, iš kurių istorikas sėmė savo žinias. Tas pat yra ir su daugeliu kitų mokslo šakų.

Religinis tikėjimas yra priėmimas tiesų remiantis Dievo žodžiu. Visai teisinga yra Dievo žodžiai priimti, tik kaip sužinoti, kad čia yra Dievo žodžiai. Niekas nebus taip kvailas, kad atmestų tai, ką Dievas sakė, tiktai keblu sužinoti, jog tai Dievas yra pasakęs.

Suprantama, mes Dievo nematėm. Mes nė negirdėjome Jo paties kalbančio. Bet daugelis girdėjo kalbantį Jėzų Kristų, kuris skelbė tiesas apreiškimu. Iš kur galima žinoti, jog tai, ką Jėzus Kristus sakė, yra tiesa? Iš to, kad Jis sakėsi esąs Dievas ir tuos žodžius įrodė darydamas dalykus, kuriuos gali daryti tik vienas Dievas.

Stebuklingi darbai yra Sutverėjo darbai. Jėzus padarė daug stebuklų. Savo žodžiu Jis aklus darė reginčiais, kurčius girdinčiais, nebylius kalbančiais, mirusius gyvais. Jis valdė gaivalus, gydė raupuotus, keitė vandenį vynu, daugino duoną ir žuvį ir gydė miršt-tančius net toli nuo jų būdamas. Jis atleisdavo nuodėmes, išpranašaudavo būsimus daiktus, išpranašavo savo kančią ir mirtį ir kėlėsi iš numirusių, kaip buvo ankščiau žadėjęs. Visi tie dieviški darbai įrodo, kad Jis yra Dievas. Jis rėmėsi savo darbais, kaip savo dievybės įrodymais. Jie buvo Dievo galybė, skelbianti, jog Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus. Jie buvo Dievo antspaudas Jo pasiuntinybėje.

Mūsų tikėjimas remiasi Jėzaus Kristaus žodžiais. Visoj istorijoj nerasi taip tikėtino liūdytojo, kaip kad Jis yra. Todel arba mes turime atmesti visas žinias, įgytas ti-

kėjimu, arba priimti apreikštą tiesą, remdamiesi Kristaus žodžiais. Jei atmestume žinias, įgytas tikėjimu, tada turėtume atmesti visą istoriją. Nei vienas dabar gyvenančių žmonių nematė Aleksandro arba Cezario, nematė nė jų darbų liekanų. Žinias, kurias apie juos ir jų darbus turime, paėmėme iš to, ką jie patys sakė, arba iš tų, kurie, gyvendami jų laikais, paliko mums apie juos pasakojimus. Visa gi, ką jie patys nuveikė arba parašė, jau senai dingo, tik rašytojų ir istorikų užrašai mus pasiekė. Jei tie rašytojai ir istorikai nėra verti pasitikėjimo, tada mes neturime jokių duomenų, okio pamato mūsų žinioms. Tuo būdu reikia arba pripažinti ir priimti pasitikėjimo verti liūdytojai, arba storijos žinios atmesti.

Bet mes nė manyte nemanome istoriją atmesti. Todel mes neturime manyti atmesti nė tikėjimą. Nes tikėjimas remiasi liūdytoju, kurs visoj istorijoj už visus labiau pasitikėjimo vertas. Jei tat yra taip aišku, delko nevisi tiki? Kas yra kada buvęs teisme, tas matė, kaip liūdytojai kartais įvairiai liūdija. Delko? Jie vadaujasi aistromis. Aistros apakina. Todel ir teisėjas, išklausęs liūdytojų, ištiria liūdymus ir tada tik skelbia sprendimą. Žmonės atmeta Jėzų Kristų, o priima ir pripažįsta Cezarį. Delko? Mat Cezario priėmimas neliečia žmonių geidulių bei aistrų, gi Jėzaus Kristaus mokslas varžo žmones.

Jei tamsta tiki Jėzum Kristum, turi ir gyventi vadaudamasis Jo žodžiais, nes šiaip būsi Jo pasmerktas. Žmonės, apakinti geidulių bei aistrų, puikybės arba gašlumo, įsivaizduoja, kad jie gali, kaip tie strausai,

paslėpti savo galvas smiltynuose ir nepažinti Kristaus ir Jo teismo. „Žmogus savo prigimtimi nepriima to, kas yra Dievo Dvasios; jam tat atrodo paikybė, ir jis negali suprasti“. (I Kor. II, 14.). „Drausmės šventoji Dvasia bėga nuo visa, kas apgaulinga, pasitraukia nuo minčių, kurios yra neprotingos ir nepalieka, kuomet įeina nedorybė“. (Išm. I, 5.).

Tikėjimas yra tiek aiškus, kad jis įtikina, bet nepriverčia. Dievas mus sutvėrė laisvus ir nenori mums prievartos daryti. Bet Dievas padarė visa, ką galėjo, kad mes su tikėjimu gyventume. O delko Jis nori, kad mes su tikėjimu gyventume? Delko jis pats mums stačiai nepasirodo taip, kad išnyktų bet koks abejojimas?

Jei Jis pats pasirodytų, mes taip nusilenktume Jo didybei, kad ir laisvą valią prarastume. Jei mes kartą pamatytume Dievą, Jo grožis ir gerumas mus taip patrauktų, kad jokie kiti daiktai nebegalėtų mus nuo Jo atitraukti. Jo didybė mus paraližuotų ir priverstų klausyti, Jo balsas mus užkerėtų ir priverstų Jam tarnauti, kad ir kažin kokios būtų kliūtys ir traukimai kiton pusėn.

Žodžiu, mes būtume taip kupini pagarbos ir užkerėti Jo gerumo, kad jokia jėga nebegalėtų mus įtraukti į nuodėmę. Mes noroms nenoroms būtume sustiprinti doroj. Kaip akis, pažiūrėjusi į šviesią saulę, nebemato kitų daiktų, taip mes, kartą pažiūrėję į Dievo veidą arba betarpiškai pažinę kokį Jo privalumą, prarastume laisvą valią. Todel Dievas turi mums kalbėti tik apreiškimu, jei Jis nori mums palikti laisvą valią.

Dar yra ir kita priežastis, del kurios Jis nori, kad

mes gyventumė tikėjimu. Kaip mūsų Sutvėrėjas vien Jis yra aukščiausias mūsų Viešpats, Jis yra aukščiausia visų savo kurinių valdžia. Viešpatavimas pasireiškia priklausomybe. Kai Lietuva buvo carų valdžioj, tas carų viešpatavimas pasireikšdavo tuo, kad jie skirdavo gubernatorius ir reikalaudavo mokesčių. Dievas, kaip aukščiausias teisėtas žmonijos Viešpats, taip pat reikalauja iš mūsų duoklės. Tą duoklę mes vadiname Dievo garbinimu. Ta duoklė glūdi Jo įsakymų vykdyme. Jis reikalauja, kad mes Jį laikytume autorium visa to, kuo mes esame ir ką turime. Todel Jis Sename Įstatyme liepė savo tautai duoti duoklę iš tų abiejų dalykų. Duoklė iš to, ką jie turėjo, buvo duodama aukojant geriausių vaisių ir gyvulių. Duoklė iš to, kuo jie buvo, buvo Jo įstatymų pildymas.

Didžiausi žmogaus asmens privalumai yra protas ir laisva valia. Iš tų abiejų privalumų Dievas reikalauja duoklės. Laikydami įsakymus mes mokame duoklę iš mūsų valios, o tikėjimu mes mokame duoklę iš mūsų proto. Kaip? Tikėjimu mes aukojame savo protą ant Dievo žodžio aukuro, nes tikėjimu priimame tiesas, kurių mūsų protas aiškiai nesupranta. Remdamiesi Dievo žodžiu priimame tiesą, kurios patikrinti nepajėgiame, sutinkame, kad mūsų protas priimtų tai, ką Jis pasakė. Žodžiu, aukojame Dievui aukščiausį mųsų turtą, t. y. protą. Mūsų protas nusilenkia prieš Jo tiesą. Čia yra kilniausia auka, kurią žmogus savo Sutvėrėjui pajėgia aukoti.

Auka matuojama tuo, kiek ji yra verta. O kas žmogui brangiausia? Protas. Žmogus greičiau atsi

žadės kiekvieno kito daikto, kaip savo nuomonės, arba sprendimo. Savo nuomonės atsižadėti yra sunkiausias dalykas. Net tamsuolis užsispyręs savo pažiūrų laikosi. Todel savo sprendimo arba nuomonės atsižadėti yra tikra auka. O tai mes darome del tikėjimo.

Tuo būdų tikėjimas yra mūsų aukščiausios galios, būtent proto, pasidavimas Tam, kuris mus valdo. Kadangi mintis yra aukštesnė už materiją, tai Dievui duodama tikėjimo duoklė yra didesnė, kaip vaisių, gyvulių arba bet kokių kitų daiktų aukojimas. Ta auka yra taip Dievui brangi, kad Jis sako: „Aš tave sau sužadėsiu tikėjime". (Oz. II, 20). Jis skelbia, kad mes per tikėjimą liekame Jo dievybės dalininkai. Tokia yra šv. Jono žodžių reikšmė: „Kas Jį priėmė, tiems Jis davė galios būti Dievo vaikais".

Mes Jį priimame, jei Jo žodžius priimame, o priimame Jo žodžius, jei klausome Bažnyčios, kurią Jis įkūrė: „Mano skelbtoji Evangelija ne žmonių mokslas, bet Jėzaus Kristaus apreiškimas. (Gal. I, 11, 12).

III SKYRIUS.

DIEVO RANKA BAŽNYČIOJE.

Kurėjo išmintis pasireiškia visuose daiktuose. Juo daugiau mes pažįstame visatos kelius ir tikslus, juo labiau stebėtis mums tenka. Gamtos tyrinėtojai žiūri į gamtą su pagarba. Astronomai stebisi dangaus kūnų didumu ir jų kelių griežtumu. Chemikai randa kas kart vis labiau netikėtų ir įdomių dalykų elementų stebukluose. Fizikai regi adaptacijos ir tikslingumo stebuklus įvairiose jų tyrinėjimo šakose.

Pats žmogus koks puikus Kurėjo padarinys! Žmogaus mintis, žmogaus valia, žmogaus atmintis! Jautimai, tartum kokie išoriniai tarnai, tarnauja smagenims; tie jautimai tiksliai pritaikyti savo uždaviniui. Regėjimas, lytėjimas, girdėjimas, skonis supažindina mintį su išoriniu pasauliu. Kaip tat vyksta, mes nesuprantame. Yra būdų, kuriais išoriniai materiališki įspūdžiai perkeliami į nemateriališką sielą. Materiališkai neapčiuopiamos proto mintys žodžiais perduodamos išoriniam pasauliui. Kad ir kokį pasaulio dalyką mes svarstysime, visada rasime jame nuostabų tikslingumą. Čia reiškiasi Dievo išmintis ir galybė, Dievo, kurs žino visus daiktus ir visa gali padaryti.

Kas tyrinėja gamtą, negali nepastebėti nuostabaus tikslingumo ir darnumo. Paukščio sparnai to-

kie lengvi ir stiprūs; vėžlio kiaušas taip stipriai saugoja gyvį; žmogaus ranka tvirta ir tokia vikri, kad gali švelniausią darbą dirbti. Juo giliau įsižiūrėsi į smulkmenas, juo daugiau nuostabių daiktų pamatysi. Tokį pat tikslingumą matome dangaus kūnuose ir švelnutėj gėlelėj.

Yra dar kitas, puikiausias Dievo kurinys pasaulyje, kuris mus stebina ne mažiau kaip dangus, žemė ir žmogus. Dievas įkūrė žemėje padarą, kuris, kaip ir dangaus kūnai, rodo Jo išmintį ir galybę. „Ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės". Kas sutvėrė vandenynus ir dangų ir kalnus, Tas sutvėrė Bažnyčią, katalikų Bažnyčią. Joje mes turim rasti tikslingumą, tobulumą ir įstabumą, kurie charakterizuoja kitus Dievo kurinius. Ir ištikrųjų tai randame.

Pažiūrėkime į planą, kurį Dievas turėjo statydamas savo Bažnyčią, ir priemones, kurių vartojo tam planui vykdyti. Dievas įkūrė savo Bažnyčią kaip įstaigą, kuri žmogui vadovautų ir padėtų jo gyvenimo kelionėj. Ta įstaiga duoda žmonėms visa, kas reikalinga keliaujant į amžinybę.

Pirmiausia per krikštą Bažnyčia duoda žmogui neabejotiną teisę gyventi danguje. Toliau kelionės keblumuose ji jį maitina dangaus maistu. Jei žmogus pavargęs puola arba iš tikro kelio isklysta, ji jį vėl įstato į tikras vėžes ir gydo šv. Sakramentais. Jei netikrų kelių apgaulingas balsas šaukia jį šalin iš tikrojo kelio, ji įspėja jį primindama jam Dievo teismą. Jos saugi ranka ir globa lydi žmogų, kol paga-

liau paskutinėmis apeigomis išlydi jį iškeliaujantį į amžinąją tėvynę.

Kiekvienas žmogaus silpnumas randa Bažnyčios pagalbą, kiekvienai pagundai atsispirti jam duodami dangiški ginklai. Kristaus įsteigtoji Bažnyčia lydi žmogų-keliauninką nuo tos valandos, kada jis gimsta šiam gyvenimui, lig valandos, kada jis gimsta amžinybei. Ji vadovauja, drąsina, maitina, stiprina jo mintį ir širdį. Vieno daikto tik reikia,—kad keliauninkas duotųsi sau vadovauti. Tada, kaip saulė, kuri eina paskirtu keliu, žmogus pasieks dangaus gyvenimą. „Kas Jį priėmė, tiems Jis davė galios būti Dievo vaikais".

Savo tikslingumu Bažnyčia rodo, jog ji yra Dievo rankos padarinys. Tą patį rodo ir tos savybės, kurios charakterizuoja Bažnyčią. Gamtoj mes matome kai kurių bruožų, kurie aiškiai rodo, jog čia yra Dievo darbas. Pasaulyje mums į akis puola trys dalykai: materijos amžinumas, gamtos įstatymų pastovumas ir tobula organizacija. Panašiai ir Kristaus įsteigtoje Bažnyčioje yra pastovumas, neklaidingumas, ir nuostabi organizacija.

Visatoj materija nežūsta. Tokią pat ypatybę Kristus suteikia savo Bažnyčiai. „Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio galo". (Mat.XXVIII,20). „Aš melsiu Tėvą, ir Jis duos jums kitą ramintoją, kad paliktų su jumis per amžius" (Jo. XIV, 16). „Jis tai vienus davė apaštalus,.. ir gydytojus... tarnystės darbui, Kristaus kūnui statyti, iki visi pasieksime tikėjimo ir Dievo Sūnaus pažinimo vienybę, pilną žmo-

gaus subrendimą, Kristaus pilnybės amžio saiko". (Efez. IV, 11).

Gamtoje randame pastovių įstatymų ir absoliutišką nuoseklumą. Taip yra ir katalikų Bažnyčioj. Dievas padarė ją neklaidingą. „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso". (Luk. X, 16). „Tėvas duos jums Raminţoją, tiesos Dvasią, kad pasiliktų su jumis per amžius". (Jo. XIV, 16). „Gyvojo Dievo Bažnyčia, tiesos šulas ir tvirtumas". (I Tim. III, 15).

Gamtoje pastebimos sistemos ir tvarka. Dangaus kūnų sutvarkymas ir fiziškojo bei chemiškojo pasaulių suderinimas verčia mus jais stebėtis. Katalikų Bažnyčioj randame tokią tobulą organizaciją, kuria stebisi visas pasaulis, nes ji yra Dievo padarinys. Dvylika žvejų padarė tai, ko gabiausi politikai ir valstybių vyrai padaryti nepajėgia.

Pastovumą, neklaidingumą ir organizaciją, tris charakteringas pasaulio žymes randame daugiausia Dievo įkurtoje Bažnyčioje. Kiekviena kita pasaulio organizacija kitėja, sensta, dezorganizuojasi ir žūsta. Katalikų Bažnyčia visada lieka ta pati. Kiekviena kita organizacija gali klysti. Katalikų Bažnyčia laiduoja tiesą Dievo vardu. Ji eina savo keliu taip reguliariškai ir tvirtai, kaip saulė savuoju.

Kitos organizacijos, lyg kokie meteorai, sužiba valandėlei, kaž kur skuba ir dingsta amžinai. Saulė leidžiasi žemyn, bet tik tam, kad vėl patekėtų ryto grožy. Taip ir Bažnyčia: pikto pasaulio smarkiai puolama rodėsi kartais besileidžianti žemyn, ir jos gražumas lyg kad nykstąs, bet tik tam, kad vėl patekėtų

ir dar labiau spinduliuotų, negu kitados, kad nuolat teiktų gyvybės ir šviesos žemės vaikams. Mes nežinome, kaip saulė laikosi savo kelyje padangėse. Gravitacijos įstatymas tik vardas, o kas jis yra, niekas nežino. Mes tik žinome, kad čia yra Dievo galybė. Bažnyčia panašiai keliauja per pasaulį, ir ji tai daro ne kokios mums žinomos jėgos pagalba, bet Dievo galybės padedama.

Jei katalikų Bažnyčia nebūtų Dievo padarinys, ji jau tūkstančius kartų būtų subyrėjusi. Joj yra daug daugiau nesuderinamų elementų, kaip kitoj kurioj žemės organizacijoj: įvairios tautos, įvairios epokos, įvairūs geiduliai bei aistros, ambicijos, siekiniai, temperamentai, kultūros. O vis delto kiekvienas daiktas kordinuojamas, normuojamas ir vedamas taip griežtai, kaip reikalauja dalyko prigimtis. Katalikų Bažnyčios gyvenime buvo sumišimų ir katastrofų, bet tai tik rodo, kiek kliūčių ji turi savo kely ir kiek ji nugali tomis jėgomis, kurias Dievas jai suteikė. Gamtoj yra vulkanų, žemės drebėjimų, ciklonų. Nenuostabu, kad panašių dalykų pasitaiko ir šiame Dievo padariny, Bažnyčioj.

Kai įsigilinsime į tai, ką Bažnyčia turi daryti su nepastoviais, užsispyrusiais žmonėmis, ir kad visą savo darbą ji turi atlikti neatimdama iš žmonių laisvos valios ir nesiremdama jų geiduliais, tada turėsime šiokį tokį supratimą, koks didelis Bažnyčios uždavinys ir kokios reikšmės turi jos veikimas. O jei dar atsiminsime, jog šimtmetis po šimtmečio Bažnyčia turi imti neapdirbtą medžiagą ir ją sulieti į nu-

statytą formą, tada stebėsimės jos ištverme ir turėsime pripažinti, jog jos gyvavimas yra Dievo remiamas.

Ji ima neapdirbtą žmogaus prigimtį ir nesinaudodama jokiomis pasaulio priemonėmis perdirba ją panašia į dievišką. Kaip Dievas, besileidžiančios saulės spindulių padedamas, pakeičia pilkus vakaro debesis auksuotais kalnais, taip ir Bažnyčia pakeičia Dievo pavidalu žmogaus prigimties molį. Auksuoti debesys greit nyksta, bet žmonės, Bažnyčios perdirbti Kristaus pavyzdžiu, amžinai lieka dievybės dalininkai.

Kurioj kitoj pasaulio organizacijoj rastume pasireiškiančių Kurėjo privalumų! Pastovumas, neklaidingumas, tvarka — tokie yra Kurėjo bruožai, pažymėti Jo padarinyje.

Katalikų Bažnyčia, kurianti amžiais, mokanti tiesos, valdanti pasinaudodama puikiausia organizacija, tuo pačiu skelbia, kad ji yra Dievo rankų kurinys. Žmogaus padarinių žymė yra nepastovumas. Katalikų Bažnyčia vienintelė pastovi organizacija pasauly. Katalikų Bažnyčia kiekvienu savo bruožu įrodo, kad ji yra Dievo rankos darbas. Šv. Povilas vadina ją netik Dievo kuriniu, bet Dievo sužadėtine. Ji, kaip Dievas, iš laikinų daiktų tveria amžinus daiktus. Ji perdirba juos į „pilną žmogaus subrendimą, Kristaus pilnybės amžio saiko". (Efez. IV, 11). Ji auklėja žemėje Jėzaus Kristaus brolius, mūsų dangiškojo Tėvo vaikus.

IV SKYRIUS.

NEREGIMASIS PASAULIS.

Reališkiausi daiktai pasauly yra tie, kurių mes nematome, nė nejaučiame. Vienas tokių daiktų yra eteras, kurio bangomis keliauja šviesa. Mes žinome, kad jis egzistuoja, tikėdami mokslininkų žodžiais. Be etero šis mūsų pasaulis vėl virstų chaosu. Nebūtų gyvybės, nes be etero bangų nebūtų šviesos, o be šviesos nebūtų augalų, — visa žūtų, jei nebūtų etero.

Kai kas neskiria eterą nuo oro. Oras nėra eteras. Orą mes galime jausti, nors jo ir nematome. Gi etero negalima nei jausti, nei regėti, nei apčiuopti, nei kitu kuriuo jautimu suvokti. Ir vis delto jis yra reališkas daiktas pasauly. Jo dėka mes darome bevielį telegrafą, per jį visi kūnai gauna savo spalvą. Jei ne eteras, mes nepastebėtume raudonos rožės, nei baltos lelijos, nei žaliuojančių pievų.

Atrodo, lyg kad ta galinga, visur įsiskverbianti substancija priklausytų visai kitokiam pasauliui. Kalbėdami apie kokį keistą, fantastišką daiktą mes jį vadiname eterišku, tuo suprasdami, kad jis mums neapčiuopiamas. Ligi paskutiniųjų laikų niekas, nė mokslininkai, nežinojo apie etero egzistavimą, o vis delto jis buvo mumyse ir aplink mus nuo pat pasaulio įkū-

rimo dienos. Eteras yra vienas reališkiausių daiktų neregimame pasauly. Jis yra taip reališkas, kad, anot mokslininkų, be jo pasaulis liautųsi buvęs.

Kad ir kaip reališkas daiktas yra eteras, bet jis nė pusę tiek nėra reališkas, kaip mūsų siela.

Nepersenai man teko kalbėti su jaunu gydytoju. Reikia pasakyti, kad jis buvo dar jaunas, nes senesnieji žmonės pripažįsta medicinoj savo ribotumą. Jauni bendrai prie to neprisipažįsta. Jaunas gydytojas buvo ateistas. Jis nepripažino sielos. Jis nepripažino nieko, ko jis negali matyti arba jausti.

„Aš dariau operacijų daugeliui pacientų ir piaustiau daug kūnų, bet niekumet neradau sielos", tarė jis pašiepdamas.

Tai jis pareiškė keletui fizikos žinovų ir kitų asmenų esant. O kadangi ir aš tenai buvau, maniau, kad jis mane provokuoja.

„Gerbiamasis", paklausiau jo: „ar tamsta kuomet matei gravitacijos jėgą?"

Valandėlei jis nutilo, paskui tarė:

„Čia nėra jokio panašumo; mes turime įrodymų, jog gravitacijos jėga yra; ji laiko mus, kad nelėktume nuo žemės šalin į erdves, ir padaro, kad žemė yra centras kitiems mažesniems daiktams".

„Ištikrųjų", pridūriau, „o kas tamstai visa tai pasakė? Ar kas kuomet matė gravitacijos jėgą, arba ją kitais jautimais pažino? Ar bent pats Izaokas Newton bet kada su ja susitiko? Ar čia nėra tik dedukcija, reiškinių tyrinėjimo išdava?"

Kurį laiką tylėjęs jis, pagaliau, vėl tarė:

„Tiesa, čia yra dedukcija, bet ta dedukcija yra gimusi iš faktų".

„O kas tą dedukciją padarė, kas tą išdavą ištraukė?" paklausiau jo.

Jis pamatė, kad ankščiau, negu tikėjosi, prie sienos prispaudžiamas, o kadangi, kaip ir visi paviršutiniai žmonės, buvo puikus, tad užuot atsakęs, ėmė kąsti sakydamas, jog geriau būtų, jei žmonės kiekvienas savų dalykų žiūrėtų, būtent kunigas savų, o mokslininkas savų. Prie to aš pridėjau:

„Brangusai, aš taip ir darau, tik tamsta to nedarai. Tamsta pradėjai šį pašnekesį pasityčiodamas iš religijos, aš jį baigsiu, nors tat ir būtų tamstai nemalonu. Tik aš neturiu tikslo tamstos įžeisti, nes man tiesa terūpi. Tad toji gravitacijos jėga, kuri laiko pasaulį, kas ji tokia? Kas ją matė? O vis delto ji rasta ir pažinta. Bet jei ji yra be formos, be spalvos ir negali būti išmatuota, tai kokia žmogaus galia pajėgia ją surasti? Be abejonės čia nėra žmogaus kūnas, nes nei ranka, nei akis, nei ausis negali suvokti to, kas neturi formos, spalvos, svorio. O jei to negalėjo suvokti joks kūno jautimas, reiškia turi būti mumyse kaž kas kita, kas gali suvokti, kaž kas, kas gali pasiekti tai, ko nemato akis, o tai yra žmogaus mintis ir protas, kurių taip pat negalima matyti nei apčiuopti, kaip ir pačios gravitacijos. Jei gravitacija yra realybė, o tamsta sakai, kad ji tokia yra, tai ir siela, kuri ją pamato ir supranta dvasiškais protavimo procesais, taip pat yra realybė".

Bekalbėdamas pastebėjau, kad visi manęs klausė Man pabaigus vienas vyresniųjų, labai gerbiamas chirurgas, priėjo prie manęs ir tarė:

„Tėve, aš nėsu tamstos tikėjimo, bet dabar aš esu daug arčiau jo, kaip kad lig šiol buvau".

Jaunas gydytojas, del kurio žodžių prasidėjo diskusijos, nei žodžio neturėjo ką pasakyti. Kaip Rašto žinovai ir parizejai jis buvo priverstas nutilti, bet nebuvo atverstas.

Pasitenkinimas savimi ir puikybė yra tokios pat aistros, kaip gašlumas ir turtų meilė. Aistra apakina žmogų. Mes esame panašūs į aną aklą Evangelijos žmogų, kuris buvo aklas, kol Viešpats neatidarė jam akių. Ar mes suprantame, jog mumyse ir aplink mus yra kito pasaulio daiktų, kitokių, negu šis materiališkas pasaulis? Mintis yra galingiausias pasauly daiktas, o tačiau ji nematoma. Ji padarė telegrafą, telefoną ir teleskopą, ji sutvėrė garo mašiną ir garvežį, automobilį ir orlaivį.

Dvasios pasaulis yra, bet ar daugelis mūsų jį mato? Yra dvasios vertybių, kaip ir materiališkų vertybią, o tačiau kiek žmonių yra aklų ir to nemato? Gyvena žmonės metai po metų ir nori pažinti tiktai, kas galima matyti, jausti arba kuo galima džiaugtis tik šią valandėlę. Bet yra dar daiktų, turinčių tikros vertės, daiktų, kurie bus amžinai, ir tų daiktų jie nemato. Jie mat tesirūpina kariera, draugyste, pinigais ir tūkstančiais panašių daiktų.

Gera yra užsiimti ir tais laikinais daiktais, ir net reikia tai daryti, bet tik tas neprivalo atstumti kitų,

daug svarbesnių dalykų. Juk yra ir sielos gyvenimas, kaip yra kūno gyvenimas. Daugelis, tačiau, taip susirūpinę kūno gerove, kūno smagumais, kūno siekiniais, kad visai pamiršta savo sielą.

Tas, kurs padarė aklą žmogų regintį ir kurs mato visus daiktus ir visa žino, pasakė: „Ką padės žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai turėtų nuostolį?“ Taip Dievas įvertina abudu pasauliu, būtent sielos pasaulį ir kūno pasaulį. Ar mes tai matome? Jei ne, mes esame nelaimingesni už aną vargšą žmogelį, kurs šaukė Jėzui: „Dovido Sūnau, pasigailėk manęs! Viešpatie, padaryk, kad regėčiau!“

Mes nematome, kaip brangus yra mūsų didžiausias turtas. Pasigailėtina būtų vargšė moteriškė, kuri, turėdama brangų deimantą, brangintų jį tik tiek, kiek stiklo šukę, ir atiduotų už bet kokį blizgutį. Kiekvienas mūsų turi brangų akmenį, brangesnį už visus žemės briliantus, ir tas brangus akmuo yra mūsų siela. Dievas, kurs žino daiktų vertę, taip ją brangino, kad savo Krauju atpirko. Norėdamas mūsų sielą atpirkti, Jis brangiai užmokėjo Kalvarijos kalne.

Čia panašu į tai, kaip kad tamsta, matydamas, jog vargšė moteriškė atiduoda blizgantį deimantą už duonos gabalėlį, ir suprasdamas, kad ją apgavo, atpirktum jos deimantą už kelis šimtus tūkstančių litų ir sugrąžintum jį moteriškei. Ar tada ji mainytų savo brangumyną į menkniekį? Jėzus Kristus, matydamas, kad mes atmetėm amžiną gyvenimą, brangiai užmokėjo už tai, kad jį mums atgal sugrąžintų. Ta kaina buvo tokia didelė, kad žmogus dreba apie ją pagal-

vojęs. Evangelijoj Viešpats duoda tai suprasti, sakydamas mums, kad Jis eina į Jeruzalę ir kad tenai Jis bus klastingai įduotas pagonims, iš Jo tyčiosis, Jį plaks ir apspiaudys ir nukryžiuos, ir visa tai del mūsų sielų.

Tad ar ne akli mes, jei nevertiname to, ką Jis taip brangino? Mūsų akys apvilktos pasaulio monais, kurie mus apakina, kad nematytume tikros daiktų vertės. Didelių daiktų, kurie yra brangūs, negalima matyti nei matuoti. Visa, kad ir laimingiausio gyvenimo garbė ir turtai, netrukus praeis, bet sielos gyvenimas tęsis taip ilgai, kaip ir pats Dievas.

Kas paliko iš visų tų žmonių, kurie prieš šimtą metų turėjo reikšmės? Kame yra jie patys, jų turtai, jų garbė? Nieko nenusinešė jie su savim į amžiną gyvenimą, tiktai tuos daiktus, kurie turi dvasiškos vertės, būtent sielos daiktus. O po kiek metų kame mes būsime su visu tuo, ką turime ir prie ko taip esame prisirišę? Paliks tik atminimas. Aname tikrame dvasios pasauly, pasauly, kurs turi tikros vertės, bus daugiau, negu atminimas, nes arba mes būsime laimingi pas Dievą arba nelaimingi toli nuo Dievo. Visa tai priklausys nuo to, kaip dabar mes žiūrime į daiktus ir kaip juos vertiname.

Turtai, garbė, smagumai yra gerybės, kad ir laikinos; jos nėra geros, jei mus apakina mūsų prievolių dalykuose, jei mus veda į nuodėmę, jei, užuot vedusios į Dievą, mus nuo Jo atitolina.

Turtai buvo geri tokiam vyrui, kaip šv. Liudvikas, Prancūzijos karalius, kurs jais išmintingai nau-

dojosi, gelbėjo vargšus ir skleidė Kristaus tikėjimą Garbė ir aukštos vietos yra geros tokiam vyrui, kaip Tomas More, kuris, pastatytas arčiausia karaliaus, atsisakė daryti pikta. Smagumai yra geri tokiam vyrui, kaip Aloizas, kuris naudojosi jais tik poilsiui, kad paskui geriau galėtų savo pareigas eiti. Bet turtai, garbė ir smagumai nėra geri, kada jie pasiekiami per skriaudas ir nedorybes, jie nėra tada geri, kad ir kažin kaip mūsų širdį viliotų.

Viešpatie, duok mums, kad regėtume! Duok mums kad pamatytume Tavo įstatymų didumą ir šventumą! Duok mums, kad suprastume Tavo didelę meilę prie mūsų, kad pažintume mūsų sielos vertę! Viešpatie, leisk mums pamatyti mūsų prievoles čia žemėje ir per amžius regėti Tavo veidą Tavo Karalystėj aname gyvenime!

V SKYRIUS.

DOGMA.

Neretai tenka girdėti žmones sakant, kad būk nesvarbu esą kaip tikėsi, tik svarbu, kaip elgsiesi ir ką darysi. Tokie pasakymai yra ir teisingi ir klaidingi. Tiesa, kad nesvarbu kaip tikėsi, jei savo gyvenime nepildai tikybos įsakymų. Bet toks pasakymas visai klaidingas, jei gyvenimo praktikoje laikaisi to, kuo tiki. Tada dvejopai yra svarbu, nes jei tavo tikėjimas yra teisingas, jis tave veda tiesiu keliu, o jei tavo tikėjimas klaidingas, jis tave veda pražūtin. Suprantama, tai atsitinka tada, kada tikrai seki tikyba praktiškame gyvenime.

Leiskime, pav., kad tamsta tiki, jog meluoti yra leista. Leiskime, kad tamsta tiki, jog leista yra sudeginti savo apdrausti namai apdraudimo atlyginimui gauti. Leiskime, kad tamsta tiki, jog leista yra apgaudinėti valdžia kariuomenės kontraktuose. Čia yra svarbu, kaip ir kuo tikėsi. Nedori principai veda į nedorus darbus.

Dogma yra ne kas kita, kaip kokios pažintos tiesos teigimas bei pripažinimas. Taip, pav., mes turime šv. Treybės dogmą, kuri tikina, jog Dieve yra trys asmenys. Bet tamsta gal sakysi, kokią įtaką gali

tai daryti į mano elgesį? Kodel aš gyvenčiau geriau ar blogiau, jei aš tikėčiau šv. Treybe? Gerai, pažiūrėkime. Jeigu šv. Treybės nebūtų, tada nebūtų nei antrojo Treybės asmens, nebūtų nei Įsikūnymo. O jeigu nėra Įsikūnymo, Jėzus Kristus nėra Dievas, o krikščionybė vien tuščias apgavimas. O jei krikščionybė apgavimas, tada aš būčiau neprotingas, jei sekčiau krikščionišku mokslu. Tuo būdu sudieu visas krikščioniškas elgesys!

Todel dogma yra svarbi, svarbu kuo tikėsi. Pažiūrėk, kaip svarbi buvo dogma istorijoj. Amerikoj pav., buvo vidaus karas del dogmos. Aukščiausios valstybių teisės buvo dogmos, už kurias kovojo šiaurė su pietumis. „Be atstovų negalima mokesčiai uždėti"—buvo kita dogma, kuri sukėlė bent kiek triukšmo ir, pagaliau, davė pradžią Jungtinėms Valstybėms. Tad dogma turi svarbos.

„Visa tat labai gerai", tamsta sakysi, „kai dalykas liečia praktikos daiktus, bet kokia nauda duoti tiek svarbos tikėjimui, kada liečiami vien abstraktiški dalykai? Nes kokia čia nauda, ar mes tikėsime, pav., Transsubstanciacijos (esybės persikeitimo) dogma, ar ne?" Gerai, pažiūrėsime.

Transsubstanciacija skelbia, kad Eucharistijoj mes turime Jėzaus Kristaus tikrą Kūną ir Kraują, Jo Sielą ir Dievybę. Ta dogma buvo nesuskaitomų ginčų, nesutikimų, erezijų ir skilimų šaltinis. Kam reikalauti ją pripažinti, jei tat taip brangiai atsieina? Aš džiaugiuos tyčiomis paėmęs tą punktą, nes tai duoda man progos parodyti, jog kad ir kaip kokia dogma atro-

dytų abstraktiška, tikrumoj, kada ji liečiama, nieko nėra abstraktiška.

Kiekviena dogma turi savy substancinę tiesą, kurią Dievas pareiškė, ir kiekviena dogma taip ankštai rišasi su kitomis dogmomis, kad vieną atmetus visos kitos gali žlugti. Beto beveik kiekviena dogma turi praktiškos reikšmės krikščioniškame gyvenime ir elgesy. Didžiausios dogmos yra švent. Treybė, Įsikūnymas, Eucharistija. Jos nėra abstrakcijos, bet realybės. Beto jos turi labai daug įtakos tikinčiųjų gyvenimui.

Grįšime prie Transsubstanciacijos. Kam čia daryti daug triukšmo del tos dogmos? Delko ji suskaldė krikščionis į kelias dalis? Delto, kad ji yra pamatinė krikščionybės dogma, ir jei ją atmestume, greit sugriautume ir krikščionybės pamatus. „Čia jau visai dogmatiškas tikinimas", tamsta pasakysi. Gerai, pažiūrėsime.

Kam statomos bažnyčios? Jos statomos kaip šventyklos, kurios apsiaustų altorių. O kas yra altorius? Aukos stalas. O kas auka? Gerbtina auka yra patsai Jėzus Kristus. O kaip Jis tenai yra? Sakramentišku būdu, šventojoj Eucharistijoj.

Atmesk Transsubstanciacijos dogmą, ir tuoj atkrinta kunigystė, kuri užsiima aukojimu, atkrinta Dievui atnašaujama auka. Netrukus bažnyčia liktų žmonių sueiga, kame kiekvienas aukotų Dievui tai, kas kam patinka, tartum patsai Kristus nebūtų aukos įsteigęs. Bažnyčia pavirstų tuo, kuo kai kuriose vietose yra vadinama, būtent mitingų namais.

Tuo būdu po Kristaus atėjimo Dievo garbinimas būtų žemesnis, negu buvo prieš Jam ateisiant, nes jau Sename Įstatyme turėta bažnyčia, kunigystė ir aukojimai.

Toliau randame, kad įvairios sektos, atmesdamos Transsubstanciaciją, atmetė ir Kristų. Tad dogma turi svarbos. Sektos, atmetusios Transsubstanciaciją, baigė tuo, kuo jas šiandien matome, pradedant nuo kokios krikščioniško mokslo sektos lig pat piktažodžiaujančio ingersolizmo. O jų tarpe regime pažiūrų ir moralybės žvilgsniu įvairiausių pakraipų, kokias tik žmogaus prašmatnumas gali prasimanyti.

Kokia nauda iš dogmų? O kas yra valstybės konstitucija, jei ne dogma. Ar čia mes sakome, kad valstybės konstitucija neturi jokios svarbos?

Kiekvienas didelis sumanymas turi savo dogmas. Pas kai kuriuos tokia dogma yra „neduoti kredito"; pas kitus „pirmiausia save patenkinti"; pas kitus vėl „patenkinti tarnautojus". Tų dogmų laikosi agentai reikalus varydami, jos yra motyvai, kurie charakterizuoja tuos, kurie tų dogmų laikosi.

Vienuose Amerikos teismo rūmuose galima matyti visame trobesio fronte iškalta akmeny šitokia dogma: „Laisvė yra klusnumas įstatymams". Kokios tai turi svarbos? Ta dogma skelbia, kad žmogus, kuris laužo kitų teises, nemyli laisvės, bet tik sauvalią. Ji skelbia, kad tame krašte, kuris myli laisvę, kiekvienas turi gerbti kitų laisvę. Taip aš galėčiau ilgai kalbėti pasinaudodamas daugybe dogmų pavyzdžių, kurios turi įvairios reikšmės ir svarbos.

Jei kuomet kokia organizacija nesilaiko savo svarbiausio principo, ji netrukus subyra į dulkes. Tat galima matyti kiekvienoj gyvenimo šakoj. Čia ir yra priežastis, delko organizacijų vadai geriau kenčia laikiną nuostolį, kad ir jis būtų kažin kaip skaudus, negu nusileidžia principų dalykuose. O juk dogma yra ne kas kita, kaip religijos principas.

Žiūrėk, kaip darbininkai kenčia ir vargsta ištisas savaites ir mėnesius, bet nenusileidžia savo darbdaviams svarbiu jiems klausimu. Tamsta galėtum sakyti, kad dalykas, kurio dėliai eina ginčas, yra mažmožis. Taip, pašaliečiams gali atrodyti mažmožis, bet darbininkai mato jame didelių pasekmių.

Arba vėl pažiūrėk, kaip dideli biznieriai, kada deramasi apie darbo dogmą, uždaro savo įmones, turėdami milionus nuostolių. O juk tie žmonės žino, ką daro, jie žino pinigų vertę, ir vis delto jie ištvermingai stoja už savo „atidaros krautuvės“ dogmą. Darbininkai, kurie yra pašalinti ir kurie mato save ir savo šeimynas priverstus elgetauti, irgi žino, ką daro. Jie kovoja, žūt-būt palaikydami savo „uždaros krautuvės“ dogmą.

Bažnyčia taip pat žino, ką ji daro, kada laikosi dogmos. Ar tamsta manai, kad ji nesigaili daugiau, negu kas kitas, tų nuostolių, kuriuos turėjo nukęsti delto, kad laikėsi savo principų? Norėdama apginti moterystės patvarumo dogmą, ji stipriai stojo prieš Henriką VIII, nors del to teko Bažnyčiai visa valstybė prarasti. Kad apgintų Kristaus Dievybės dogmą ji

stipriai stojo prieš Arijų ir su skausmu žiūrėjo, kada beveik pusė pasaulio liko arijonai.

Laikydamasi šventojo sosto supremacijos dogmos, vis vien kas tą sostą teisėtai užimtų, Bažnyčia matė, kaip Liuteris atsimetė ir patraukė su savim pusę Europos. Bet autoritetas, del kurio ji tada kovojo, padėjo jai išsilaikyti, kuomet autoriteto atmetimas įvedė į protestantizmą griuvimą ir logišką išsigimimą bei racionalizmą.

Dogma visur reikalinga. Pasakojama apie vaiką, kurs pamatė mažutę skylę Holandijos kamšoj ir ją užkimšo, rausdamas savo mažučiais piršteliais. Paskui jį sveikino kaip apskrities išgelbėtoją, nes žinovai suprato, jog maža srovė būtų galėjusi virsti dideliu potviniu.

Panašiai yra ir su dogma. Dogmos yra Bažnyčios tikinimai apie dieviškas tiesas, duotas jai Kristaus, kad jas sveikas išlaikytų ir kitoms kartoms perleistų. Kad nenusileistų kurioj tų dogmų, Bažnyčia kentės išnauja visus pirmųjų amžių kankinimus. Ji greičiau su džiaugsmu kentės ugnį ir kardą, laukinius žvėris ir kalėjimą bei ištrėmimą, negu išsižadės tiesų, kurios jai duotos išlaikyti.

Todel jei tamsta matysi ką besityčiojantį iš dogmos ir kritikuojantį tai, kad Bažnyčia taip brangina dogmas, pasigailėk jo ir, jei galima, apšviesk jį. Žmogus, kurs tyčiotųsi iš Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, neilgai galėtų tyčiotis, jei jis sutiktų keletą

ištikimų piliečių. Nepriklausomybės paskelbimas yra pamatinė mūsų krašto dogma.

Mūsų laikais turėtų būti obalsis: „Remk valdžią". Tai yra darytina bet kokiu laiku ir ypatingai tautai esant pavojuje. Tat reikštų, jog mes remiame visa, kas gina valdžią.

Bažnyčia yra Dievo K a r a l y s t ė. Mes esame jos valdiniai. Ji nuolatos kariauja su pasauliu, kūnu ir velniu. Jos dogmos yra jos vėliava. Stok prie jos vėliavos, būk ištikimas Kristaus ženklui. Su tuo ženklu mes einame nugalėti. Mes negalime pralaimėti, nebent pasišalindami iš eilių, ir niekas negali mus išstumti iš tų eilių, nebent mes patys savo valia jas apleistume.

Biznio, politikos, valdžios dogmos gali būti teisingos arba klaidingos. Bažnyčios dogmos yra teisingos. Ji yra paties Dievo skelbėja ir tokia pasiliks iki pat galo. Nuo pradžios, ištisus šimtmečius ji nepakeitė tų tiesų, kurias jai Kristus davė, nes pakeitimas yra klaidos pripažinimas, o kame Dievas, tenai negali būti klaidos.

„Tu, Viešpatie, pradžioj sutvėrei žemę, ir dangus Tavo rankų darbas. Jie žus, o Tu pasiliksi, ir visi, kaip rūbai pasens. Kaip apsiaustą pakeisi juos, ir jie pasikeis, bet Tu visada vienoks". (Ps. CI, 26). „Dangus ir žemė praeis, mano gi žodžiai nepraeis". (Mat. XXIV, 35). „Mano paskelbtoji Evangelija ne žmonių mokslas, nes ne iš žmogaus aš ją gavau ir išmokau, bet Jėzaus Kristaus apreiškimu. Nors mes

ar Angelas iš dangaus skelbtų jums kitą Evangeliją, ne tą, kurią mes jums skelbėme, tebūna atskirtas!“ (Gal. I, 11, 12. 8).

Toks yra mums duotas laidavimas. Tokios gerybės nerasi visame pasauly.

VI SKYRIUS.

NEKALTAS PRASIDĖJIMAS.

Beveik nėra kito tokio mokslo, kurį nekatalikai taip dažnai visai netikusiai suprastų, kaip mokslas apie palaimintos Marijos Nekaltą Prasidėjimą. Nekatalikai, gavę tikrų paaiškinimų, nekartą sušunka: „Oi, kaip tat skiriasi nuo to, ką mes ligi šiol manėme".

Tada jie ima kalbėti, kad mokslas apie Nekaltą Prasidėjimą netik protingas, bet tiesiog būtinas, jei tikime, kad Jėzus Kristus yra Dievas. Nes mokslas apie Nekaltą Prasidėjimą sako tik tai, kad Jėzaus Kristaus Motina, ta, iš kurios Jis paėmė savo kraują ir žmogystę, niekumet, nė mažiausiu būdu nebuvo gimtosios nuodėmės sutepties paliesta. Tokia yra Nekalto Prasidėjimo reikšmė.

Tat nereiškia, kad palaimintoji Panelė būtų gimusi stebuklingu būdu arba del ypatingo Dievo veiksmo ar kito kurio dalyko. Tat tik reiškia, kad Ji gimė, kaip ir kiekvienas mūsų, iš savo tėvo ir motinos, naturališku būdu, tik gimtosios nuodėmės suteptis, kuri duodama kiekvienam Adomo vaikui, Jai nebuvo perduota. Ypatingos Dievo suteiktos privilegijos dėka, taip pat del Jos Sūnaus nuopelnų, kurie padarė Ją tinkamą Atpirkėjo Motinos uždaviniui, Ji buvo lai-

sva nuo tos nuodėmės, kurią antsitraukė Adomas ir kurią paveldėja kiekvienas Adomo vaikas.

Adomo nuodėmė pačiam Adomui buvo aktuališka nuodėmė, tikras įsakymo laužymas, kurį jam Dievas buvo iškilmingai davęs. Per tą nuodėmę Adomas prarado Dievo malonę, buvo išvarytas iš Rojaus ir nustojo teisės pasiekti Dangaus Karalystę. Dievo prakeiktas jis pasišalino kaipo tremtinys. Visa tai, kuo jis tapo, nuo jo, kaip žmonių giminės tėvo, perėjo į jo vaikų vaikus.

Kaip Benediktas Arnold, kurs norėjo savo kraštą parduoti, nustojo ne tik pilietybės, bet ir nuosavybės teisės, taip Adomas prarado teises gauti Dievo malonių ir Rojų. Jei Benediktas Arnold turėjo vaikų, tai ir jie neteko nuosavybės ir kitų teisių, kurias kitoms aplinkybėms esant būtų turėję. Be jų kaltės jiems nebūtų atėmę visa tai, ką jie būtų paveldėję, jei jų tėvas nebūtų pardavęs savo krašto ir tuo praradęs pilietybę drauge su kitomis teisėmis.

Bet Dievo gailestingumas yra visur ir visumet. Siųsdamas Atpirkėją Jis davė galimybės kiekvienam žmogui išnauja įgyti sau malonę ir Dangaus Karalystės teisę, kurios buvo prarastos del pirmykščio puolimo.

Nekalto Prasidėjimo tikroji reikšmė yra ta, kad Atpirkėjo Motina liko laisva nuo tos žmonių sutepties, kuri daro kiekvieną kitą žmogų nelaimingą. Tas paliuosavimas įvyko del Jos Sūnaus būsimų nuopelnų; jie padarė Ją tinkamą būti Motina to, kuris yra be jokios sutepties, kuris yra pats Atpirkėjas. Tą nuosta-

bią palaimintos Motinos privilegiją gražiai aprašo vienas dainius, sakydamas apie Mariją, jog Ji yra „mūsų suteptos prigimties vienintelė garbė".

Be abejonės tiko, kad ta, kuri turėjo duoti Atpirkėjui kraują, kurį Jis praliejo Kalvarijos kalne mūsų atpirkimui, pati būtų absoliutiškai nesutepta. Tokia yra Nekalto Prasidėjimo prasmė. Tat reiškia, kad čia Dievas padarė ypatingą išimtį, ir kad pačiu Jos sutvėrimo momentu Ji liko sutverta tokia, kaip Adomas ir Jėva prieš nusidėsiant.

Kada angelas Gabrielis pasirodė Marijai pareikšdamas, kad Ji yra išrinkta būti Motina Dievo Sūnaus, kuris taps žmogum, jis Ją taip pasveikino: „Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su Tavimi; palaiminta Tu tarp moterų". Ta, kuri buvo malonės pilna ir palaiminta tarp moterų, nebuvo tokia, kaip kiti Adomo vaikai. Ta privilegija priklausė tik Jai vienai. Gražiausias dangaus angelas negali pasakyti Dievui, kaip gali Marija: „Tu esi mano Sūnus". Nesuprantama būtų, kad Marija, Dievo Motina, būtų žemesnė už angelus, kurie yra Jo tarnai. Marija, kaip Jėzaus Kristaus, šv. Treybės antrojo asmens Motina, sėdi soste su savo Sūnum, kaip dangaus Karalienė; angelai ir šventieji yra Jos valdiniai. Jei angelai yra nekalti, tai reikia, kad ir jų Karalienė būtų tokia.

Kaip Dievo Motina ir dangaus Karalienė Ji niekumet neprivalėjo būti Dievo priešo valdžioj kad ir vieną valandėlę; žalčio nuodai, kurie sutepė mūsų pirmuosius tėvus, neturėjo niekumet sutepti sielą tos,

kuri turėjo būti Nekalčiausiojo būstas. Dievo Motina niekumet negalėjo būti be Dievo malonės.

Jei mes galėtume pasirinkti sau motinas, kokių privalumų suteiktume išrinktajai! Dievo Sūnus galėjo pasirinkti sau Motiną, ir todel mes galime tikėti, kad visa, ką tik Jis galėjo suteikti, suteikė Jai.

Teologai sako, kad Marija yra visagalio Dievo puikiausias kurinys. Visa, ką Sutverėjas galėjo suteikti savo kuriniui, Jai suteikė. Ji buvo nekalta nuo pat Jos atsiradimo pradžios. To reikalavo Dievybė. Ji juk buvo gyva Šventųjų Šventojo bažnyčia. Kaip Nekaltybės Dievas būtų galėjęs leisti kokią kad ir mažiausią suteptį toj bažnyčioj, kurioj Jis pats turėjo gyventi!

Šv. Tomas mums sako, kad Dievas paprastai ruošia asmenį tam uždaviniui ir pareigoms, kurias jam skiria. Todel Jis ir suteikė Mozei, Elijui ir Jonui Krikštytojui tų nuostabių dovanų, kurių reikalavo jų uždavinys. Kaip Atpirkėjo Motina Marija turėjo visų tų privalumų, kurių reikalavo Jos aukštas pašaukimas. Iš visų tų privalumų svarbiausias ir pamatinis yra absoliutiška skaistybė nuo pat Jos atsiradimo pradžios, o toji skaistybė yra Jos Nekaltas Prasidėjimas.

Mūsų tikroji motina neduoda mums sielos, tik kūną, o vis delto ji yra mūsų motina, motina kūdikio, kurį ji pagimdė. Taip ir Marija, nors nėra Kristaus dievybės Motina, tik Jo žmogystės, Ji yra Motina Sūnaus, kuris iš Jos gimė, Jėzaus Kristaus, tikro Dievo ir tikro žmogaus. Kadangi mes negalime at-

skirti Jėzaus Kristaus nuo Dievo Sūnaus ir kadangi Marija yra Jėzaus Kristaus Motina, Ji yra tikrai Dievo Motina.

Ji gimė iš žmonių gimdytojų tokiu būdu, kaip ir mes visi gemame, tik su tuo skirtumu, kad Jos būsimasis Sūnus apsaugojo Ją nuo gimtosios nuodėmės, kuri perėjo nuo mūsų pirmųjų tėvų visai žmonių giminei. Kitaip sakant Marija buvo nekalta patį Jos prasidėjimo arba sutvėrimo momentą, t. y. Ji buvo be sutepties, „mūsų suteptos prigimties vienintelė garbė".

Toks yra Nekaltas Prasidėjimas. Jis nereiškia, kad Marija būtų gimusi, panašiai kaip Jėzus, be tėvo, — ne, Ji gimė tokiu būdu, kaip ir visi žmonės, tik be gimtosios nuodėmės. Bažnyčia anaiptol nemoko, kad palaimintoji Panelė yra gimusi dievišku būdu, — ji aiškiai paduoda Nekaltai Pradėtosios tėvo ir motinos vardus.

Šv. Joakimas ir šv. Ona, Marijos gimdytojai, yra gerbiami šventųjų kalendoriuje, ir abiem yra duota paskira jų šventės diena Bažnyčios Liturgijoj.

Ištikro tenka stebėtis, kad nepaisant visa to, Nekalto Prasidėjimo dogma taip netinkamai yra suprantama tų, kurie nepriklauso Katalikų Bažnyčiai. Bet jei Marijos dieviškasis Sūnus buvo klaidingai suprastas ir blogai aiškinamas, tai nenuostabu, kad ir Ji, Jo Motina sulaukė panašaus likimo. Čia yra viena Dievo paslapčių, kaip Jis elgiasi su žmonėmis, būtent Jis leidžia, kad net švenčiausi daiktai būtų klaidingai suprasti. Jei Jam pačiam begyvenant tarp žmonių teko

tai patirti, tai ir mes turime būti prie visa ko pasirengę.

Kaip mes katalikai privalome būti dėkingi Dievui už tai, kad matome daiktus tokius, koki jie yra ir kokius Dievas juos regi!

VIII SKYRIUS.

PAŠAUKIMAS.

Pavojaus metu tėvynė kreipiasi į mus, kad skubėtume jai į pagalbą. Kuomet baigėsi didysis karas, ir prasidėjo Lietuvos išsivadavimas, valdžia, laikraščiai, plakatai kvietė galinčius kovoti vyrus stoti prie vėliavos: „Tavo Tėvynė tavęs reikalauja“; „Ginkime savo židinius“; „Atremkime priešą“. Tokie ir panašūs obalsiai buvo visur skelbiami. Kraštas kvietė, ir jo sūnūs atsiliepė.

Pašaukimas reiškia kvietimą, kvietimą ką nors daryti, kuo nors būti. Kraštas kvietė vyrus eiti kovoti už jį, o jei reikės ir numirti, ir jie atėjo. Jų laikinas pašaukimas buvo kariauti.

Tokiu pat būdu teisininkystė gali kviesti žmogų į darbą, ir apie jaunuolį, kurį tas kvietimas traukia, sakoma, jis turįs pašaukimo būti teisininku. Kitą gali traukti medicinos mokslas, ir jo pašaukimas yra būti gydytoju. Panašiai galima pasakyti apie kiekvieną gyvenimo sritį.

Religija gali kviesti kokį asmenį savo tarnybon. Žmogus, atsiliepęs į tą kvietimą, turi religinį pašaukimą. Čia gali būti pašaukimas į kunigystę, į seserį mokytojas arba slaugintojas, į misionierių vienuolyną,

forma garbina Jį švenč. Sakramente arba prikaltą prie Kryžiaus. Arba vėl dievotus žmones traukia saldžiausia Jo širdis. O kadangi dievotas žmogus yra tikras, kad Dievas patenkintas, kada gerbiami tie, kuriuos Jis išaukštino, todel geras katalikas pirmiausia garbina palaimintąją Dievo Motiną, o paskui kankinius, kurie už Jį liejo savo kraują, pagaliau, tikinčiuosius ir mergeles, kurie čia žemėje ėjo Jo pėdomis.

Kaip patriotas nešioja tam tikrus tautiškus ženklus, kaipo išorinį savo patriotizmo pažymį, taip ir katalikas, mylįs Kristų ir Jo palaimintąją Motiną, nešioja Jų ženklus arba medalius. Kai kurie puikesnieji piliečiai gali žiūrėti bent kiek išaukšta į paprastus piliečius, nešiojančius tautiškus ženklus, bet žmonės, kurie nešioja tokius ženklus, nešioja ir šautuvus ir pripildo tranšėjas. Iš kitos vėl pusės be paradų, prakalbų ir puošmenų maža būtų sukelta entuziazmo tėvynės reikalu'.

Žmogus yra pilietis, jei vykdo tėvynės įstatymus, bet patriotui reikia daugiau, negu šalti įstatymai vykdyti. Žiūrėk, kaip įvairios valdžios kritiškose valandose sužadina patriotizmą, iškeldamos vėliavas, darydamos paradus, sakydamos prakalbas, puošdamos miestus ir t. t. Delko? To reikia žmogaus prigimčiai. Jei nori piliečių pasišventimo, reikia kreiptis į jų jausmus. Įstatymai gali padaryti, kad žmonės eis savo pareigas, bet jie nesukels pasišventimo ir noro aukotis.

Panašiai yra ir Dievo Karalystėj, katalikų Bažnyčioj. Įsakymai rodo mums mūsų pareigas, jie mums

liepia daryti tai, o ano vengi. Bet niekas nepasižymės tarnyboj tik tuo, kad pildys vien savo prievoles. Beto, jei kas taiko tik prievoles atlikti, galima tikėti, kad jis į tikslą nepataikys. Patyrimas rodo, kad kiekvienoj gyvenimo srity reikia bandyti siekti aukščiau negu pasiekiama. Tad jei net taikai tik savo priedermes atlikti, turi siekti bent kiek aukščiau. Tokia devocijų reikšmė katalikų Bažnyčioj — daryti bent kiek daugiau, negu privalome, kad ištesėtume atlikti tai, kas iš mūsų griežtai reikalaujama.

Dievotumas yra įvairių laipsnių, pradedant neprivaloma malda lig pat heroiško pasiaukojimo. Visados randasi kilnių sielų, kurios nepasitenkina darydamos tik tai, kas būtinai reikalinga. Jos mato, kad Kristus kentėjo daug daugiau, negu buvo reikalo kentėti. Jis jas kviečia ypatinga meile atsiteisti už Jo auką, ir jų jautri dvasia atsiliepia į tą kvietimą. Kristus padarė joms daugiau, negu buvo reikalinga, tad ir tos sielos nori daryti Viešpačiui daugiau, negu privalo daryti.

Iš čia aišku, kad dievotumas turi dvejopo tikslo: padėti mums atlikti pareigas ir duoti mums galimybės pasižymėti Kristaus sekimu.

Ne kiekviena dievotumo forma tinka visiems žmonėms. Mes turime atminti, jog katalikų Bažnyčia yra visuotina. Ji apima visus laikus ir visas tautas. Kas gali patraukti vieną, tat gali atstumti kitą. Tai mes matome ir patriotizme. Kai kuriems nepatinka paradai, bet užtai jie daug entuziazmo gauna klausydami prakalbos. Kiti prakalbų klausyti nenori, bet

jie mėgsta nešioti vėliavą visą dieną ir nepailstų bevaikščiodami paskui kapeliją.

Bažnyčia talpina įvairius žmones: jaunus ir senus, vyrus ir moteris, mokytus ir tamsuolius. Kiekviena klasė randa paramos ir pagalbos sau tinkamoj devocijoj. Jei tai, kas gelbsti kitam, tau nepatinka, nepajuok, nes tat gali būti lieptas, pat estas per bedugnę kitiems vargstantiems keliauninkams. Leiskime, kad koks aristokratas, įgavęs patriotiško jausmo prakalbų besiklausydamas, niekintų paradą, kuris sukelia patriotizmą darbininkų armijoje. Kas iš to būtų? Juk manifestacijos eisena daugeliui turi daugiau reikšmės, negu prakalba.

Taip ir Bažnyčioj. Katalikų Bažnyčia yra sena įstaiga. Beveik du tūkstančiu metų ji vadovavo tautoms. Ji žino žmogaus prigimtį. Beto ji turi ypatingą Šventosios Dvasios pagalbą ir numano, kas jos vaikams reikalinga.

Palyginę katalikų Bažnyčią, kuri auklėja dievotumą, su šaltu įvairių rūšių protestantizmu, kurs dievotumą atmeta, ką mes matome? Protestantų gyvenimas sparčiais žingsniais eina seklyn: tuščios bažnyčios, su pertraukomis lankomos šventadienio mokyklos, apdulkėjusios biblijos, — ir nieko nebepalieka, nebent kiek socialinės ir etinės esmės, palaikomos bendrais ryšiais tam, kad pasipriešinus tikrajai Bažnyčiai. „Iš jų vaisių pažinsite juos".

Katalikų Bažnyčios devocijos pripildo bažnyčias šventadieniais ir darbo dienomis. Dievotos pamaldos kartais taip žmonių lankomos, lyg tai būtų privaloma

šventė. Tų devocijų metu padaromas asmeniškas ryšys tarp pavienios sielos ir Kristaus. Ta siela nėra nutolusi nuo Dievo, bet Dievas yra jai artimas prietelis, draugas, vadas. Jame kaista žmogaus širdis. Tūkstančių tūkstančiai renkasi prie Jo vėliavos ypatingų pamaldų dienomis, — tokia yra dievotų praktikų pasekmė.

Kai kurios merginos aukoja savo gyvenimą Kristui kaip gailestingosios seserys, arba mokslo ir dorovės mokytojos. Stiprūs, drąsūs vyrai pašvenčia savo gabumus ir energiją, kad varytų toliau Kristaus ir Jo apaštalų darbą. Kaip kunigai, misionieriai, mokytojai ir darbininkai miestų užkampiuose jie stengiasi įnešti Kristų į milionų gyvenimą. Kiti, kurių gyvenimo padėtis ir būdas nelinksta į tas heroiškas dievotumo manifestacijas, pasilieka gyvi dorovės pavyzdžiai įvairiose gyvenimo aplinkybėse.

Visa tat yra dievotumo vaisiai. Vienus dievotumas traukia į garbintiną Eucharistiją, kuri davė įkvėpimo, drąsos ir heroizmo. Kitus traukia į Saldžiausiąją Širdį. Kitus šaukia palaimintoji Motina, kad tarnautų Jos Sūnui. Šventieji, kankiniai, išpažinėjai, mergelės uždegė kitų širdis, kad eitų ir darytų tai, ką jie patys yra darę.

Nekatalikas, patekęs į vieną iš mūsų bažnyčių ir matydamas, kaip žmonės dievotai meldžiasi, stebisi, ką visa tai reiškia. Nesakoma pamokslas, nė giesmių kartais negiedama, ir tačiau pilna bažnyčia. Jam gal atrodyti, kad tai vyksta mechaniškai arba tiesiog veidmainiaujama. Betgi tie dievoti žmonės, apleidę bažn-

nyčią, drąsiai grįžta prie savo pareigų ir vargų, dangaus malonių sustiprinti.

Kai kurie neša kryžių, sunkų kryžių del ligos, skurdo arba mylimo asmens praradimo. Bet ar Kristus nenešė sunkesnio kryžiaus, ir ar ta siela, kuri ką tik apvaikščiojo Stacijas, nelydėjo Kristų Jo Kryžiaus kely, eidama paskui Jį žingsnis po žingsnio prie kiekvienos Stacijos. Tat apgalvojus dievota siela gauna naujų jėgų, kurios padeda jai dirbti ir kentėti.

Kitas praleidžia pusvalandį tylioj adoracijoj prieš Didįjį Altorių, kame yra švenč. Sakramentas. Klūpodamas prieš sakramentališką Jėzų jis girdi iš Šventųjų Šventojo tuos Saldžiausiosios Širdies žodžius: „Sūnau, atiduok man savo širdį, atiduok man ją, nors ji turėtų paplūsti skausme ir kraujuose, kaip mano širdis apsiliejo krauju del tavęs". Ir sugrįžęs į žmonių pasaulį tas žmogus eina drąsiai pasiryžęs nešti kiekvieną naštą ir padaryti kiekvieną auką. O kita siela stovi po Kryžium su Motina Marija. Gal jos pačios vaikas buvo jai skaudus rūpestis. Iš Marijos ji mokosi kantrybės ir nusiraminimo.

Koks skirtumas tarp tų dievotų žmonių, kuriems Kristus ir Jo Kryžius yra gyva realybė, ir tarp tų, kurie apie Dievą nieko daugiau nežino, kaip tik Jo dešimtį įsakymų! Gali sau kai kurie gražiai kalbėti, kad pakanka eiti prie Dievo tiesiog, ir kad visa kita ignoracija ir prietarai. Tie, kurie taip kalba, dažniausiai visai neina prie Dievo.

Jeigu, nepaisydami tos pagalbos, kurią Bažnyčia teikia, taip daug žmonių pasilieka šalti ir abejingi, tai

kas gi būtų be tos pagalbos? Žmogus, kurs nekalba ražančiaus, nenešioja škaplierių, nevaikščioja Stacijų, nesimeldžia kokiam šventajam, netrukus nė Mišių nebevaikščios klausyti į bažnyčią. Tada Dievas visai pasišalina iš jo gyvenimo, o gyvenimas be Dievo kas, jei ne tarnavimas nuodėmei? Jei Dievas nepaima žmogaus širdies ir joje negyvena, tada tenai gyvena geiduliai bei aistros. Kaip gyvam žmogui reikalinga širdis, taip tikrajai Bažnyčiai reikalingos apeigos. Dievas mus sutvėrė, Jis žino mūsų reikalus, o Bažnyčia Dievo valios skelbėja.

VII SKYRIUS.

DIEVOTUMAS.

Nepriklausantieji katalikų Bažnyčiai arba atšalusieji nuo Bažnyčios dažnai blogai supranta katalikų dievotumą. Jie žiūri į dievotus žmones įvairiais būdais, pradėdami nusistebėjimu ir baigdami panieka. Dievotumas, kaip ir kiti dalykai, surišti su Bažnyčios gyvenimu, teisingai suprastas turi svarbos ir vertės.

Ką mes vadiname dievotumu? Geriausias atsakymas bus kitas klausimas· Ką reiškia būti dievotu? Pasišvęsti tėvynei yra patriotiška devocija, pasišvęst Dievui ir Jo Bažnyčiai yra religinė devocija. Karo metu ypatingu būdu sužadinama devocija kraštui. Bažnyčia visumet kariauja su pasauliu. Devocijos yra išorinės praktikos tų, kurie pasišventė Dievui.

Patriotizmas nesibaigia šaltu protavimu, bet reiškiasi patriotiškomis dainomis, paradais, prakalbomis, puošmenomis ir aukomis. Dievotumas Bažnyčioje yra Kristaus ir Jo Karalystės mylėtojų manifestacijos. Dievotas katalikas klauso šv. Mišių paprastomis dienomis. Čia yra viena dievotumo forma. Kita dievotumo forma primena žmogui kainą, kuria mūsų Išganytojas mus atpirko, — tai stacijų apvaikščiojimas, kame Kristus lydimas Jo Kryžiaus kely. Kita vėl dievotumo

arba į tokį vienuolyną, kuris pasišvenčia jaunimą mokyti ir auklėti. Tarp katalikų, kada kalbama apie pašaukimą paprastai suprantamas pašaukimas daugiau ar mažiau religinis. Delko tas žodis taip suprantamas, neaišku, nes juk žodis tinka kiekvienam verslui, arba profesijai.

Jei tėvynė kviečia ypatingon tarnybon, delko tat negalėtų daryti Bažnyčia? Jei tautoj yra pavojaus ir pasiaukojimo pozicijų, delko tokių vietų neturėtų būti Bažnyčioj, toj organizacijoj, kuri apima visą pasaulį? Jei valdžia gali kviesti vyrus ir moteris palikti namus, gimtinę ir patogumus, delko Dievas negalėtų tai daryti? Ir Jis daro. Religinis pašaukimas yra Dievo kvietimas, kreipiamas į kilnias sielas, kad eitų ir Jam iš meilės pasiaukotų.

Kiekvienoj tarnyboj renkami žmonės, rinktinos sielos, kurios stoja į darbą kada reikia atlikti sunkus uždavinys. Jie su džiaugsmu aukoja save. Paprastai eiliniai žmonės eina paprastas, kasdienines pareigas, kenčia pavojus ir nepatogumus. Bet kada grėsia koks ypatingai didelis pavojus, kada reikalaujama daugiau, negu pareiga atlikti, tada kviečiami savanoriai. Tada tik tokios didvyrių sielos išlaikys.

Katalikų Bažnyčioj yra didelė tikinčiųjų armija. Jų pareigos nustatytos dešimties Dievo įsakymų. Beto vyriausias Vadas, Kristus, kviečia prie savęs tuos, kurie nori pasižymėti Jo tarnyboje ir kurie nori Jam parodyti didesnę meilę, besidarbuodami arčiau Jo ir dalyvaudami Jo kovos sunkenybėse.

Šiaip krikščionims Dievas sako: „Jeigu nori įeiti amžinąjį gyvenimą, laikyk įsakymus". Pavieniems

krikščionims, kurie nori tarnauti Kristui ypatingu būdu, Kristus sako: „Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, ir paskui ateik ir sek mane“. Toks yra Dievo kvietimas į aukštesnius daiktus, į kilnesnį gyvenimą, į dalyvavimą žemėje Evangelijos tarnyboje.

Toks buvo kvietimas, kurį girdėjo Petras, ir atsiliepė į jį. Tą pat padarė Jonas ir Andriejus ir kiti apaštalai. Toks buvo kvietimas, kreiptas į šventas moteris, kurios sekė Jėzų Jo kelionėse ir darbuotėje ir rūpinosi Jo ir Jo apaštalų reikalais. Toks buvo šaukimas, kurs palietė Povilo akį ir ausį ir pavertė jį išpersekiotojo apaštalu.

Ir vėliau, per ištisus amžius tokį kvietimą girdėjo išrinktos sielos, ir tyrai buvo pilni atsiskyrėlių, o vienuolynai — vienuolių. Sielos suliepsnojo stropumu ir drąsa pasakyti sudieu tėvams, draugams, namams, tėvynei ir patogumams ir eiti į tolimus karštus tarp pagonių ir laukinių žmonių, kad įneštų į jų gyvenimą Jėzaus Kristaus Evangeliją.

Evangelijoj pasakyta, kaip Jėzus kartą, turėdamas dvylika metų, pasišalino nuo savo tėvų trims dienoms, darydamas jiems tuo daug liūdesio ir rūpesčio. Pagaliau jie atrado Jį bažnyčioj bemokantį pačius Izraeliaus mokytojus. Jis tada parodė Izraeliaus vadams pirmuosius savo dievybės pažymius. Kada Marija Jo paklausė, delko Jis jiems taip padarė, Jis atsakė: „Ar nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo“.

Tuo atsakymu Jis parodė, kad niekas kita Jo neverte padaryti jiems skausmą, tiktai Jo Tėvo dalykai,

kurie Jam buvo svarbiausias daiktas. Jėzus norėjo jiems parodyti, kad aukščiausias gyvenime dalykas yra Jo Tėvo dalykas, Dievo valios pildymas.

Bet delko Jis negalėjo ieškoti savo Tėvo dalyko ir kartu laikyti ketvirtąjį įsakymą, kurs sako: „Gerbk savo tėvą ir savo motiną"? Kodel įvyko konfliktas tarp Dievo įsakymo ir Jo elgesio? Argi Dievas gali liepti daryti kokį daiktą ir pagirti tai, kas yra priešinga Jo įsakymui? Ne, Jis to negali. Bet ką Jis gali daryti ir daro, tuo Jis mums parodo, kad jei kyla klausimas apie aukščiausį Dievo dalyką, tada visi kiti dalykai ir pareigos virsta antraeiliais.

Kada pavojui atėjus grėsia tėvynės gyvybei pražūtis, tada asmeniškos teisės ir pareigos nusiledžia tautos reikalui. Panašiai, kai Dievas kviečia ypatingon tarnybon, tas kvietimas ima viršų visais kitais atžvilgiais net tada, kada jie paties Dievo nurodyti.

Kristus pasielgė tokiu būdu delto, kad duotų mums šitą pamokymą. Įsižiūrėkime bent kiek ir pastebėkime, kaip gražiai Kristus nustato ir patvirtina savo pavyzdžiu tą krikščionišką principą, kurio tenka laikytis, kuomet dalykas liečia aukštesnį pašaukimą ypatingon Dievo tarnybon.

Pradžioj keista atrodo, kad Jėzus padarė Juozapui ir Marijai skaudų kentėjimą, pasišalindamas nuo jų. Jei Jis norėjo pasilikti bažnyčioj ir rūpintis savo Tėvo dalykais, delko Jis, kaip geras sūnus, nepasakė jiems apie tai ir tuo būdu nepašalino nuo jų rūpesčių priežasties? Jis galėjo jiems tai pranešti, ir tada nei jis

pats, nei jie nebūtų kentėję del to, kad Jis ieškojo savo tėvo dalykų.

Kristus norėjo duoti pasauliui pamokymą, jog kuo met reikia pildyti Dievo valia, laikyti Dievo įsakymai, o ypač kuomet sekama pakvietimas į aukštesnį gyvenimą, kartais gali būti reikalinga kentėti ir padaryti skausmo tiems, kurie mums yra brangūs. Bet kaip Jis šį atsitikimą tą pamokymą duoda? Isidėmėkime. Jei šį kartą Jis būtų pranešęs savo tėvams, kad Jis turi pasilikti bažnyčioj, jie, būdami taip šventi, noriai būtų sutikę. Tat nebūtų padarę nei jiems nei Jam jokio nemalonumo arba svyravimo. Bet Jėzus turėjo atsižvelgti į tūkstančius ir milionus žmonių, kurie tokio sutikimo su Dievo valia neturės ir kuriems sunku bus ieškoti Tėvo dalyko, kuomet tas ieškojimas bus jų nuostolio arba nemalonumo priežastis.

Kiek, pav., tėvų priešinasi vaiko pašaukimui į kunigystę arba į vienuolišką seserų gyvenimą net tada, kada žino, jog jų pašaukimas yra tikras! Čia yra aiškiai Tėvo dalykas, bet jie jam priešinasi, nes jis jiems neša skaudų atsiskyrimą arba išblaško jų viltis. Jėzus gi per tą skausmą, padarytą Jo tėvams, mus moko, jog svarbių svarbiausias dalykas yra tarnavimas Dievui, nors jis tiektų ir daug kančių.

Jokie tėvai niekumet taip nemylėjo savo vaiko, kaip Juozapas ir Marija mylėjo Jėzų, ir joks vaikas taip nemylėjo tėvų, kaip Jis juos mylėjo. Bet ieškodamas savo Tėvo Jis padarė jiems skaudžiausį kentėjimą ir rūpestį, o dar skaudesnį sau pačiam. Šio jo žygio tikslas buvo parodyti, jog Dievo dalykai gali

atnešti skausmo ir nuostolio, bet nepaisydami to privalome jų ieškoti.

Jis to pamokymo negalėjo duoti kitokiu būdu, kaip kad davė. Jo atsakymas tėvams, kada tie Jo klausė, kam Jis jiems taip padarė, aiškiai parodo, ko Jis norėjo: „Ar nežinojote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo?“ Lyg būtų kalbėjęs: „Brangūs tėveliai, niekas šiame pasauly negalėjo manęs priversti padaryti jums skausmą, nes aš jus myliu ir gerbiu, bet mano priedermė, kurią man Tėvas paskyrė, liepė mane pasielgti taip, kaip aš pasielgiau. O dabar, kada tai žinote, aš matau, jog visa jums yra aišku, ir jūs vėl esate pilni džiaugsmo“.

Ir tikrai jie buvo pilni džiaugsmo, nes Dievo valia jiems buvo aukščiausias jų gyvenimo siekinys.

Kada tėvai atiduoda savo sūnus kariuomenėn, arba savo dukteris Raudonajin Kryžiun jų tėvynei kviečiant, ar tai įvyksta be skausmo? Kas labiau drasko širdis, kaip tie atsiskyrimai! Tačiau, kadangi tėvynė kviečia, auka yra daroma su džiaugsmu, nors ašaros rieda, ir širdis skausmo perverta. Džiaugsmas yra aukoti aukštam tikslui tai, kas labių labiau branginama. Tai padaro patriotizmas, o patriotizmas, kurs neneša su savim aukų, yra per pigus.

Dievas taip pat kviečia prie savo vėliavos. Jis kartais išrenka geriausius savo sekėjus, kad jie atsiskirtų nuo tikinčiųjų minios ir stotų arti Jo, kad jie giliau dalyvautų Jo Kryžiuje ir Jo garbėje. Religija, kuri neneša su savim aukų, yra per pigi. Jei koks tikslas turi tikrą vertę, jis yra vertas, kad del jo pasi-

švęstų ir kentėtų. Nėra pasauly kito taip kilnaus tikslo, kaip tas, į kurį kviečia Jėzus Kristus, nes čia yra dalykas, kame vyrai ir moterys darbuojasi drauge su Juo, kad padarytų save ir kitus dieviškos prigimties dalininkais.

Kiek kilnių sielų pašvenčia laiko ir jėgų, kad pataisytų vargšų ir nelaimingųjų materiališką būvį. Čia yra kilnus darbas: jis Dievo įsakytas, ir Dievas jį laimina. Bet yra dar kilnesnis darbas. Materiališka gerovė, kad ir kokia didelė būtų, yra tik trumpam laikui. Darbas gi tų, kurie dirba su Kristum, neša amžiną laimę.

Didelė garbė būti pakviestam kokio aukštai pastatyto asmens darbuotis su juo kokioj garbingoj tarnystėj. Kuomet aukščiausias tautos vadas paveda piliečiui poziciją, pilną keblumų ir pavojų, — kaip pagerbtas jaučiasi tas pilietis! Ir net mūsų laikais geriausi vyrai aukoja save ir savo išteklių tautos vadovybei, kad ji juos sunaudotų tėvynės reikalams. Jie laiko sau garbe būti priimtais.

Ir tikrai tat yra garbinga. Reikalaujama didelių aukų, bet jos noriai pakeliamos. Garbė, kuri lengvai įgijama, maža ko verta. Niekas jos nenori, nebent kad geiduliams leidus viešpatauti. O kokia garbė jaunikaičiui arba merginai būti pakviestam aukščiausio pasaulio Valdovo dalyvauti su Juo dideliuose Jo sumanymuose ir darbuotėje! Suprantama, ta garbė yra brangi, ir tat padaro ją garbingą. Būti prileistam ką padaryti arba ką nukęsti del mūsų Viešpaties Dievo, dangaus ir žemės Kurėjo — didelė garbė!

Napoleonui matant kiekvienas jo kareivis taip kovėsi, tartum vienas būtų dešimts. Jiems buvo garbė, kad vadas juos mato. O jei jie būdavo sužeisti, kaip jie didžiuodavosi, kad juos sužeidė del jo! Jei kartais karys galėdavo parodyti jam sužeistą ranką ar koją, koks džiaugsmas jam būdavo išgirdus savo didelio vado žodį arba pamačius jo palankią šypseną!

Napoleono garbė praėjo taip greitai, kaip ir atėjo. Čia buvo lyg koks debesynas, kurs valandėlei sugavo saulės spindulių ir sužibo šviesiomis spalvomis tik tam, kad papūtus vėjui prarastų visą savo grožį. Napoleonas šv. Elenos saloje buvo toks pagailėtinas, kad kitą tokį vargu pasaulis yra matęs. O ankščiau del to žmogaus milionai kentėjo ir liejo kraują.

Bet yra didelis Vadas, kurio garbė niekumet nepraeis, Vadas, kurs mato ir supranta kiekvieną kareivį savo armijoj, Vadas, kurs žino, kaip atlyginti netik kiekvieną žygį, bet kiekvieną pastangą del Jo padarytą. Kokia garbė būti tokio Vado pašauktam užimti prie Jo vietą! Čia gal teks daugiau kovoti, daugiau žaizdų pakelti, daugiau vargų iškęsti, bet kas visa tai, jei Jis mus mato, jei Jo balsas mus drąsina ir giria, jei Jis pats kovoja kartu su mumis.

Toks yra religinis pašaukimas, pašaukimas darbuotis su Kristum ir del Kristaus, džiaugsmingai kentėti del To, kurs tiek kentėjo del mūsų, su pasididžiavimu būti Jo artimesniais bendrininkais, net jei su mumis taip pasielgtų, kaip pasielgė su Juo. Religinis gyvenimas reikalauja aukų ir uždeda vargo, bet nors jis uždėtų to vargo tūkstantį kartų daugiau, jis pasilieka kil-

niausia žemėje kariera tiems, kurie jon pakviesti. Kurį-nys kviečiamas padėti Kurėjui! Nenuostabu, kad žmogus kvietimu seka, bet nuostabu, kad Dievas teikiasi jį kviesti!

Religinis gyvenimas tikrai reikalauja aukos, didžiausios žemėje aukos. Bet tiems, kurie seka kvietimu, jis duoda daugiau, negu reikalinga. „Palaimintas vyras, kurį Tu išrinkai ir priėmei pas save; jis gyvens Tavo būstuose. (Ps. LXIV, 5).

IX SKYRIUS.

ATLAIDAI.

Atlaidai yra vienas tų dalykų, kuriuos net katalikai kartais klaidingai supranta. Pirmųjų amžių krikščionys žinojo apie juos visa, taip pat gerai suprato juos platus krikščioniškasis pasaulis ligi Reformacijos laiku. Tik po to buvo paleistas visas potvynis klaidingų aiškinimų apie visas katalikų Bažnyčios tiesas, o ypač apie atlaidų mokslą. Nuo to laiko padaryta tiek daug puolimų ir gynimų, kad katalikai dažniausiai pasitenkindavo gaudami atlaidus, daugiau nieko apie juos nesirūpindami, ir būdami tikri, kad Bažnyčia, Dievo balsas, jiems vadovauja.

Jei paklausi kokio kataliko, kas yra atlaidai, jis atsakys iš katekizmo, jog tat yra atleidimas laikinos bausmės, kuri priklauso už nuodėmę, kada nuodėmės kaltė jau atleista. Branduoly atlaidai tas ir yra. Tai pakanka žinoti, nes geriau yra gyventi Dievo malonėj, negu mokėti apibūdinti, kas ji tokia yra.

Jei paklausi kataliko, ar atlaidai nepalengvina žmogui nusidėti, jis, žinoma, atsakys, kad ne, nes žmogus negali gauti atlaidų, kol jis yra nuodėmėj. Čia yra du svarbiausi dalykai apie atlaidus, būtent, kad jie yra sunkesnės bausmės pakeitimas lengvesne

ir kad negalima gauti atlaidų del nuodėmės, kurios kaltė dar neatleista.

Atlaidai visada suponuoja gailestį bei atgailą ir tokį iš nusidėjėlio pusės nusistatymą, kad jis norėtų už savo nusidėjimus atsilyginti. Tada Bažnyčios valdžia suteikia atlaidų be išpažinties, atleisdama laikiną bausmę, laukiančią skaistykloj už nuodėmes. Nusidėjėliui duodama galimybės atsilyginti šiame gyvenime už nusižengimus, kurie jau atleisti, užuot kentėjus už juos skaistykloj.

Atlaidai pakeičia sunkesnę bausmę lengvesne. Pirmais, pav., amžiais atgailą darančiam nusidėjėliui buvo liepiama pasilikti bažnyčios prieangy, užuot ėjus į pačią bažnyčią. Tokia atgaila tęsdavosi mėnesius, metus, septynerius metus arba dar ilgiau. Kita atgailos rūšis anais laikais buvo tokia, kad reikėdavo pasninkauti kiekvieną savaitę po dvi dienas per metus ir ilgiau, t. ir t.

Atlaidai reikšdavo palengvinimą tokiam nusidėjėliui, kuris parodė tikrai gerą valią ir tikrą gailestį. Tada vyskupas galėjo pakeisti minėtas bausmes kitomis lengvesnėmis, pav., kad atliktų kelionę į apaštalų arba kankinių kapus. Labai sunkiai atgailai, pav., turinčiai tęstis visą gyvenimą, pakeisti, būdavo skiriama kelionė į Jeruzalę.

Parsekiojimo laikais daugelis tikinčiųjų buvo nukankinti, daugelis kalėjo laukdami kančių, daugelis po kankinimų būdavo paliekami kaipo mirę ir vėl atsigaudavo, daugeliui būdavo išlupamos akys arba nupiaujamos rankos ar kojos, t. ir t. Bažnyčia, atsi-

žvelgdama į tų gyvų kankinių nuopelnus, jiems prašant ir užtariant duodavo atlaidų, t. y. palengvindavo nusidėjėliams atgailą. Tie atlaidai reikšdavosi tuo, kad nusidėjėlis, užuot pakėlęs kanonišką bausmę, darydavo kokį gerą darbą kankinių giminaičiams, arba statydavo ant kankinio kapo antkapį, arba keliaudavo pas jų altorius, arba darydavo kitą gailestingumo ir meilės darbą.

Visumet buvo sąlyga, kad pirmiau nuodėmės kaltė būtų atleista ir kad nusidėjėlis tikrai norėtų pataisyti savo gyvenimą. Atlaidų negalima gauti, jei tų sąlygų nėra.

Pasakę kiek apie atlaidus pažiūrėkime, kokia Bažnyčios kompentencija šioje srityje ir kokia tikinčiųjų praktika.

Kristus savo Bažnyčiai pasakė: „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso". Ir norėdamas parodyti, jog Jis tikrai taip mano, dar pasakė: „Visa, ką išrišite žemėje, bus išrišta ir danguje". (Mat. XVIII, 18.): Įsidėmėkite žodžius „visa ką". Tat reiškia kiekvieną daiktą, kurs kliudytų įeiti į dangų, ar čia būtų kaltė, ar neatlikta bausmė.

Katalikams, kurie žino, jog Bažnyčia gavo valdžią atleisti net sunkių bei mirtinų nuodėmių kaltę ir už ją priderančią amžiną bausmę, nėra sunku tikėti tuo, kad Bažnyčia gavo valdžią atleisti ir laikinas bausmes, kurios kliudytų įeiti į dangų.

Nuo pat Kristaus laikų Bažnyčia suprato, kad ji atstovauja Kristui žemėje, kad ji yra Jo pasiuntinė. „Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos". „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso". Šv.

Povilas Kristaus vardu atleido nusidėjėliui, kurs buvo iškeiktas del jo biaurių nuodėmių. Iškeikimas buvo laikina bausmė ir buvo paskiras nuo kaltės ir amžinos bausmės daiktas.

Ta pati Bažnyčia, kuriai Kristus davė galią atleisti nuodėmes, gavo podraug ir mažesnę teisę nuimti laikiną bausmę, kaip tat padarė šv. Povilas. Nes mūsų Viešpats ne vien pasakė: „Kam nuodėmes atleisite, tam jos bus atleistos", bet taip pat: „Ką išrišite, bus išrišta".

Žmogus, nusidėdamas, įžeidžia Dievą. Dievas pasakė, kad nuodėmės kaltė neleidžia įeiti į dangų. Kunigo išrišimas per išpažintį pašalina kaltę ir amžinąją bausmę ir sugrąžina žmogui teisę įeiti į dangų. Bet Dievas, atleisdamas nusidėjimus ir grąžindamas savo malonę ne visada paleidžia nusidėjėlį be bausmės. Nuodėmė, kad ir atleista, gali būti bausta ar šiame gyvenime ar aname. Tat mes matome Dovido istorijoj. Dievas atleido jam didelę nuodėmę per išrišimą, kurį davė pranašas, bet to paties pranašo lūpomis pareiškė, kad jo laukia bausmė, būtent jis turės prarasti savo mylimą vaiką. Nuodėmė buvo atleista, negalima apie tai abejoti, tačiau buvo pridėta bausmė.

Del tos priežasties, kada išpažįsti nuodėmes ir gauni išrišimą, kunigas užduoda dar atgailą. Jei nuodėmė yra sunki, ir atgaila yra sunkesnė; jei nuodėmė kasdieninė, atgaila gali būti mažesnė. Kunigas nežino, kokios laikinos bausmės Dievas reikalauja iš tavęs už nuodėmes, ir jis skiria bausmę, kuri jam atrodo tinkama.

Be tos atgailos, paskirtos per išpažintį, Dievas gali žmogų nubausti įvairiausiais būdais: gali būti liga, rūpestis, nelaimė, arba kitas koks smūgis šiame gyvenime. Del tos priežasties pageidaujama daryti bet kokia atgaila laisva valia, kad Dievas teiktųsi ją priimti vieton bausmes, kurią Jis žmogui paskirtų.

Atlaidai liečia tas bausmės, kurios priklauso jau atleistai nuodėmei. Leiskime, nuodėmė yra tokia, už kurią pirmaisiais amžiais Bažnyčia būtų paskyrusi atgailą, kuri tęstųsi savaitę, metus arba net daug metų. Atlaidai reiškia tai, kad žmogus, darydamas kokį gerą, Bažnyčios paskirtą darbą, atleidžiamas nuo tų skaistyklos bausmių, kurios jo laukia už padarytą nuodėmę.

Bažnyčia kalba apie septynių dienų, arba septynerių metų, arba visiškus atlaidus, nes ji kalba pirmųjų amžių kanoniškų bausmių žodžiais.

Galima gauti atlaidų net visai neinant išpažinties, jei tik Bažnyčia taip parėdo, bet pirmiau, negu gausi atlaidų, visumet turi būti atleista nuodėmės kaltė. Jei nuodėmės kaltė neatleista, atlaidai negaunami. Jei nuodėmės kaltė atleista, krikščionis, gaudamas atlaidų, kuriuos Bažnyčia suteikia, gali jais atsilyginti už savo nuodėmių bausmes arba gelbėti savo prietelius, šį gyvenimą apleidusius, aukodamas už juos gautus atlaidus.

Tokia yra prasmė, kada atlaidai taikomi kitiems. Reiškia, kad Dievas, ragindamas mus rūpintis kitais, teikiasi mums leisti užmokėti už kitus daugiau ar mažiau jų mažesnių skolų. Tokia yra reikšmė to gra-

žaus šventųjų bendravimo mokslo, kuriuo einant aš padedu tau, o tu man, jei vienas iš mūsų nebegali savęs galbėti.

Iš visa ko matyti, koks gražus ir naudingas yra mokslas apie atlaidus. Toks tikrai yra ir kiekvienas Bažnyčios mokslas, jei tik jis tinkamai suprantamas. Jei nekatalikas klausia, kas tie atlaidai, atsakyk, kad jie yra aktas, kuriuo mūsų rūpestinga Motina Bažnyčia, matydama nusidėjėlio gailestį ir gerą valią, Dievo vardu pakeičia paprastas nuodėmių bausmes kokiu dievotu darbu.

Tuo būdu bausmė, užuot buvus tik bausmė, lieka pagalba, kuri mus labiau artina su Dievu.

Bažnyčia tai daro pasiremdama galia, kurią jai Kristus suteikė. Kristaus ir Jo šventųjų nuopelnais ji atpildo nusidėjėlių bausmes. Koks dievotumo aktas, daromas atlaidams gauti, yra tik pasilikusių laikinųjų bausmių atleidimo sąlyga.

To atleidimo priežastis yra Bažnyčios autoritetingas taikymas kokiai sielai gausingų, atsilyginimą teikiančių nuopelnų, kuriuos nupelnė Kristaus palaimintosios Motinos ir šventųjų geri darbai ir kentėjimai.

Besvarstydami atlaidus mes galime keliais žodžiais prisiminti įvairias jų rūšis.

Visuotini atlaidai reiškia, jog gaunąs tuos atlaidus žmogus gali visai atsilyginti už savo nuodėmių bausmes, t. y. kad ir kažin kokios bausmės priderėtų už nuodėmes skaistykloj, tos bausmės lieka atleistos darant tai, kas reikalaujama daryti norint visuotinus atlaidus gauti.

Daliniai atlaidai reiškia, kad gaunant tuos atlaidus atleidžiama dalis bausmės, kuri pridera už nuodėmes.

Geras dalykas stengtis gauti visus atlaidus, kurie galima gauti, nes mes niekumet nežinome, ar visa tinkamai padarėm, kas yra reikalinga atlaidams nupelnyti. Beto, dažnai darydami gerus darbus, kurių atlaidai reikalauja, mes stiprėjame šventume ir meilėje. O jei mums patiems nereikėtų atsilyginti už savo nuodėmes, mes galime paaukoti atlaidus už kitus, tat yra gražus artimo meilės darbas.

Šventasis Raštas mums sako, kad Dievo gailestingumas pasireiškia visuose Dievo darbuose. Suteikdamas Bažnyčiai atlaidų galios Dievas mums parodė nuostabų savo gailestingumą. Mums tik lieka Jam dėkoti ir naudotis Jo gerumu ir pasirūpinti gauti mums patiems ir esamiems skaistykloje visų atlaidų, kurių galime gauti.

Tuo būdu mums gali pavykti eiti tiesiai į dangų pas Dievą, kada pasibaigs mūsų gyvenimas, taip pat padėti daugeliui kitų džiaugtis dangaus laime ankščiau, negu Dievo teisingumas be mūsų atlaidų jiems būtų tat leidęs.

X SKYRIUS.

SKAISTYKLA.

Kaip maža kas mūsų miršta nuodėmės nesuteptas! O tačiau tik nesutepti gali įeiti į dangų! Kas bus su likusiais? Dievui dėkui yra skaistykla! Skaistykla yra vieta, kame sielos po mirties nusivalo, kentėdamos laikinas bausmes, kurių kaltės jau atleistos.

Norėdami teisingai suprasti mokslą apie skaistyklą, mes turime atminti, jog nuodėmė yra dvejopos rūšies: mirtina ir kasdieninė. Reikia taip pat atminti, kad nors per atgailą ir išrišimą nuodėmės kaltė lieka atleista, gali dar pasilikti bausmė už nuodėmes.

Kada sunkių nuodėmių kaltės atleistos, reiškia, jog mūsų amžinoji tėvynė, dangus, prarastas del nuodėmių, vėl mums sugrąžintas. Gaudami sunkios nuodėmės kaltės atleidimą mes vėl įgyjame teisę būti Dievo vaikais ir įeiti į amžinąjį gyvenimą. Nors toji teisė mums sugrąžinta per nuodėmės kaltės atleidimą, gali dar pasilikti laikina bausmė, kuri pridera už nusižengimą Dievo įstatymams. Žmogus, pav., labai sužeidžiamas revolverio šūviu arba kardo kirtimu, bet chirurgas sugeba žaizdą išgydyti, ir žmogaus gyvybė būna išgelbėta. Tačiau, kad ir pašalintas mirties pa-

vojus, pasilieka laikinos žaizdos pasekmės: silpnumas skausmas, negalėjimas naudotis sąnariu t. ir t.

Taip yra ir su nuodėme. Dievo malone ir šv. Sakramentais išgydoma sielos žaizda, kurią padarė sunki nuodėmė, bet pasilieka kai kurios pasekmės ir bausmės tolimesniam laikui. Už tas laikinąsias nuodėmės pasekmes galima atsilyginti kantrybe, atgaila, malda t. ir t. čia žemėje, arba po mirties skaistykloje. Suprantama, Dievas gali atleisti bausmę drauge su kaltėmis, bet paprastai Jis to nedaro, kaip atsitiko su Dovidu.

Kai kurie žmonės daro sunkių nuodėmių ir niekumet čia žemėje neatsilygina už jas, neskaitant per išpažintį uždedamos atgailos. Atgailą kunigas skiria tikėdamas, kad ji bus tinkamai atlikta, reikiamu atsidėjimu, ir todel gal atlygins Dievui už nusižengimus. Bet gali atsitikti, kad visa tat nėra taip, kaip turėtų būti. Jei musų sakramentinė atgaila nebus papildoma gerais darbais ir laisva valia sau paskirtomis atgailomis, turėsime už mūsų nuodėmes po mirties atsilyginti.

Yra dar mažesnių nuodėmių, kurias mes vadiname kasdieninėmis, kurios nekartą mūsų nepastebimos, ir už kurias nesigailime. Tos kasdieninės nuodėmės neužmuša sielos, neatima teisės į amžinąjį gyvenimą su Dievu, bet jos sutepa sielą, padaro ją tingią ir kenkia jai įvairiais būdais. Jei kas miršta kasdieninėse nuodėmėse, jos reikia pašalinti pirma, negu siela galės eiti į dangų, nes tenai niekas suteptas neįeina.

Tuo būdu skaistykla yra Dievo paskirta vieta, kame atsilyginama už laikinasias bausmes, kurios pridera už nuodėmes, jų kaltę atleidus.

Kas turėjo gyvenimo prityrimo, tas be abejonės pastebėjo, jog kai kurie žmonės sunkias nuodėmes laiko lengvomis, o kasdienines mažmožiais. Nuodėmė tačiau yra taip svarbus dalykas, kad Kristus, norėdamas už ją atsilyginti, numirė prie kryžiaus prikaltas. Jei tai neparodo nuodėmės baisumo, čia ne Dievas kaltas, tik nusidėjėlis. Beto gyvenime Dievas įvairiais būdais kviečia nusidėjėlį į atgailą. Jei kas čia žemėje jo kvietimo negirdi, turės pasiimti bausmes aname pasauly.

Dievas, kuris taip trokšta nusidėjėliui atleisti, tarytum nuolat stovi prie širdies durų ir beldžia ir šaukia, norėdamas jį atversti ir padaryti laimingą. Bet kai kurie brenda vis gilyn ir gilyn į nuodėmes, sukietindami savo širdis, kad Dievo kvietimo neišgirstų. Dievo gailestingumas taip didelis, kad kol žmogus gyvas, vis dar yra vilties, jog mirties patale nusidėjėlis gali sugrįžti prie Dievo, ir nevienas sugrįžta. Net ir tada Dievas jį priima ir atleidžia, jei tik jis tikrai gailisi. Bet kadangi laikas atgailai daryti baigiasi, jo siela kentės bausmę skaistykloj, nebent jei per kokį malonės stebuklą nusidėjėlis būtų atlyginęs, mokėdamas laikinąją už nuodėmes skolą nepaprastu gailesčio didumu ir karščiausia meile, arba jei jis būtų pelnęs ir Dievas jam būtų pritaikęs visuotinus atlaidus.

Jei skaistyklos nebūtų, daugelį atsitikimų sunku būtų sutaikyti atsivertimai mirties patale su Dievo tei-

singumu. Kadangi yra skaistykla, mes galime būti tikri, jog tie, kurie miršta su tikra atgaila ir gailesčiu, bus išganyti, kad ir tektų pasilikti skaistykloj ilgą laiką.

Dievo gailestingumas pasirodo dar tame, kad Jis mums leidžia melstis už mums brangių asmenų sielas, esančias skaistykloj, ir mus užtikrina, kad mes galime joms padėti. Kad ir tos sielos dar nėra danguje su šventaisiais, bet jos yra Dievo prieteliai. Jos pasimirė Jo malonėje ir tik laukia, kada galės įeiti į Jo garbę. Jos yra tartum prie dangaus vartų, kurie joms neatsidarys, kol ant jų krikšto rūbo bus suteptis.

Šventųjų bendravimo dėliai jos yra mistiškojo Kristaus Kūno dalys, jos yra Jo Bažnyčia, o kadangi kūne viena dalis gali gelbėti kitą dalį, tai ir mes galime jas gelbėti. Mūsų maldomis ir gerais darbais, už jas paaukotais, mes galime paskubinti joms dangaus vartus atidaryti. Geras daiktas yra dar tas, kad jas gelbėdami mes patys žengiame į šventesnį gyvenimą.

Todel Dievo sumanymu skaistykla netik apvalo tenai esančias sielas, bet ir gyviems padeda eiti į šventumą, jei jie daro gerus darbus skaistykloje esančioms sieloms pagelbėti. Kokie nuostabūs Dievo keliai! Kada mes tinkamai žiūrime į Jo parėdymus, mums aiškiau atrodo, kad Jis tikrai yra mūsų Tėvas danguje.

XI SKYRIUS.

ŠVENTŲJŲ GARBINIMAS.

Nevienuose Lietuvos namuose galima matyti Vytauto paveikslas. Kam jis tenai? Jis atmena garsųjį vyrą. Ar lietuviai negalėtų jį atsiminti ir be paveikslo? Galėtų. Bet ar jie atsimintų? Daug, labai daug kas visai nebeatmintų arba tik labai retai. Kada žiūrime į Vytauto paveikslą, mes mąstome apie jį patį. Jo gyvenimas primena mums jo kovas už tėvynę, jo pastangas kuo geriausiai sutvarkyti mūsų kraštą. Jo paveikslas mums pasakoja apie aukas, kurias jis pakėlė už gimtąjį kraštą, ir tuo būdu moko mus branginti patriotizmą.

Mes gerbiame Vytautą už tai, kad jis tvirtai ėjo pareigas, kurias jam dėjo tėvynė, kad jis buvo teisus su valdiniais, kad jis tiek daug darbavosi ir tiek aukų pakėlė savo krašto gerovei. Gal buvo tūkstančiai kitų žmonių, kurie taip pat turėjo karštų patriotiškų jausmų kaip ir jis, bet jo patriotizmas buvo viešas, ryškus, aiškus. Jis pasižymėjo dirbdamas savo kraštui, ir todel jam teko pagarba, kurią dėkingi Lietuvos sūnūs reiškia.

Jis garbinamas lietomis stovylomis, paveikslais, jam atminti skiriamomis tam tikromis dienomis; jis

garbinamas prakalbomis ir organizacijomis, kurioms duodamas jo vardas. Valdžia visa tai remia ir suteikia jam „Didžiojo“ arba „Lietuvos Gynėjo“ vardą.

O kam tat daroma? Žmonės supranta, kad patriotizmas auklėjamas kilniais darbais ir aukštais pavyzdžiais, be to Lietuva nori parodyti, kad ji stengiasi pagerbti ir atsilyginti tiems, kurie ją myli ir del jos pasišvenčia.

Yra dar kita valstybė, kurią pats Dievas pavadino „Dievo Karalyste“. Ji turi savo didvyrių, kaip ir kitos valdžios, turi savo tarnybas ir savo kovas, kaip ir kitos karalystės. Yra vyrų ir moterų pasižymėjusių jos tarnyboj; jie davė kilnų pasišventimo pavyzdį ir net savo galvas guldė, kad galėtų vykdyti savo kilnų tikslą, pasišvęsdami žmonijai tarnauti.

Ar ji juos privalėtų gerbti? Jei gerbiamas Vytautas, tad ar neprivalėtume gerbti ir Povilą, ir Augustiną, ir Bernardą, ir Pranciškų, ir Dominiką, ir Grigorijų, ir Ignacą, ir Ksaverą? Jie buvo Kryžiaus didvyriai. Ar Kryžius krikščionims nėra gerbtinas, kaip Vytis lietuviams? Šventieji yra krikščionybės didvyriai, senių seniausios ir plačiausios pasauly karalystės.

Žemės valstybės gerbia savo kilniausius sūnus geriausiu būdu, kokiu tik moka ir gali. Jiems teikiamas kiekvienas pagarbos ženklas, koks tik tinka. Dievo Bažnyčia panašiai gali daryti ir daro. Jos galia pagerbti yra didesnė už pasaulio valdovų galią, ir todel pagarba, kurios ji suteikia, yra didesnė, kaip kad žmonės gali suteikti.

— Visa tat labai gera, girdžiu nekataliką sakant, — bet kam šventieji, kurie juk yra visi miruoliai, gauna pagarbą, kuri tinka tik vienam Dievui? Kam mes meldžiamės šventiesiems ir prašome jų padaryti mums malonę, kada tai yra vien Dievo dalykas? Katalikų kultas stato kurinį Kurėjo vieton. Jis atiduoda tarnui garbę, kuri pridera valdovui...

Mano brangusis žmogau, kuris taip protauji, kad ir kas tamsta būtum, aš su tamsta sutikčiau, jei toks būtų katalikų tikėjimas, kaip tamsta kalbi. Jei katalikų garbinimas šventųjų būtų toks, kaip tamstai jis rodosi, mes katalikai pirmi jį atmestume. Jei šventųjų gerbimas nebūtų podraug Dievo garbinimas, mes jį paskelbtume stabmeldyste.

Bet ar pagarba, kurios mes reiškiame Vytautui ar Gediminui, sumažina bent kiek pagarbą, kurią privalome reikšti tėvynei? Tų pasižymėjusių mūsų tėvynei sūnų gerbimas greičiau reiškia pačios mūsų tėvynės gerbimą. Ar tamsta gali įsivaizduoti žmogų, kurs niekintų Vytauto vardą ir jo stovylą, neniekindamas to krašto, kuriam jis tarnavo?

Priešingai, argi musų tautos patriotizmo negalima matuoti mūsų tautos didvyrių gerbimu? Mūsų mokyklose norime supažindinti mokinius su jų gyvenimu. Mūsų miestuose gal bus statomi ir puošiami jų paminklai. Mūsų armijoj sveikiname jų ženklus. Kas drįstų sakyti, kad taip gerbdami mūsų didvyrius mes niekiname savo tėvynę!?

Šventieji yra Dievo didvyriai. Jie pasiekė savo garbės vainiko Jam gyvendami, Jam darbuodamiesi,

del Jo mirdami. Jis sveikino juos jų gyvenimo kelionei pasibaigus, suteikdamas jiems amžiną vainiką ir priimdamas juos į savo dieviškąją šeimyną. „Palaimintas žmogus, kurs kantriai kenčia mėginimą, nes kuomet bus ištirtas, gaus gyvenimo vainiką". (Jok. I, 12.). „Jie yra lygūs angelams; jie yra Dievo vaikai". (Luk. XX, 36.).

Ar šeimynos tėvas yra pagerbtas, ar garbę praranda, jei kas pagerbia jo vaikus? Ar tamsta žinai, kokį didelį džiaugsmą galima padaryti tėvui ar motinai, giriant jų vaikus, kuriuos jie myli? Šventieji yra Dievo vaikai. Ne tokiu būdu vaikai, kaip mes čia žemėje. Jie išlaikė bandymą ir buvo pripažinti verti susijungti su Dievu. Jie yra auksas, ugnyje išmėgintas ir pripažintas grynas, tinkamas Dangaus Karalystei.

Pasakojama, kad aras, prieš pripažindamas jaunus arelius tikrais savo vaikais, laiko juos, nukreipęs jų akis tiesiai į saulę, ir jei jie nestengia žiūrėti į ją, meta juos bedugnen. Šventieji žiūrėjo į Teisybės Saulę visą savo gyvenimą ir Ja vaduodamiesi kreipė savo žingsnius; jie stengėsi būti panašūs į Ją, ir dabar jie yra Dievo vaikai. Anot apaštalo žodžių, jie yra „dieviškos prigimties dalininkai". Juos gerbdami mes gerbiame tuos, kuriuos Dievas pagerbė, — Jis pats čia mums davė pavyzdį.

Beto, gerbdami šventuosius, netiesioginiai mes gerbiame patį Dievą, nes šventuosiuose gerbiame Dievo dovanas. Visa, ką turi ir kuo yra, jie iš Jo gavo. Jų šventumas yra Jo malonės vaisius. Ar tam-

sta manai, kad sumažinsi artisto garbę, jei pagirsi ir pagerbsi jo kurinius?

Visai atbulai. Jei tamsta nori pasakyti geriausią komplementą architektui, gerėkis jo darbu, girk trobesius, kuriuos jis yra pastatęs. Jei nori pagerbti autorių, pasakyk jam, kad padėsi jo knygą garbingiausioj savo knygyno lentynoj. Jei nori pagerbti Dievą, gerbk Jo malonės padarus, gyvasias Jo šventyklas, šventuosius.

Girdžiu, tačiau, nekataliką sakant, kad yra dar ir kitų pusių, kurių katalikai nežino. „Be abejonės, nieko negalima primesti, jei katalikai gerbtų šventuosius taip, kaip čia rašoma; bet katalikai stato šventuosius Dievo vietoj, katalikai kreipiasi į šventuosius, vieton kreipęsi į Dievą. Jie iš jų prašo malonių, lyg šventieji, ne Dievas, būtų dovanų dalintojai ir davėjai".

Sutinku, kad jei tamsta sprendi iš kai kurių katalikų kalbėjimo būdo, tamsta turi tiesą, darydamas savo pastabą. Jie kartais sako: „Eisiu prašysiu šv. Antano arba šv. Juozapo tokios ir tokios malonės". Bet čia yra tik kalbėjimo būdas. Nes taip sakydami Jie turi galvoj, kad eis šv. Antano arba šv. Juozapo užtarimo prašyti.

Tamsta darai taip pat kasdien. Jei tamsta nori gauti iš gelžkelių valdybos arba iš banko kokio patarnavimo, tamsta sakai: „Eisiu prašyti tokio ir tokio to ir to". Bet tas asmuo juk yra tik paprastas valdininkas, tarnas. Jis neturi valdžios, nebent tokią, kokią gavo iš savo viršininko. Jei jis tamstai daro koki patarnavimą, kokią malonę, tai tik tiek, kiek jo vy-

resnybė jam leidžia. Prašydamas jo malonės tamsta žinai, kad jis nieko pats duoti negali; tamsta ieškai tik jo geros valios, kad jis patarpininkautų, jei reikia, pas aukštesnę vyresnybę.

Taip yra ir su šventaisiais. Tik kam mums ieškoti kieno geros valios, jei galime eiti tiesiog pas Dievą? Mums ir nėra reikalo jos ieškoti; jei norime, galime kreiptis tiesiog į Dievą — niekas tam nekliudo, bet daugelis žmonių randa lengvesniu kreiptis į Jo Didybę per Jo prietelius. Jei tamsta įžeidei aukštą asmenį, tamsta, be abejonės, randi patogesniu eiti pas jį prašyti atleisti arba suteikti malonės jo motinos arba jo artimo, patikimo draugo lydimas.

Beto leiskime, kad Dievas, norėdamas pagerbti šventuosius, įsako mums kreiptis į juos. Jei tamsta norėtum malonės iš Lietuvos Prezidento arba vyriausiojo ministerio, o jis tamstai lieptų kreiptis į tą ar kitą ministerį, per kurį jis savo malones dalina, tada, juk, tamsta negalėtum sakyti, kad kreipdamasis į nurodytą ministerį nepakankamai brangini vyriausiąjį valdovą.

Dievas aiškiai mums liepė kreiptis į šventuosius, kada norime gauti malonių ir pagalbos. „Mano rūstybė užsidegė prieš tave ir tavo du prieteliu; eik pas tarną Jobą, o jis melsis už juos, ir jo veidą aš priimsiu. Taip jie ir padarė, kaip Viešpats jiems kalbėjo, ir Viešpats priėmė Jobo veidą". (Job. XLII, 8.).

Jei Dievas išklauso maldų savo šventųjų, dar tebegyvenančių žemėj, juo labiau jis išklausys maldų, kurias šventieji danguje Jam siunčia. „Kuomet tu su

ašaromis meldeis, aš nešiau tavo maldas Viešpačiui". (Tob. XII, 12.). Taip kalbėjo Rafaelis į Tobijų. „Melskitės vieni už kitus, nes daug gali nuolatinė teisiojo malda". (Jok. V, 16.).

Šventieji yra tie teisieji, kurie įėjo į amžiną garbę. Norėdamas paraginti mus, gyvenančius čia žemėje, sekti žmones, kurie buvo žmonės, kaip ir mes, bet kurie sunkiai kovojo ir nugalėjo, Dievas rodo, kaip Jis mėgsta, kada mes į juos kreipiamės, norėdami gauti pagalbos. Kreipdamiesi į juos mes atsimename, kad jie kadaisia buvo čia žemėje, kaip ir mes, ir jau pats meldimas jų pagalbos yra mums akstinas sekti juos jų šventame gyvenime.

Dievas žino mus vispusiškai. Jis mus sutvėrė, Jis davė šventuosius mums padėti, nes Jis norėjo duoti mums geriausią pagalbą. Jis laiko šventuosius savo malonės kanalais. Jie yra mūsų kelias į Viešpatį, o malonės, kurias Jis per juos duoda, juk, pagaliau, Jis pats jas duoda, lygiai kaip Jis duoda, kuomet kas tiesiog, be šventųjų tarpininkavimo, į Jį kreipiasi.

Jei kalbama apie maldą, tai kam mums bendrai melstis? Juk Dievas žino, ko mums reikia, tad kam Jo prašyti, kam Jam dar pasakoti tai, ką Jis pats žino? Visa tat daroma štai delko: malda parodo mūsų priklausomybę nuo Jo, tad jei kada Jis mums ką duoda, tai duoda ne del mūsų nuopelnų, bet del savo gerumo; beto malda mums primena Dievą ir mūsų pareigas. Panašiai yra ir su malonių dalinimu per šventuosius. Jis galėtų išklausyti mūsų maldų ir duoti mums malonių be šventųjų, ir tai Jis neretai daro,

bet Jis kartais nori, kad mes kreiptumės į šventuosius ir tuo turėtume sau pagalbą, o šventiesiems suteiktume pagarbos.

„Tėve mūsų“ yra malda, kuria kreipiamės stačiai į patį Dievą; mums liepiama ji kalbėti kasdien. Ragindama savo vaikus ieškoti šventųjų užtarimo Bažnyčia nė kiek nesako, kad mes turėtume pamiršti Dievą, arba per mažai pasitikėtume Juo. Prityrimas rodo, kad Bažnyčia, kuri remia šventųjų garbinimą, yra vienintelė Bažnyčia, kurioj ir į patį Dievą malda uoliai siunčiama.

Galima neapsirikus sakyti, kad pasauly nėra kitos religijos, kurioj būtų taip daug maldų į Dievą, kaip katalikų tikėjime. Delko? Delto, kad meldimasis į šventuosius dažniau mums primena patį Dievą.

Šventieji viešpatauja su Kristum. „Kas nugalės, tam aš duosiu sėdėti su manim mano soste“. (Apr. III, 21). O ką reiškia viešpatauti su Kristum? Ar ne tai, ką šventųjų užtarimas? Su Kristum, kaip Jo prieteliai, jie yra galingi. Jie niekumet taip tvirtai neviešpatauja, kaip tada, kada jie mus gelbsti. Vienintelis jų troškimas yra garbinti savo Viešpatį, padedant mums būti bet kada su Juo.

Dalindami Dievo malones jie viešpatauja kartu su Juo. Kreipdamiesi į juos mes duodame jiems progos vykdyti tą jų viešpatavimą. Mes juos gerbiame, o jie mums padeda. Tuo budu praktiškai pildosi šventųjų bendravimas, kurį išpažįstame kalbėdami: „Tikiu... šventąja Bažnyčia, šventųjų bendravimu“.

Iš istorijos mes žinome, kad šventuosius atmetus nedaug ko trūko, kad ir Kristų atmestų. Katalikai garbina Kristų ir todel negali pamiršti Jo šventųjų. Šventieji yra jo prieteliai, išmėginti ir patikimi. Gerbdami juos tuo būdu, kurio Jis nori, mes gerbiame Jį patį. Juo daugiau gerbiame šventuosius, juo esame tikresni, kad ir mes būsime su jais mūsų dangaus Tėvo namuose.

XII SKYRIUS.

DAVIMAS UŽ ŠV. MIŠIAS.

Kiekvienas katalikas žino, kad šventų daiktų negalima už jokius pinigus pirkti. Šventoji Mišių Auka yra švenčiausia iš visų daiktų. Kaip tat yra, jog duodami kunigui pinigai, kad jis atlaikytų Mišias? Čia yra toks dalykas, kurio nekatalikai negali suprasti, o kartais ir katalikai nežino, kaip tą dalyką tinkamai išaiškinus. Todel bus naudinga bent kiek arčiau į tai pažvelgti.

Mūsų laikais įvairiuose kraštuose, ypač Amerikoj ir Anglijoj, yra nemažas susidomėjimas katalikų dalykais delto, kad Bažnyčios nemaža nuveikta įvairiose, jai prieinamose srityse. Pasaulis pradeda matyti didelę šviesą, šviesą, kuri visumet švietė, bet kurios spinduliai būdavo laužomi prietarų, nežinojimo, arba pasaulio dvasios. Pasaulinis karas, kuris sulaužė nevieną žmogaus proto pasididžiavimą, parodė nemaža daiktų tokių, kokie jie yra.

Tarp tų daiktų yra Bažnyčia ir jos darbuotė. Ji, kaip Kristus, kurs mylėjo šviesą, rodo tiesą visoj jos aiškumoj. Pasaulio krizė, kaip kokie X-spinduliai nušvietė daugelį daiktų ir tuo nušvietė katalikų Bažnyčią, Kristaus Sužadėtinę, kuri pasirodė esanti dieviška.

Įvairios tautos kasdien daugiau ir daugiau praregi. Pripažinimai, adresuojami Katalikų Bažnyčiai spaudoj, kuri ankščiau buvo dažniausiai nepalanki, parodo, kad katalikų mokslo ir praktikos vaisiai sukėlė nusistebėjimo žmonėse, kurie dėmėjasi ir mintija.

Mes katalikai turime būti pasirengę padėti tiems, kurie ieško tiesos. Jei kas mūsų paklaus apie mūsų tikėjimą ir praktiką, mes turime laikyti savo pareiga paaiškinti. Jei mes to negalėtume padaryti, tada reikia bent žinoti knygos, kurios apie klausiamuosius dalykus kalba, ir klausiantiems jas nurodyti.

Dabar grįžkime prie mūsų dalyko: kaip gali būti, kad kunigui duodami pinigai, kad jis atlaikytų šv. Mišias, jei Mišių pirkti negalima?

Leiskime, kad pas tamstą atsilanko karalius, kurs ėjo pro tamstos butą, ir tamsta siunti priėmėjus jo sutikti ir moki įvairias kitas išlaidas, kurių tinkamas priėmimas reikalauja. Ar tamsta galėtum pasakyti, kad moki karaliui už jo atsilankymą? Visai ne. Visi pinigai, kiek tik tamsta turi, negalėtų užmokėti už tą malonę. Kad ir veltui malonė suteikiama, bet tamstos prievolės pajautimas verčia tamstą su džiaugsmu duoti savo turto dalį, kad pas tamsta atsirastų tie asmenys ir tie daiktai, kurių reikia tokiai malonei tinkamai priimti.

Taip yra ir su šv. Mišiomis. Šv. Mišios yra nekruvina Kalvarijos Auka. Auka, kuri numirė prie Kryžiaus, ir kuri mištišku ir podraug reališku būdu aukojama ant altoriaus. Kaip Kanoj vanduo buvo paverstas vynu, taip hostija ir vynas kunigo rankose

konsekracijos žodžiais per Sv. Mišias pavirsta Kristaus Kūnu ir Krauju, kad Jis, duonos ir vyno pavidale, būtų šv. Komunijoj priimtas. Kristus tikrai buvo miręs prie Kryžiaus, kai Jo Siela ir Jo Kraujas buvo atskirti nuo Jo Kūno.

Tas pats Kristus aukoja savo Kūną ir Kraują kaip auką ant mūsų altorių, kame nėra reališkos mirties, bet yra mistiška mirtis, mistiškas Jo kraujo praliejimas, kurs pritaiko mums malones, nupelnytas Kalvarijoj. Čia yra priežastis, del kurios šv. Mišios katalikams taip brangios ir šventos. Jie yra tikri, kad mato Kristaus, „kaipo užmušto Avinėlio" mirtį ir kad jungiasi su kunigu, aukodami begalinę Auką Amžinajam Tėvui.

Be kunigo šv. Mišios nebūtų galimos. Niekas kitas, kaip tiktai tas, kurs gavo kunigo šventimus ir valdžią, negali ištarti konsekracijos žodžių, negali laikyti šv. Mišių ir iš dangaus pakviesti Dievo Sūnų, kad Jis butų aukojamas, kaip atlyginimas Dievui už nuodėmių suteptus žmones.

Šv. Mišios yra apeiga. Joms reikia kunigo, o kunigui reikalingas pasirengimas, laikas, jėgų aikvojimas ir kiti daiktai. Visi tie dalykai, kurie reikalingi, kad kunigas galėtų patiekti savo patarnavimą, įvertinami, ir prašant, kad atlaikytų šv. Mišias už paskirtą asmenį arba ypatingai intencijai, kunigui duodama auka.

Kiekvienos šv. Mišios turi ypatingos ir bendros naudos. Bendra nauda yra ta, kad jose gali dalyvauti visi atėjusieji Mišių klausyti. Ypatinga nauda yra ko-

kia malonė, kurios kunigas Dievo maldauja, aukodamas švenčiausiąją Auką. Kunigas gali pasiskirti tą ypatingą šv. Mišių malonę, kurios gali iš Dievo prašyti ir ta intencija šv. Mišias laikyti. Kiekvienas, kurs šv. Mišių klauso, gali jas skirti ir aukoti savo ypatingai intencijai, bet laikančiojo kunigo intencija visvien turi savo reikšmės.

Jei kas prašo, kad šv. Mišios būtų atlaikytos už tam tikrą asmenį, kunigas supranta, jog prašytojas nori, kad būtų atlaikytos ypatingos šv. Mišios turint ypatingą intenciją. Taip paprašius kunigas laiko šv. Mišias tą dieną, kurią jis neturi priedermės laikyti, ir laiko jas ypatinga intencija, ne savo pasirinkta, bet prašančiojo nurodyta. Reiškia, jis atideda visas kitas savo priedermes bei darbus, kad tam tikrą valandą prašomaja intencija atlaikytų šv. Mišias.

Jei kunigui aukojami pinigai, tai jie duodami tik už tą prisitaikymą prie aukotojo prašymo, o ne už vidujinę pačių šv. Mišių vertę, kuri yra neįkainojama. Vyskupijos valdžia, atsižvelgdama į įvairias aplinkybes, gali paskirti taksą, žemiau kurios auka paprastai nepriimama. Tokią taksą gali ir paprotys įvesti. Nepaisant to aukojimas už šv. Mišias priklauso nuo aukotojo laisvos valios. Galima tikėti, kad joks kunigas neatsisakys dovanai atlaikyti šv. Mišias prašytojo intencija, kai prašytojas neturi iš ko už šv. Mišias atsilyginti, jei tik kunigui leis aplinkybės. Nevienas kunigas nė prašomas neima aukos iš tų, iš kurių sunku yra jos reikalauti. Jie noriai laiko dovanai šv. Mišias beturčiams, jei tik gali tai padaryti.

Bendrai kalbant neturtingesni žmonės labiau trokšta, kad jų auka būtų priimta, kada kunigas jiems žada šv. Mišias atlaikyti. Šios knygos autorius pasakoja, kad jį sutikusi vargšė moteriškė, visa nudriskusi ir verkianti. Ji davė jam auką prašydama, kad atlaikytų šv. Mišias už jos paklydusį sūnų. Jis jai tarė:

„Mano brangioji, greičiau aš tau turėčiau padėti, o ne imti iš tavęs auką. Eik sau rami, rytoj rytą aš atlaikysiu šv. Mišias tavo intencija".

Tada moteriškė davė kilnų atsakymą, kokį galėjo duoti tikrai katališka širdis:

„Tėve, delko aš neturėčiau aukoti? Juk mano Atpirkėjas aukojo save už mane. Jei prie šv. Mišių atlaikymo aš nepridėsiu savo mažutės aukos, aš nesijausiu padarius tai, kas reikia!"

„Lai tave Dievas laimina", tarė jis, „tu turi teisią dvasią".

Paėmęs jos auką kunigas atlaikė šv. Mišias. Kitą dieną pas vargšę moteriškę atsilankė krikščionė ponia, ir vargšei nebereikėjo daugiau skursti.

Suprantama, kad vidujinė šv. Mišių vertė ir nuopelnas nepriklauso nuo to, koks yra kunigas, nei nuo asmens, kurs prašo šv. Mišias atlaikyti. Šv. Mišių nuopelnas, kad ir aukštesnis už kiekvieną vertybę, tačiau gali būti visagalio Dievo nevisai priimtas.

Šv. Mišios, kad tik ir vieną kartą laikytos, jei visa jų vertė būtų priimta, galėtų atstoti visus prašymus, kuriuos visas pasaulis gali į Dievą turėti. Bet Dievas, kurs priima šv. Mišias kaip maloniausią čia

žemėje daromą auką, nesurišo savęs, kad mūsų prašymui taikys visą šv. Mišių vertę. Šv. Mišios aukojamos Jam prašymo būdu, kad Jis vardan Viešpaties Jėzaus, kurs aukojamas Mišiose, teiktųsi mūsų prašymą išklausyti.

Del labai gerų priežasčių Dievas gali laikyti netinkamu daiktu išklausyti mūsų prašymus tokiu būdu ir taip plačiai, kaip mes juos Jam siunčiame. Tačiau, nors Jis gali neišklausyti mūsų maldų, mes esame tikri, kad aukojame Jam maloniausią auką, kuri gerių geriau gali Jį palenkti mūsų maldas išklausyti.

Kada mes siunčiame Dievui savo maldas, Jis atsižiūri į daugeli daiktų. Jis atsižiūri į mūsų elgesį, dorovingumą, į mūsų troškimus, atsižiūri į mūsų sielos ir kūno reikalus, atsižiūri į mūsų amžiną ir dabartinį gyvenimą. Jis neduoda mūms šv. Mišias kaip priemonę nusikratyti kitų pareigų, kurios mus riša su Juo ir su mūsų artimu. Šv. Mišios nėra tam, kad jos atstotų mums dorą gyvenimą, kad paprašę atlaikyti Mišias mes galėtume elgtis nedorai ir nepildyti Dievo įsakymų, lyg kad šv. Mišiomis už viską būtume atsilyginę.

Tiesa, šv. Mišios turi begalinės vertės, jei tik Dievas norėtų jas pilnai už mus priimti, bet tai Jis nebūtinai turi daryti. Tą mes žinome iš Bažnyčios Liturgijos. Bažnyčia nebūtų paskyrusi šv. Mišių už sielas žmonių mirties sukaktuvėse, nei Vėlinių dienos, jei vienos šv. Mišios būtų Dievo priimamos visoj ju begalinėj vertej. Nes juk tada ir vienų šv. Mišių, priimtų visoj jų vertėj, būtų daugiau, negu reikia visoms sie

loms iš skaistyklos išvaduoti, kad ir kažin kaip ilgai ir kažin kokios kančios būtų skirtos joms kentėti.

Mes gerai nežinome, kokių vaisių šv. Mišių aukojimas gali atnešti dalykui, kurio mes prašome, bet mes žinome, kad jos yra geriausia priemonė permaldauti Dievą ir išprašyti Jo malonių. Jei šv. Mišios būtų priimamos visoj savo begalinėj vertėj, tada vagis, paleistuvis, žmogžudys galėtų beveik tyčiotis iš Dievo, paaukojęs šv. Mišias už savo nedorybes.

Dievas yra teisingas. Ar čia žemėje, ar aname gyvenime Jis baudžia tuos, kurie daro pikta. Ir net tada, kai Jis jiems atleidžia ir grąžina savo malonę ir teisę įeiti į dangų, vis dar juos baudžia už jų blogus darbus. Sielos, kurios atsiverčia mirties patale, yra apsaugotos nuo amžinos pražūties, bet į dangų jos gali įeiti tik po ilgų bausmių skaistykloj. Jei Dievas sutiktų priimti už jas šv. Mišias visoj jų begalinėj vertėj, tai būtų daugiau, negu reikia atsilyginti už visas bausmes, ir jos tuoj eitų į dangų.

Bet šv. Mišios yra malda, prašymas, o ne liepimas. Jos maldauja Dievą, bet Jo neverčia. Gali atsitikti kad turtingas nedorėlis palieka šimto tūkstančių litų, fundaciją, kad už jo sielą būtų laikomos šv. Mišios, o vis delto kokia vargšė moterėlė, už kurios sielą buvo atlaikytos tik vienos šv. Mišios, gali gauti daugiau naudos iš savo vienų Mišių, kaip anas turtuolis iš savo tūkstančių.

Jei tas nedorėlis pasimirė su gailesčiu ir atgaila, be abejonės jis išgelbėjo savo sielą, bet kiek jis turės ausmių iškęsti, vienas Dievas težino. Kiekvienos šv.

Mišios, už jį atlaikytos, pagreitins jo įėjimą į dangų, bet kiek pagreitins—niekas negali pasakyti.

Šv. Mišių aukojimas neduoda naudos nedoram gyvenimui, kaip tat kai kurie nekatalikai skelbia. Čia nėra akstinas eiti ir nusidėti.

Samprotavimas, kad jei šv. Mišios už ką atlaikytos' tai visa daryti leista, nėra teisingas. Šv. Mišios yra auka, kurią žmogus daro, ir tokia auka, kuri yra gerių geriausias daiktas, kokį žmogus gali Dievui duoti, kad gautų tai, ko Jo prašo.

Į nedorybes kelias tik tuomet būtų atidarytas, jei žmogus galėtų daryti nusidėjimų kiek tinkamas ir būtų tikras, kad išvengs kaltės ir bausmės per tai, kad už jį bus atlaikytos šv. Mišios. Tada ir darbštumas ir rūpestingumas būtų atmestas, o tinginystė viešpatautų, nes per šv. Mišių atlaikymą būtų galima pasiekti tai, kas galima pasiekti teisiu gyvenimu ir sąžiningu darbu.

Ne, Dievas neatidaro mums kelio į nuodėmę ir tinginystę, Jis tik palaiko mūsų nuoširdžias pastangas. Šv. Mišiomis, daugiau negu kitais pasauly daiktais, Dievas duoda mums galimybės išmelsti iš Jo nuodėmių atleidimą, malonę ir pagalbą. Mes turime daryti visa, kas nuo mūsų jėgų priklauso, ir kreiptis į Dievą, kad mums padėtų.

Malda, išmaldų davimas ir kiekvienas geras darbas turi eiti drauge su mūsų pastangomis, bet iš visų daiktų, kuriuos Dievas mums davė mūsų pagalbai, šv. Mišios yra sekmingiausios. Dievas gali iš mūsų

nepriimti šv. Mišių visoj jų begalinėj vertėj, bet mes galime būti tikri, jog šv. Mišios yra mums naudingiausios iš visų kitų daiktų.

Gerasis piktadaris gausiai gavo malonių iš Kalvarijos Aukos,—tą pačią dieną jis buvo su Viešpačiu danguje. Bet Dievas gali ne visumet taip gausiai Kryžiaus Aukos Kraują dalinti. Todel mes ne tik vienas šv. Mišias, bet nekartą daug šv. Mišių laikome už sielas tų mirusiųjų, kurie mums yra brangūs. Taip pat delto mes taip dažnai klausome šv. Mišių arba norime, kad dažnai šv. Mišios būtų laikomos ypatinga intencija, kad išprašytume sveikatos, doro uždarbio, doro gyvenimo, taikos t. ir t.

Dievas girdi ir atsiliepia į kiekvieną maldą, o ypač į kiekvienas šv. Mišias, bet atsiliepia atsižvelgdamas į mūsų dvasišką ir amžiną naudą ir į savo rūpestingą Apveizdą. Mes privalome atminti, kad malda, ar ji būtų ražančius, litanijos, stacijos ar šv. Mišios, nėra paliepimas, duotas Dievui, bet prašymas. Tuo prašymu mes Dievą pripažįstame aukščiausiu mūsų Viešpačiu ir parodome mūsų nuo Jo priklausomybę. Tiesa, kad Jis žadėjo mūsų maldų išklausyti, bet tik tuomet, kaip Jis sako, kada jas siunčiame Jam Jėzaus vardan. Jėzus reiškia išganymą, ir todel Dievas išklauso visų mūsų maldų, kada mes prašome daiktų, kurie yra mūsų išganymui reikalingi.

Nekartą, neduodamas to, ko prašome, Dievas gausingai duoda tai, ko neprašome: nes juk niekas negali norėti, kad Dievas duotų tai, kas yra mūsų amžinam išganymui kenksminga.

Šv. Mišios yra didžiausia auka ir prašymas, kurį žmogus Dievui siunčia. Niekas kita su jomis lygintis negali. Šv. Mišių reikia klausyti netik šventadieniais, kas yra mūsų pareiga, bet ir šiaip dienomis, jei tik galima. Jei šv. Mišių klausymui reikia aukoti laikas arba koks smagumas, mes turime džiaugtis, kad tą mažutę auką galime pridėti prie Kristaus Aukos.

Taip pat, kada duodami už šv. Mišias mes išsižadame savo naudos, kad galėtume duoti kunigui auką, mes turime džiaugtis, jog per tai mes prisidedame prie šv. Mišių Aukos, laikomos mūsų intencija. Dievas, kurs visa mato, gerai žino, ką ir kiek tu Jam darai. Jis žino, kiek naudos tu išsižadi, duodamas šv. Mišių auką, ir gali būti tikras, jog Dievas neleis, kad tu Jį aplenktum duosnumu. Pinige glūdi laikas, darbas, smagumas, patogumas ir daug kitų daiktų, kurie žmogui labai brangūs. Kada mes duodame pinigą religijos dalykui, Dievo akyse tas pinigas eiškia mūsų darbą, laiką, nepatogumus, kurie mums atsiranda mūsų gera valia pinigą paaukojus.

Dievas gali apsieiti be mūsų turto. Bet Jis nori mūsų širdžių. Mes Jam duodame mūsų širdis, kai duodame tai, su kuo mums sunku atsiskirti. Taip į dalyką žiūrėdami mes galime matyti, kad mums yra garbė, jei iš savo turto aukojame kiek Viešpačiui. Katalikas kita prasme ir nežiūri į pinigus, rišamus su religija, kaip tik ta, kad daroma Dievui auka iš to, ką mes turime.

Kaip mes turime džiaugtis, jei galime prisidėti prie tos didelės Aukos, kurioj Kristus aukoja save

už mus savo mylimajam Dangus Tėvui. Duodąs už šv. Mišias auką stovi arčiausia kunigo, kurs Mišias laiko, ir instrumentališkai prisideda prie tų šv. Mišių laikymo.

Iš visa to matyti, kaip kilni ir gera yra mūsų šventoji religija. Ji tiesia tiesioginius ryšius tarp mūsų ir Dievo. Mes galime nuolat susidurti su dieviškais daiktais. Čia yra priežastis, kad gyvenimo kovoj Kristaus sekėjai taip gerai apšarvoti. Katalikas nekumet nesijaučia vienas. Jis atsimena, kad Dievas yra su juo džiausgme ir rūpesty, pasisekime ir nuopuoly, gyvenime ir mirime.

Jis gyvena žemėje, bet ne žemei. Jis keliauja namo, į namus savo Tėvo, kuris yra danguje. Mūsų gyvenimas vien takas, anga į aną gyvenimą, kurs niekumet nesibaigia. Su Kristum, kaip mūsų sankeleiviu, kurs mums padeda naštą nešti, džiaugsmingai eisime krikščioniško gyvenimo keliu, žinodami, kad Jis nuves mus pagaliau tenai, kame dalyvausime paties Dievo laimėj, kuri yra amžina.

XIII SKYRIUS.

DOROVĖ BE RELIGIJOS.

Dažnai galima girdėti žmones sakant: „O juk aš ir be religijos galiu būti geras“; arba vel: „Aš pažįstu žmones, kurie apsikrovę religija, o savo skolų nemoka“. O gal dar tamsta ir taip kalbant girdėjai: „Ištikro, jei tas ir tas netiki ir religijos nesilaiko, tai ir aš noriu pamėginti savo laimės, nes jis yra geriausias žmogus, kurį aš žinau, nors religija nedaug sau galvos laužo“.

Leiskime, kad kai kuriais biznio žmonėmis galima pilnai pasitikėti, bet ar sakysi tamsta, kad kontraktai nėra reikalingi? Kai kurie žmonės nemeluoja. Ar tamsta sakysi, kad jei koks žmogus paduoda banke čekį, tuoj nesvarsčius ir netikrinus jam reikia išmokėti? Jei koks žmogus be mokslo aukšta iškyla, ar tamsta sakysi, kad mokslas nereikalingas?

Faktiškai kiek matome žmonių, net tikinčių, kurie nedorai gyvena. Pašalink religiją, ir turėsi visur nedorovę. Jei nepaisant gydytojų ir vaistų tiek žmonių neturi sveikatos, kas būtų, jei daktarų ir vaistų visai nebūtų?

Išimtis tik patvirtina taisyklę. Kada tikintis žmogus gyvena nedorovingai, tai atkreipia tamstos dėmesį, nes

tamsta laikai, jog religija ir dorovė eina drauge. Kad a žmogus be religijos yra dorovingas ir geras, tada tamsta stebies, nes žinai, kad net su religija nelengva būtį geram. Religija duoda žmogui aukščiausių ir geriausių akstinų, kurie gali veikti į žmogaus prigimtį. Jei žmogus nesiduoda, kad religija darytų į jį įtakos, jis jau niekam kitam nesiduos.

Kaip mes galime rasti vyrų ir moterų, kurie būtų geri be tikėjimo? Pirmiausia iš kur mes žinome, kad jie yra geri? Geras žmogus yra tas, kuris nepaisydamas visų pagundų tvirtai laikosi savo prievolių.

Tamsta niekumet negali pasakyti, kad žmogus yra tiesus, kol jis nebuvo gundomas likti netiesiu. Kai kurie žmonės yra pastatyti tokiose sąlygose, kad jiems nė į galvą neateina mintis vogti. Tamsta negali pasakyti, kad žmogus yra drąsus, kol jis neturėjo progos susiremti su pavojum. Kai kurie žmonės gyvena ilgus metus, neturėdami progos ištirti savo drąsą. Tamsta negali sakyti, kad žmogus yra skaistus, kol jis nebuvo gundomas į neskaistybę.

Atsitinka, kad kai kurie žmonės taip yra prigimties surėdyti arba taip apsiausti palankių aplinkybių, jog gašlumas niekumet netraukia jų į nedorybės šunkelius. Gerių geriau gal nušvies mūsų mintį gėrimo klausimas. Kai kurie žmonės niekumet nejaučia palinkimo pereiti gėrimo ribas, o kitas gal nuolat turi kovoti su tuo palinkimu.

Dorovė reiškia tvirtą nepasidavimą pagundai. Trijų dienų vaikas neturi ydų, bet tamsta jo nepavadinsi dorovingu. Tarnaitė, gyvenanti turtinguose namuose ir turinti

visa, ko jai reikia, maža arba visai neturi pagundos vogti. Bet ką sakyti apie mergaitę, kuri dirba samdyta, pelno tik penkis litus per dieną, iš kurių turi apmokėti kambarį, šilimą, rūbus ir pietus, jei galima taip jos valgis pavadinti? Alkana, menkai apsidariusi, — pagunda ką paimti, kas jai nepriguli, gali greit atsirasti. O dar ir kitos pagundos gali ją užpulti. Pas ją kyla tokių pagundų, kurių nėra pas mergaitę, kuriai nieko netrūksta.

Reikia atsiminti, kad nėra nė dviejų asmenų, kurie būtų vienodu būdu gundomi. Tamstos didžiausia pagunda nėra tokia, kaip mano. Kas mane vargina, tat į tamstą nedaro jokio įspūdžio. Ir taip be galo. Dabar, pirmiau negu tamsta galėsi sakyti, kad žmogus yra geras, tamsta turi žinoti, kaip jis sutinka pikta, kaip jis elgiasi, kada pagundos jį apnyksta. O dar yra pikto, kuris neregimas. Niekšingiausios nuodėmės, kurios gali sutepti žmogaus sielą, uždengtos nuo žmonių akių.

Jei žmonės su religija ir su ta pagalba, kurią Dievas duoda per šv. sakramentus, neretai pasiduoda piktam, koks turi būti gyvenimas tų žmonių, kurie neturi pagalbos ir neturi stabdytuvo! Jie yra pagonys ir turi pagonių ydas, ir mes žinome, kokios tos ydos. Žinome taip pat, jog kada Graikijos ir Romos valstybės buvo labiausiai civilizuotos ir gerbiamos, jos buvo kiaurai supuvusios nedorybėse, kurios, pagaliau, jas pražudė.

Be abejones keliauninkas, anais laikais atėjęs į Romą, būtų pastebėjęs tik didelį kultūringumą. Iš oro

kiekvienas daiktas būtų rodęs kultūrą. Vyrai ir moterys susiėję elgėsi visai dailiai. Tik dideli žinovai būtų galėję pastebėti, kas darosi jų gyvenimo gilumoj, tik dalyvaujantieji ir jų klijentai galėjo pažinti sugedusią masę, kuri neretai buvo dengiama pilietiškai, ir ir sociališkais blizgučiais.

Taip ir šiandien yra. Kai kuriose aukštesnėse sferose kartais taip gyvenama, kad mūsų prasčiokai. palyginti, atrodo lyg kokie angelai. Paviršutinė daili apsiėjimo forma ir padorumas dar nėra dorovė, o prasčiokiškumas nėra nedorovė.¦ Ir nedorybė puikiai moka apsimauti cilinderiu, dailiai nusilenkti ir neįžeisti žmonių akių negražiu elgesiu.

Čia, tad, žmonių dažnai apsirinkama. Jie kartais mato padorų žmogų ir jau jį laiko geru žmogum. Matydami paprastus prasčiokus, Dievo kūdikius, mano juos esant nedorais. Žmogus gali būti purvinas, nudriskęs ir storžievis, bet tyčiomis jis pikta nedarys· Gundyk jį į vagystę, o jis tau atsakys taip, kad griūsi žemėn. O juk tos nuodėmės šaukia į dangų atkeršyti.

Jei tamsta galėtum matyti neteisingai įgyjamus kokio aukšto finansininko turtus, galėtum stebėtis, kokios apgaulės ir skriaudos tuos turtus jam pagamina; jei palyginsi jas su paprasto vagies vagyste, ši paskutinioji atrodys lyg vaiko žaislų vežimėlis palyginti su automobiliu. Ano finansininko neteisėtai įgyti turtai gali jį padaryti įtakingą visuomenėj, o paprastojo vagies vagystė gali jam atimti visas pilietiškas teises.

Mes galime pagauti vagį, kurs laužiasi į mūsų namus, bet kaip pagausi finansininką, kurs gudriai išlenda pro įstatymų paines. Tačiau finansininko vagystė yra daug baisesnė, nes čia jis vartoja šaltą ir ištvermingą apskaitymą. Savo nedorybes jis drįsta vadinti gudrumu ir sugebėjimu verstis, o galutiną savo suktybės išdavą—pasisekimu.

Imkime kitas sritis, kurias yra madoj vadinti sociališko gyvenimo ydomis. Koks čia apsimaskavęs veidmainių pasaulis! Kad ir pats šmeižia artimą žodžiu ir spauda, kurstydamas vienus prieš kitus, tačiau dedasi įžeistas esąs išgirdęs tarnaites kalbančias prieš savo ponus; pats daro visokių rūšių nedorybių, bet raukosi pamatęs vargšą žmogelį, geriantį alaus prie bufeto arba keikiantį arklio pakinktą taisant. Nereiškia, kad girtuokliavimas arba keikimas nebūtų pikta, bet palyginti su nedorybėmis tų, kurie juos smerkia, šitos ydos atrodo lyg dorybės.

Aš pradėjau svarstyti, kaip yra, kad žmonės be religijos yra geri žmonės. Manau, jog tamstai parodžiau, kad ėmus kai kurias mažesnes ydas, kurios pasirodo aikštėn, mes nevisada galime žinoti, kas yra geras, o kas ne. Išorinė gerbtina išvaizda gali eiti greta su niekšybe, o storžieviškumas gali sutapti su tikra dorove.

Prašau, nesuprask manęs klaidingai. Aš nemanau girti storžieviškumą ir prasčiokiškuma. Tur būt aš mažių mažiausiai prisidėčiau prie tų, kurie norėtų remti storžievišką būdą arba mažintų dailaus elgesio vertę. Visokiais būdais darykime, kas galima, kad turėtume

žmones džentlemenus, ir kad išnaikintume storžieviškus, žiaurius įpratimus. Bet faktai yra faktai. Mes turime matyti daiktus tokius, kokie jie yra, ir įvertinti juos ne atsžiūrėdami į jų markę, bet į jų turinį.

„Labai gerai", sakysi tamsta, „bet aš pažįstu žmones, kurie moka savo skolas, kurie niekam nėra kalti nei cento, bet jie į bažnyčią nevaikščioja. Duok man tokį žmogų, o tokios dorovės man užteks". Man rodos, kad tamsta taip nemanai. Leiskime, koks žmogus, kurs aukštai stovi biznio pasauly, atsilygino su visais savo skolininkais, ir tai padarė greitai, bet leiskime, kad jis nebuvo ištikimas savo moterystės ryšiui. Ar tamsta sakysi, kad jis buvo geras žmogus? Arba leiskime, kad koks žmogus buvo geriausias vyras ir tėvas, ir buvo didelis gilios namų dorovės šalininkas, bet jis ramiai sau apvogdavo banką, kuriame tamsta esi direktorius! Ar tamsta pavadinsi jį geru žmogum?

Visa tat yra apgavimas. O blogiausias apgavimas yra tas, kada patys save apgaudinėja. Dievo tačiau tamsta negali apgauti, ir Jis galutinai pasakys, kas yra geras, o kas blogas. Jei Jis įsteigė religiją, norėdamas pagelbėti žmogui būti geru, Jis žinojo, kad ji yra reikalinga.

Faktai rodo, kad ji tikrai reikalinga. Kada pasaulio istorijoj buvo taip išsiplatinusi bedievybė, kaip dabar? Ir kada seniau, nuo pat krikščionybės pradžios, buvo tarp žmonių tiek nedorybių?

Mes nebedrįstame pasitikėti žmogaus teisumu. Pažvelk į įvairius antrašus gelžkeliuose, krautuvėse, biūruose, o kartais net mokyklose, kame įspėjama,

kad publika saugotųsi tarnautojų. Netoks buvo kelias prieš reformaciją, kuri yra mūsų dienų netikybos motina. O žiūrėk į skaistybės sritį, kuri yra vienas geriausių dorovės laidavimų. Europoj randasi net tam tikra slapta žvalgyba, kuri sergi kokio distinguoto, turtingo ir gerbtino vyro arba moters moralybę. O kiek pas mus nepadorių teatrų, kino, literatūros, žaislų, sueigų, kame dalyvauja ypač tie, kurie atsisveikino su tikėjimu. Mat, kada žmonės pasiryžo apsieiti be dešimties Dievo Įsakymų, jiems tenka bristi į purvą ir niekšybę. „Sugrobk visa, ką gali, tik pats nesiduok, kad tave sugrobtų"! Puola skaistybė, puola ir kitos dorybės, o jų vietą užima nedorybė. Politikoj, komercijoj, sueigose, net spaudoj dorovė aplenkiama ir pajuokiama, o nesąžiningumas veržiasi visais plyšiais.

Prancūzijoj vienas didelis, mokytas ir gerbiamas vyras mėgino išstumti religiją iš savo tėvynės, nes ji nesanti patriotiška, o netrukus pats buvo teisiamas kaip krašto išdavikas! O tie vienuoliai, kuriuos jis iš tėvynės išvijo ir ištrėmė, per karą atidavė savo gyvybę už tą tėvynę, kurios išdaviku jis buvo apskųstas!

Kada visa pasakyta, lieka dar pridurti, jog yra tokių žmonių, kurie atrodo geri, nors jokios tikybinės praktikos nepildo. Tamsta kartais gali patikti tokį žmogų, kurs rodosi geras, skaistus ir teisus, ir kuris niekumet neina į bažnyčią. Reikia mums atsiminti, kad natūrališka moralybė gali rastis kiekviename žmoguje. Kai kurie žmonės atrodo natūrališkai geri.

Gerai, už tai dėkui Dievui, ir duok Dieve, kad daugiau tokių būtų! Tik aš turėjau nemaža progos,

nuodugniai pažinti kai kuriuos tų „naturališkai gerų“ žmonių ir prisipažįstu, nenoréčia stoti prieš Visagalį Dievą su tokiu gerumu. Dievas turi lyg kokius X-spindulius, kuriais mus kiaurai permato. Tai yra kvotimas, prie kurio savo gyvenimu mes turime rengtis. Tai yra kvotimas, prie kurio mus rengia Jo religija. Tam Jis ir savo religiją įsteigė.

Ar žmogus be religijos gali būti geras? Aišku, Dievas mano, kad ne, nes Jis nieko nedaro be reikalo ir Jis būtų užmokėjęs Kalvarijos kalne per didelę kainą už daiktą, kurs nėra reikalingas. Podraug mes turime atminti, kad žmogus gali būti giliai religingas, neparodydamas to aikštėn. Vienas Dievas gali spręsti, kas yra geras, o kas ne, kas yra tikęs, o kas ne. Vis delto kokia religija turi gaivinti žmogų, jei jis turi piktam palinkimui atsispirti ir nuodėmės išvengti. To užteks pasakyti tiems, kurie didžiuojasi, jog religija esanti nereikalinga, jog visi žmonės gali ir turi būti be religijos.

Kas visų savo pareigų nepildo, negali buti visai geras. Gi svarbiausia žmogaus pareiga yra pripažinti Dievą savo Viešpačiu ir Jam, kaip visako Viešpačiui, reikšti pagarbos, klusnumo ir meilės. Žmogus be religijos tos svarbiausios pareigos nepildo.

Kadangi padorumas ir dailus elgesys pasaulio akyse nekartą imami už dorovę, ir kadangi padorumas kartais eina kartu su netikyba, mes stengėmės parodyti, kad dorovė yra paskiras nuo išorinio blizgėjimo ir padorumo dalykas.

Nevienas geriausias žmogus puošia aukštąją visuo-

menę. Turtas ir daili išorinė kultūra skaito savo eilėse daug šventųjų. Bet jie yra dorovingi ne delto, kad jie pasiturį ir kultūringi, bet delto, kad gyvena taip, kaip liepia Dievo įstatymas, Jo malonė. Dorovė taip pat sunki mokytiems, kaip ir prasčiokams bei storžieviams. Jokia klasė negali apsieiti be religijos, jei ji turi būti dorovinga.

Jei kuomet atrodo, kad dorovė žydi be religijos, tai taip atrodo delto, kad mes negalime matyti sielos ir kuo ta siela vadaujasi. Bet kokios rūšies religija turi būti tenai, kame žmogui tenka susidurti su pagunda ir ją nugalėti. Mes visi esame gundomi, mes visi turime parodyti, ar stojame su Dievu, ar prieš Dievą.

XIV SKYRIUS.

NEKRIKŠTYTIEJI IR IŠGANYMAS.

Manau, kad nėra visame krikščionių pasauly nė vieno tėvo ar motinos, kurie nebūtų turėję nerimasties kas del nekrikštytųjų likimo. Tėvai myli kūdikį, kad ir dar negimusį, o kas bus su kūdikiu, jei jis gims negyvas ir negaus krikšto? Kiti, kurie nėra tėvai, rūpinasi nekrikštytųjų likimu pagonių krašte arba tėvynėje.

Be abejonės krikšto dalykas verčia žmones rimtai pagalvoti, o kartais atsitinka, kad kai kuriems tat yra kliūtis likti katalikais. Mintis, jog Dievas ne visiems duoda pagalbos taip svarbiame dalyke, kaip amžinas išganymas, sukelia kai kurių galvose ideją, kad Dievas nėra pakankamai geras. O kadangi Dievas negali būti negeras, juose atsiranda palinkimas netikėti ta Bažnyčia, kuri tokio mokslo laikosi. Todel reikia įsižiūrėti į tą dalyką bent kiek arčiau.

Dievas nėra negeras. Jis negali būti negeras. Religija, kuri rodo, kad Jis negeras, nėra Jo religija. Pirmiausias dalykas, kurį kiekvienas žmogus turi suprasti, yra tas, kad Kurėjas yra begalo geras. Jo galybė, Jo išmintis atrodo mums antraeilis dalykas. Svarbiausias dalykas mūsų akyse yra tas, kad Jis yra pati gerybė.

Toliau mes turime įsitikinti, kad Jis rodo savo geriausią privalumą, būtent, savo didžiausią meilę prie mūsų. Dievas taip pamylėjo pasaulį, kad davė jam savo mylimąjį Sūnų. Tat buvo didžiausia dovana, kokia tik galėjo būti, būtent — Jo paties dieviškasis Sūnus. Tasai vienintelis Sūnus, Jėzus Kristus, taip pamylėjo pasaulį, jog už jį savo gyvybę atidavė. Didesnio įrodymo niekas negali nei prašyti, nei duoti. Dievas yra geras, ir Jis mus myli. Tokie yra mūsų religijos pamatiniai dėsniai. Visa, kas tam prieštarauja, tamsta gali atmesti.

Dievas yra visų kurinių ir žmogaus Sutvėrėjas. Jis davė žmogui kūną ir sielą, tikslą bei uždavinį, garbingą uždavinį. Bet Dievas padarė žmogui dar daugiau. Jis nesustojo duodamas žmogui visa tai, ką tik žmogaus prigimtis priimti galėjo. Iš pat pradžių Jis padarė žmogaus prigimtį antgamtišką, kad jis galėtų dalyvauti dieviškoje prigimtyje. Prie žmogaus naturališkų ypatybių Jis pridėjo dovaną, kuri kartu buvo Jo malonė, kurios dėka žmogus galėjo būti dieviškosios prigimties dalininkas.

Ta Dievo malonė buvo gausinga dovana, kurią Dievas dovanai, be žmogaus nuopelnų, savo valia žmogaus prigimčiai davė, nors ir be tos malonės žmogaus prigimtis būtų buvusi turtingiausiai apdovanota, taip turtingai, kaip pati žmogaus prigimtis yra turtinga.

Ta Dievo malonė, kurios dėka žmogus tapo dieviškosios prigimties dalininkas, buvo didelė. Ji buvo daiktas, kurio mūsų prigimtis savo tobulumui nerei-

kalavo, daiktas, prie kurio ji negalėjo nė pretensijų turėti, dovana visai dovanai Sutverėjo suteikta, kurios dėka žmonija buvo padaryta panašesnė į Dievą ir galėjo paties Dievo laimėje dalyvauti. Ji buvo neaprėžto Dievo gerumo ir Jo meilės prie žmogaus įrodymas.

Taip mes turime aiškinti Dievo elgesį su mumis. Kai vaikas turi tikrą įrodymą, kad motina jį myli, jis moka gerai aiškinti visa, ką motina jam daro. Kad ir kaip keistas atrodytų jos elgesys, kada jam draudžia daiktų, kuriuos jis mėgsta, vaikas instinktu supranta, kad tai daroma iš meilės ir jo paties gerovei.

Jokia motina nedavė savo vaikui tokio didelio savo meilės įrodymo, kokį Dievas mums davė. Tegul tat būna raktas, kuris padeda suprasti, delko Dievas taip ar kitaip elgiasi su žmonija. Bet Dievas, būdamas meilės Dievas, yra išminties ir galybės Dievas. Jis yra begalinis, o tai reiškia visa. Jis davė mums mūsų motinas ir įdėjo į jų širdis nuostabią meilę, kurią motina prie savo vaiko jaučia.

Jokia motina niekumet taip nemylėjo savo vaiko, kaip Dievas mus myli. Tai yra tikra, čia negali būti jokios abejonės. Del tos begalinės Dievo meilės ir išminties mes galime būti tikri, kad tai, ką Dievas daro, yra mums tikriausia ir geriausia, ir kad tai, kas rodo didesnę Jo meilę, didesnę naudą mums suteikia.

O dabar grįžkime prie dalyko, apie kurį pradėjom kalbėti. Kaip mes turime sutaikyti gerą ir mylintį Dievą su mokslu, kuris sako, kad nekrikštytieji kūdikiai neįeis į Dangaus Karalystę? Kaip kitaip tat

suprasime, jei ne taip, kad Dievas yra negeras? Atrodo, tartum Dievas nedavė jiems progos amžinąjį gyvenimą nupelnyti, o tat neatrodo gera. Toks yra užmetimas. Pasvarstykime jį.

Jei mes galėtume regėti Dievo planus tiek, kiek galėsime juos matyti, kada būsime danguje Jo dievybės dalininkai, visi daiktai būtų mums aiškūs iš karto. Netik aiškūs, bet dar suprastume, kad kiekviename daikte pasireiškia nuostabiausia Jo meilė ir išmintis. Dabar mes tai tik silpnai matome, lyg pro kokį tirštą rūką. Jūrų rūkuose vairininkas kartais paprastą laivą palaiko ledų kalnu.

Todel, atsimindami mūsų siaurumą, svarstykime Dievo sumanymus nusižeminę ir su pagarba. Paprastas kareivis nėra tiek kvalifikuotas, kad pakeistų ir gudriau sustatytų savo vado parėdymus. Prieš Visagalį Dievą mes esame lyg kokie kūdikiai. Jis, kuris mums davė protą ir visa, ką turime, turi teisės reikalauti, kad atsidėtume Jo tvarkymais. Žmogus, kuris kitaip žiūri į Dievą ir Jo kelius, nežino tikrosios savo vietos. Žmogus, kuris nepasitiki Dievo meile ir išmintimi, neturi jokios kvalifikacijos susijungti ateity su Dievu.

Todel ir pats Dievas sako, jei nepasidarysite kaip kūdikiai, neįeisite į Dangaus Karalystę. Vaikas myli savo tėvus ir jais pasitiki. Mes turime mylėti Dievą, Juo pasitikėti ir tvirtai tikėti, jog tai, ką Jis sutvarkė, yra teisinga, tikra ir geriausia. Jei to nėra, nėra nei tikėjimo.

Užmetimas sako, jog Dievas yra negeras, jei nekrikštytus kūdikius neįleidžia į dangų, nedavęs jiems net progos krikštą gauti. Ar tamsta sakytum, jog Dievas yra negeras delto, kad tamstą sutvėrė žmogum, ne angelu? Koks yra nekrikštytųjų kūdikių paskyrimas? Artimiausias tam, kad būtų angelais danguje.

Angelai ir šventieji dalyvauja Dievo gyvenime. Nekrikštytieji kūdikiai džiaugiasi Dievu vispusiškai, išskyrus Jo dangų. Per visus amžius jie turės visa, ką Adomas ir Ieva būtų turėję, jei Dievas nebūtų pakėlęs jų prigimtį į tą stovį, kuriame dalyvaujama Jo paties prigimty. Visi džiaugsmai ir grožis, kuriuos gryna žmogaus prigimtis gali turėti, bus nekrikštytųjų kūdikių paveldėta.

Gimtoji nuodėmė atėmė Adomui ir Ievai jų teisę gyventu danguje. Atpirkimas ją sugrąžino. Krikštas taiko Atpirkimą pavieniems žmonėms, naikina gimtąją nuodėmę ir sugrąžina žmogui jo teisę, kuri jį daro parinktu Dievo vaiku.

Kadangi nekrikštytieji kūdikiai neatgauna tos teisės, kuri del gimtosios nuodėmės buvo prarasta, tai jie ir kenčia tą nuostolį. Tokia yra vadinamoji nuostolio bausmė, kurią gimtoji nuodėmė užtraukė.

Kada mes sakome, kad nekrikštytieji kūdikiai turi kentėti bausmę, mes ją suprantame antgamtiška prasme. Jokio skausmo jie nekenčia. Žodis bausmė čia vartojamas tam, kad pažymėtų praradimą to džiaugsmo, kurį kūdikiai būtų turėję, jei per krikštą būtų gavę atgal dangaus paveldėjimą. Tad, išskyrus dangų,

nekrikštytieji kūdikiai turi visa, ką Dievas savo kuriniams gali suteikti.

Leiskime dabar, kad Adomas ir Ieva nebuvo pakelti į aukštesnio paskyrimo stovį, bet buvo sutverti tobuli vyras ir moteris ir įvesti į Rojaus daržą, kad tenai gyventų, naudodamiesi visukuo, ko tik pasauly galima geidauti. Ar tamsta sakytum, kad Dievas buvo negeras delto, kad jiems tai davė? O juk panaši yra nekrikštytųjų kūdikių padėtis.

Jie turi visa, išskyrus dangų. Jų gyvenimas tęsis amžinai. Savo Rojuje (vietą, kame bus nekrikštytieji vaikai, teologai vadina „limbus"), jie turės visus natūrališkus džiaugsmus, kokius būtų turėję Rojaus darže mūsų pirmieji tėvai. Nėra žemėje tokių džiaugsmų, kuriuos galėtume lyginti su Rojaus džiaugsmais. O nekrikštytieji kūdikiai turės džiaugsmus, panašius į Rojaus džiaugsmus. Toks yra jų „limbus", arba jų būklė, geriausias Rojus, kame yra visa, išskyrus betarpišką Dievo regėjimą.

Žemėje, kaip žinoma, yra žmonių, kuriems tas žemės gyvenimas, nepaisant jo juodųjų pusių, taip patinka, kad jie sako, jog jų gyvenimas yra jų dangus. Ar jie mano, kad Dievas yra negeras, duodamas jiems tą dangų čia žemėje? Suprantama, jie pakeičia savo nuomonę, kada juos pasiekia kentėjimai ir vargas, o tokie mėginimai turi visus pasiekti. Senatvej šis gyvenimas nė kiek žmogui nebeatrodo dangus. Jaunystėje šis pasaulis su jo grožiu ir meile ir smagumais atrodo labai dangiškas. Ir tame gyvenimo lai-

kotarpy kai kurie parduoda dangų už šios žemės džiaugsmus.

Dabar vėl imkime žmogų, kuris turi geriausią dalį, kokia tik žemėje gali būti, dalį pilną laimės ir sveikatos, meilės ir turtų. Jei tamsta pamatytum žmogų, kuris turi tokią dalį, ar jis nesakytų: „Oi, kaip Dievas yra man geras!“ Nekrikštytųjų kūdikių dalis yra tokia, tik dar daug geresnė. Jie turi visa, ką šis pasaulis gali duoti, ir dar daugiau.

Suprantama, tamsta gali sakyti, jog visgi danguje jiems būtų geriau. Taip pat ir angelas galėtų pasiskųsti, kam jis nėra archangelas, nes tat būtų geriau. Koks šventasis galėtų pasiskųsti, kam jis ne Serafinas. Kiekviena moteriškė galėtų pasiskųsti, kam ji nėra Palaimintoji Panelė. Iš devynių angelų chorų aštuoni galėtų skųstis, kam jie nėra už visus aukščiausi. Ir taip be galo.

Bet ne tame dalykas. Dalykas tame, kad angelas turi būti labai dėkingas už tai, kad jis angelas, ir dėkoti Dievui už Jo gerumą. Žmogus turi dėkoti Dievui, kad jis gali būti šventas, nors jis ir yra žemesnis už angelus. Nekrikštytieji kūdikiai yra artimiausi dangaus palaimintiesiems.

Tad ar Dievas yra negeras nekrikštytiems kūdikiams, duodamas jiems tą nuostabią palaimą, kuri amžinai tęsis. Jei tamsta taip sakytum, tada turėtum sakyti, jog Dievas yra negeras, kadangi nedavė progos asilui palikti žmogum, negeras varlei, kam nepadarė jos paukščiu, negeras medžiui, kam jo nesutvėrė stirna, negeras akmeniui, kam nepadarė jo krūmu.

Nekrikštytiesiems kūdikiams Dievas duoda visa, ko tik gryna žmogaus prigimtis gali geidauti ir priimti. Krikštytiesiems Jis iš savo duosnumo prideda tai, ko žmogaus prigimtis reikalauti neturi pretensijų, būtent, dalyvavimą jo paties dievybėj. Tas įsūnijimas yra Dievo dovana, ir duodamas ją vieniems Jis nepadaro skriaudos kitiems.

Norėdamas parodyti, kad toks yra Bažnyčios mokslas, pakartosiu didelio krikščionybės teologo, šv. Tomo Akviniečio žodžius: „Sieloms kūdikių, mirusių be krikšto, nėra atimta ta naturališka laimė, kuri žmogaus prigimčiai dera; tik jie neturi anos antgamtiškos laimės, kurią mes turime tikėjimo dėka. Nekrikštytųjų kūdikių sielos nežino fakto, jog joms trūksta taip didelės gerybės, nejaučia kančių del tos priežasties ir ramiai naudojasi visu, kas jų prigimčiai pritinka“. (Quaest. De Malo, V — a. 3.).

Dievas iš esmės yra geras. Jei mes būtume geri, kaip turėtume būti, tada būtume tikri, kad bet kada pažįsime visa kuo geriausiai. Norėdami pažinti Visagalio kelius, mes neprivalome užmiršti, jog Jis yra netik mūsų Sutverėjas, bet ir mūsų Teisėjas. Jo įsakymai praktiškai daug mums svarbesni, kaip Jo nepermanomi planai. Kai kurie žmonės užmiršta, kad turi gerais būti, ir rūpinasi Dievo gerumu. Dievas pats savimi gali pasirūpinti. Tinkamu laiku Jis pateisins savo kelius.

Tuo tarpu mums lai būna svarbiausia gyventi taip, kaip Jis liepia. Mes esame suaugę. Dievas nesielgs su mumis taip, kaip elgiasi su nekrikštytais kū-

dikiais. Jiems Jis suteikia neaprėžtą laimę, nors jie nieko nepadarė, kad sau tai nupelnytų. Kas del tų, kurie pasiekė savo proto, su jais Dievas kitaip elgiasi.

Visiems, kurie pasiekė proto metų, Jis sako: „Visiems jums, kurie mane priimate, aš duodu galios būti Dievo vaikais. Jei jūs mane atmesite, ir aš jus atmesiu amžinai. Jei jūs mane priimate, tada turite tai daryti ne vien žodžiais, bet ir darbais. Jūs privalote mano įsakymus laikyti". Isakymai yra Dievo valia, paskelbta žmonėms, kuriuos Jis sutvėrė. Jis juos palieka laisvus, nes su laisva valia juos sutvėrė. Jų išganymas priklauso nuo jų pačių pastangų, kurias teikia Jo malonė. Jie privalo daryti savo dalį, o Dievas daro savąją.

Tat mus priveda prie klausimo apie suaugusiųjų išganymą. Dievas nori visus išganyti, ir delto Jis duoda kiekvienam žmogui išganymo priemonių. Krikštas yra bendra Dievo paskirta priemonė, kuri įleidžia į Dievo Karalystę. Krikštas yra sakramentališkas ir troškimo krikštas.

Bažnyčia moko, jog žmogus, laukinis ar pagonis, jei tik seka savo sąžinės paliepimus ir daro gera, o vengia pikta, gauna iš Dievo vidujinį įkvėpimą daryti tai, kas yra reikalinga išganymui pasiekti. Laukinis žmogus, gyvenąs kame Afrikos vidury, jei tik seka naturališko įstatymo šviesą, gaus iš Dievo išganymo malonių.

Kokiu būdu tai darosi pavieniais atsitikimais, mes nežinome. Katalikų mokslas yra toks, kad nei vienas nežus be savo kaltės. Dievas duoda kiekvie-

nam žmogui šviesos, kuri gali jį nuvesti į amžinąjį gyvenimą, ir jei tik žmogus per savo kaltę tos šviesos ir jos nurodymų neatmeta, jis bus išganytas.

Tam patikrinti paduosiu žodžius, kreipiamus į visą pasaulį šventojo Tėvo Pijaus IX, pasakytus jo prakalboj 1863 m. rugpiūčio 10 d.:

„Žinote, mano brangiausi vaikai ir gerbiami broliai, jog tie, kurie nors ir nepažįsta mūsų šv. tikybos, bet laiko natūrališkus įstatymus ir įsakymus, kuriuos Dievas įdėjo į kiekvieno žmogaus širdį, ir yra pasiryžę klausyti Dievo ir gyventi dorai ir teisiai, gali Dievo šviesos ir pagalbos padedami gauti amžinąjį gyvenimą, nes Dievas, kuris tiria visų širdis ir aiškiai mato ir žino visų jausmus, mintis ir nusistatymus, del savo aukščiausio gailestingumo ir gerumo nieku būdu negali leisti, kad būtų amžinai baudžiama bent viena siela, kuri neatsitolino nuo Jo del sunkios nuodėmės, laisva valia padarytos".

Toks yra katalikų mokslas, toks yra katalikų tikėjimas. Jis mums sako, kad kiekvienam žmogui Dievas duoda netik progos ir galimybės, bet geros progos ir galimybės. Tai mums parodo, jog Dievas yra teisingas ir geras. Jis taip pat be ribų, be galo, ir todel mūsų siauram protui paslaptingas.

Nebandykime suprasti visus Jo kelius. Tai mums nepavyks. Jei Jis būtų norėjęs, kad mes daugiau žinotume, Jis daugiau būtų apreiškęs. Bet Jis to nepadarė. Mes gi, kurie esame katalikai, kurie regimai priklausome gyvai Dievo Bažnyčiai, būkime Jam dėkingi.

Bažnyčia yra tiesioginis Jo malonės kanalas. Ji yra tikra išganymo priemonė. Visur kitur išganymo kelias eina tartum apgraibomis. Mes gi turime paties Dievo vadovavimą, mes turime Jo sakramentus, kurie mus maitina, Jo kunigus, kurie mums patarnauja, Jo balsą, kuris mums vadovauja kiekviename mūsų žingsny, kad tie žingsniai būtų tiesūs. Mums nereikia melstis: „Vesk, palanki šviesele per tamsą", kaip tat darė didis Newman, ieškodamas tiesos. Tiesa yra katalikų paveldėta, ir ta tiesa tikrai mus nuves į amžinąją karalystę.

Bet mes privalome gyventi kaip ta tiesa moko Nepakanka ją priimti arba ją skelbti. Dievo Didybė yra be galo, Jo įstatymai yra šventi ir neliečiami. Jis negali leisti, kad Jo autoritetas būtų niekinamas. Kad ir kaip Jis būtų geras, Jis reikalauja iš mūsų klusnumo ir pagarbos. Mūsų Lietuvos valdžia, tikime, yra gera, ji egzistuoja žmonių gerovei, bet ji nepakęs įstatymų laužymo. Įstatymai reikia laikyti. Visagalis Dievas, kad ir begalo geras, negali kęsti savo įstatymų niekinimo.

Kiekvienam žmogui Jis duoda savo šviesą ir malonę. Kiekvienam žmogiškam kuriniui Jis duoda visa, kas reikia, kad galėtų likti laimingas per visus amžius. Kiekvieno žmogaus prievolė yra dėtis su Jo malone, o visa kita palikti Dievui, Jo teisybei ir gailestingumui. Nedaug mums bus naudos, jei mes rūpinsimės Dievo gerumu, o pamiršime rūpintis, kad patys būtume geri. Jis pareikalaus laikyti kvotimus ne iš Jo kelių, bet iš mūsų pačių gyvenimo.

XV SKYRIUS.

NETOLERANTINGUMAS.

Žodis netolerantingumas blogai skamba. Mes ne kenčiame netolerantingų žmonių. Mes skaudžiai jaučiame netolerantiškas priemones. Netolerantingumas ir neišmanymas eina kartu. Juo daugiau žmogus apsišvietęs, juo mažiau jis gali būti netolerantingas. nes juo labiau mes pažįstame žmones ir daiktus, juo labiau įsitikiname, kad daugelyje daiktų yra dvi arba ir daugiau pusių.

Kada tamsta klausai geros diskusijos, gali atsitikti, kad išklausęs pirmojo kalbėtojo jautiesi jo įtikintas, o išklausęs priešingo pradedi linkti į šio pusę. Bet štai vėl eina pirmojo kalbėtojo atsakymas, ir gali būti, kad tamsta nebežinai, ko laikytis. Abi pusės atrodo taip įtikinančios, kad galutinas sprendimas pavedamas teisėjams, bet ir tie gali pasiskirstyti nuomonėse. Tik daugumos manymas paduodamas kaip galutinas sprendimas.

Netolerantingumas, kaip paprastai suprantama, reiškia siaurą protą, arba užsispyrimą. Jis kenkia, nes žmonių daugumoje sukelia pasipriešinimo dvasią arba nuoskaudos jausmą. Tokiu netolerantingumu, kame žiūrima siaurai ir sekamos tik savosios pažiūros,

mes nieko daugiau negalime laimėti, tik panieką ir pasmerkimą.

Yra, tačiau, gyvenime daiktų, kuriuose dviejų pusių nėra ir negali būti. Matematika, pav., yra netolerantingumas. Matematikoj tamsta esi priverstas griežtai ir įsakmiai laikytis vienos vienintelės nuomonės. Juk negalima nusileisti, pav., daugyboj, dalyboj, sudėty ar atimty. Jei matematikas kažin kaip būtų užsispyręs savo pamatinėse matematikos tiesose, tamsta, tačiau, nesakysi, kad jis netolerantas.

Chemikas turi būti netolerantas dalykuose, kurie liečia akcijos ir reakcijos ar chemiškų giminysčių įtaisymus. Mažiausias nusileidimas panaikintų mokslo vertę. Taip pat netolerantas turi būti ir teisininkas tuose dalykuose, kurie liečia aukščiausiojo teismo sprendimus. Tie sprendimai yra nustatyti ir aprėžti, nes jie telpa įstatymų kodekse. Negali būti dvejopos nuomonės, kol įstatymai nebus pakeisti.

Teisininkas, kuris savo praktikoj vadaujasi tais sprendimais, laikomas išmintingu. ir už tai niekas jo nevadins netolerantu. O jei jis kartais, pasitikėdamas savo mokslu ir išmintimi, pradėtų tolintis nuo tų sprendimų, teisėjas palieptų jam tik pažiūrėti įstatymų kodeksą ir jo nereikalingas kalbas sustabdytų.

Taigi ir netolerantingumas turi gerų pusių, kaip jų yra ir daugely kitų daiktų. Kai kurie žmonės yra netolerantingumo netolerantai. Niekas niekumet nebuvo taip išmintingas, protingas ir mokytas, kaip Jėzus Kristus. o vis delto kai kuriuose dalykuose Jis buvo netolerantingiausias asmuo pasauly.

Jokiame dalyke, kuris lietė teisybę, teisę, Jo dangiškojo Tėvo garbę arba žmonių laimę, Jis nenusileido, buvo neperlaužiamas ir kiaurai netolerantingas. Jis nieku būdu neleisdavo, kad kitos nuomonės būtų statomos prieš tai, ką Jis paskelbė kaip tiesą. Ištikro, tuo atveju Jis buvo taip netolerantingas, kaip gali drįsti tik pats dieviškasis Asmuo.

Jei Jėzus Kristus padėjo ant kokio daikto savo anspaudą, pažymėdamas jį kaip tiesą, tai jau nebebus netolerantingumas nenusileisti toms nuomonėms, kurios yra priešingos Jo paskelbtai tiesai. Kristus yra Dievas. Jis nustato tiesą taip griežtai ir tikrai, kaip gamta nustato chemiškas giminystes. Gamtos negalima neigti; negalima neigti nei Kristaus. Kristus yra tiesa. Jei Jis nėra tiesa, Jis yra niekas, arba dar blogiau. Tiesiog nesuprantama, kaip galima krikščionį laikyti netolerantu, jei jis laikosi to, ko Kristus mokė.

Aš galiu suprasti, kad kas gali turėti kitokią nuomonę apie Kristų arba atsisakyti Jį priimti, bet kaip Jo sekėjai, kurie tiki Jo dievybe, galėtų būti laikomi netolerantingais už tai, kad jie yra nuoseklūs?

Gali kas primesti, kad netolerantingumas, kuriuo skundžiamasi, yra ne tame, kad taip ar kitaip tikima, bet tame, kad tas tikėjimas norima kitiems antmesti. Aš klausiu, ar Lietuvos aukščiausiojo teismo nutarimai neliečia visos tautos? Jei verta yra tiesa skelbti, tad ar neverta jos laikytis? Kaip galima būtų tiesa palaikyti, jei ne tuo, kad netoleruojama tas, kas tai tiesai yra priešinga?

Toliau dar galima primesti, jog gera yra palaikyti tiesa, bet ne jos individuališkas supratimas. Į tai mes atsakome, kad krikščionybė niekumet neturėjo individuališko supratimo. Kankiniai mirė ne už savo individuališkas nuomones, arba įsitikinimus, bet už Bažnyčios tiesas. Tat buvo jų tikėjimo aktas, būtent tikėjimo Bažnyčia, kurią Kristus įsteigė ir laidavo, jog ji mokys tiesos.

Kas lig šiol pasakyta, rodos yra neginčijama, — taip gali kas mums kalbėti, — bet yra dar kita netolerantingumo forma, ir tai tokia, kuri šiame dalyke sukelia daugiausia keblumų. Čia yra tas dalykas, kad Bažnyčia stengiasi antmesti savo mokslą tiems, kurie nėra jos valdiniai. Visai yra teisinga, kai Lietuvos aukščiausias teismas verčia Lietuvos teisininkus laikytis Lietuvos konstitucijos, bet juk būtų visai neteisinga norėti antmesti tą Lietuvos konstituciją anglams arba vokiečiams. Čia ir yra netolerantingumas katalikų Bažnyčios, kuri elgiasi taip, lyg kad ji viena turėtų tiesos monopolį.

Labai gerai pasakyta. Tačiau atmink tamsta, kad Kristaus Bažnyčia nėra įsteigta tik italams arba prancūzams. Ji siųsta tautų Valdovo. Jos pareiga mokyti v i s a s tautas. Visas pasaulis yra jos darbo sritis. Iš paties Dievo ji turi tiesą ir Dievo pasiųsta mokyti tos tiesos visas tautas.

Toks yra jos uždavinys, ir besistengdama jį vykdyti, ji daro tik tai, ką jai Dievas įsakė. Ji tai daro Kristaus būdu. Kristus, būdamas žemėje, dėstydavo tiesą, rodydavo savo dievišką prigimtį ir kreipdavosi

į žmones proto ir autoriteto padedamas. Jis niekumet nevertė tikėti. Toks yra ir Bažnyčios kelias.

— Jei taip yra, tamsta manai, tad ką atsakysi apie inkviziciją? — Norėdamas gerai suprasti ir teisingai įvertinti inkviziciją, tamsta turi gerai susipažinti su sąlygomis ir dvasia tų amžių, kuomet ji veikė. Visuomenė anais laikais taip buvo susirišusi su tikėjimu, kad kiekvienas puolimas ant tikėjimo buvo kartu puolimas ant visuomenės. Į eretiką anais tikėjimo amžiais buvo žiūrima taip, kaip dabar žiūrima į anarchistą arba visuomenės grioviką.

Erezija buvo išdavimas. Anų laikų užrašuose ji yra statoma lygioje vietoje su valstybės išdavimu. Aragonijoj karalius Petras paskelbė, kad „krikščionybės priešai yra mūsų karalystės priešai ir su jais bus elgiamasi kaip su tokiais".

Reformacijos laikais Liuteris, Zvingli ir Kalvinas žiūrėdavo į priešingas jiems nuomones tikybos srity kaip į išdavimą, ir už tai bausdavo. Jie buvo nenuoseklūs, nes tikėjo atskira nuomone, ką rodo jų pažiūros į ereziją. Jų teologas Zanchi paskaitoje Heidelbergo universitete kalbėjo: „Negali būti abejonės tame, ir visi mokyti ir teisios minties žmonės tai pripažįsta, kad valdžia gali leisti prieš eretiką mirties sprendimą".

Jei tie naujų religijų kurėjai ereziją laikė išdavimu ir ją baudė, tai ar mes stebėsimės, kad tikėjimas, kuris buvo kilęs iš apaštalų ir buvo susigyvenęs su Europos visuomenėmis, smerkė ir baudė tai, kas buvo skaitoma aukščiausiu išdavimu? Erezija anais lai-

kais buvo anarchizmas. Ji buvo pavojus visuomenei pačiuose jos pamatuose, ir todel buvo išleisti prieš eretikus tam tikri įstatymai. Europa tada labai svyravo tikybos klausimuose, ir Bažnyčia, kaip rūpestinga motina, stengėsi išlaikyti savo vaikus.

Toks buvo inkvizicijos tikslas. Jis nebuvo toks, kad varu verstų netikinčius į krikščionybę, nei toks, kad varu platintų Kristaus religiją, bet kad išlaikytų tikėjimą tų, kurie jį turėjo. Bažnyčia buvo panaši į motiną, kuri gina savo vaikų turtą.

Tikėjimas tuo metu buvo svarbiausias dalykas. Valdovai ir tautos buvo įsitikinę, kad tikėjimas yra absoliutiška Dievo tiesa, kad jis yra Dievo žodis. Čia buvo realybių realybė. Už jį Kryžiaus Kariai ėjo toli į Palestiną ir kovojo ir mirė. Tat buvo daiktas šventas, švenčiausias. Verta buvo jis išlaikyti, jei verta buvo tikėti. Jei žmonės atiduodavo už jį savo gyvybę, jie negalėjo kęsti, kad jį kas griautų. O griauti jį norėjo erezija; ji kėsinosi nuversti Kryžiaus tikėjimą.

James Gairdner, nekatalikas ir vienas žymiausių autoritetų istorijos dokumentuose kalba šiais žodžiais: „Erezijos esmė nebuvo klaidingas manymas, nes kiekvienas žmogus į tai gali įkristi, bet puikybė, kuri kėsinosi niekinti mokytų Susirinkimų nutarimus ir girtinus senovės Tėvų sprendimus. Bažnyčia nedarė kliūčių protingiems tyrinėjimams, kuriais jos principai galėjo būti rūpestingai iškvosti, išaiškinti, išvystyti, bet ji nemėgo, kad žiauriai elgtųsi su šventais daiktais tokie žmonės, kurie nebuvo pakankamai kvalifikuoti juos liesti". (Lollardy and the Reformation, I, 157).

Inkvizicija buvo priemonė, kuria anais ypatingais laikais krikščionybė kovojo su pavojum. Bažnyčia bus visada, mes tai žinome, bet ji negali egzistuoti žmonėms neprisidėjus. Inkvizicija savo laiku buvo tokia pagalba. Tam laikui ji buvo tinkamas metodas, jį sankcionavo visuomenė, valdžia ir Bažnyčia.

Be abejonės buvo nedorų išnaudojimų ir ekscesų. Bažnyčia yra dieviška ir kartu žmogiška; tas žmogiškas elementas kartais pasirodo, bet dieviškasis elementas pasirodo dar labiau, nes nepaisant trukumų ir piktų išnaudojimų, kurie kiekvieną kitą organizaciją veikiai sugriautų, Bažnyčia tesi toliau gyventi, nežiūrint žaizdų, kurias jai padaro žmonių silpnybė.

Inkvizicija buvo disciplinariška įstaiga. Nors jos pikti išnaudojimai ir ekscesai būtų dešimtį kartų didesni, tas nė kiek neliestų Bažnyčios mokslo, tik praktiškus jos žygius, nes Dievas nelaidavo, kad Bažnyčia kasdieninio gyvenimo metoduos nepadarys klaidos. Jis tik laidavo, kad nors jos dalykuose ir politikoj būtų didžiausių klaidų, ji visados skelbs tiesą ir tesės amžinai.

Ar Bažnyčia nebuvo netolerantinga, prisidėdama prie inkvizicijos? O ar mūsų valdžia dabar yra netolerantinga, laikydama slaptus savo žvalgus? Jei mūsų valdžia, stengdamasi išlaikyti tautinį gyvenimą, imasi priemonių, kad sužinotų, kas yra jo priešai, ir juos baudžia, ar ji yra netolerantinga? Ar mūsų Vytautas būtų atlikęs savo pareigą, jei kokiam demagogui būtų leidęs viešai kurstyti prieš valdžią ir tautos ramybę ir kelti maištą?

Mūsų valdžia nėra laikoma netolerantinga, nors ėmė ir numalšino bolševikų, lenkų ir žydų maištą. Erezija buvo maištas Bažnyčioj. Ji buvo pačios visuomenės išdavimas, nes tada taip ji buvo sutvarkyta. Inkvizicija buvo rūpestingumas ir noras apsiginti, bet ne netolerantingumas.

Netolerantingumas buvo pavieniuose asmenyse ir pavieniuose kraštuose ir įvairiais laikais. Čia buvo saugumo ribų peržengimai. Pasaulinės valdžios taip pat pasinaudojo inkvizicija kaip įrankiu, ir apsukrūs politikai, prisidengdami stropumu, darė juodus darbus, vykdė konfiskacijas ir liejo kraują.

Geriausios žemėje įstaigos reikėtų panaikinti, jei jas smerktume tik delto, kad jose atsitinka piktų išnaudojimų. Ką sakyti apie mūsų teismus, be kurių, tačiau, krašte būtų chaosas? Ar kai kurie iš mūsų teisėjų nebuvo paperkami? Bet panaikink mūsų teismus, ir nesutikimų potvynis netrukus sunaikins mūsų tautoj teisybę ir ramybę.

Inkvizicija buvo griežta priemonė kovoti su siaučiančiomis dvasios epidemijomis, bet pati savy ji nebuvo labiau netolerantinga, kaip sveika teisdavystė, kuri saugoja žmones nuo besiskleidžiančio maro.

Ar katalikų tikėjimas mūsų laikais toleruojamas? Toli neinant pakanka pažiūrėti, kaip katalikai pašiepiami ir niekinami, kada jie susiduria su mūsų bedieviais, kurie, tačiau, rėkauja, reikalaudami tolerantingumo. Ir bedieviški valdininkai moka savotiškai pasielgti su katalikais delto, kad jie katalikai. Kiek kartų istorijoj katalikai buvo verčiami apleisti tėvynę ir ieš-

koti sau vietos svetur delto, kad jie katalikai. Jiems nekartą nėra vietos valdiškose įstaigose, kame jie pašiepiami ir engiami, nėra vietos tėvynėje, geidaujama, kad jiems nebūtų vietos ir pasauly. Kiek žiaurumo, pašiepimų, įžeidimų, paniekos eina iš bedieviškos burnos ir spaudos į katalikus! O juk jei yra kultūra ir tolerantingumas, reikėtų jų laikytis ir kas del katalikų. Katalikai juk taip pat turi teisę ramiai gyventi, nes jie yra žmonės ir šios žemės piliečiai. Pagaliau visi žmonės turės duoti atskaitą iš artimo meilės Tam, kurs visus sutvėrė ir visus teis.

XVI SKYRIUS.

DVASININKAS KAIP ŽMOGUS IR KAIP KUNIGAS.

Tamstai tenka girdėti kai ką sakant: „Jei aš neinu į bažnyčią, tai čia tokio ir tokio kunigo kaltė; jis kiekvienam sugebės išvaryti religiją iš galvos“. Gal tamsta girdėjai dar sakant: „Prie tokio kunigo aš niekumet neičiau išpažinties“. Arba vėl: „Jei kunigas būtų toks, koks jis privalo būti, mums niekumet nereikėtų ginti mūsų Bažnyčia“, t. ir t.

Taip pat gal girdėjai panašių pastabų: „Jei visi kunigai būtų tokie, kaip kunigas B, mes galėtume nemaža jais didžiuotis!“ „Kaip aš norėčiau, kad mano netikintis draugas susieitų su kunigu C.“. „Ar žinai, aš nusivedžiau tą ir tą praėjusį sekmadienį į bažnyčią; jis, tamsta žinai, yra protestantas ir mano, kad visi kunigai panašūs į aną skurdų žmogų, kurs kunigauja N bažnyčioj. Bet sekmadienį kunigas D padarė jam tokio malonaus įspūdžio! Pamokslas buvo puikiausias. Po Mišių mes susitikome kunigą D; jis buvo taip kunigiškas, kad paskui mano draugas man kalbėjo: „ištikro, jis yra kitoks. Geresnio žmogaus aš niekumet nesutikau!“ t. ir t.

Visa tai mums pasako, tartum mes lig šiol nebūtume žinoję, kad kunigas tikrai yra žmogus.

Kunigo šventimai nepadaro iš žmogaus angelą. „Taip", tamsta sakysi, „bet juk reikėtų manyti, kad jo aukštas pašaukimas privalo jį padaryti skirtingą nuo paprasto žmogaus".

Kunigija kaipo visuma yra atskira klasė. Jei paimtum visus pasaulio katalikų kunigus ir palygintum juos su tokiu pat skaičium žmonių, paimtų iš kitų profesijų, tamsta pamatytum didelį skirtumą kunigų naudai. Nekalbant apie kunigystę, jų, kaip žmonių, viršus būtų žymus.

Kunigas, tamsta žinai, turi išeiti ilgus mokslo ir tvarkingo gyvenimo metus. Tada, gavęs šventimus, jis privalo būti pasiruošęs eiti į kiekvieną vietą ir imtis kiekvieno darbo, kuris jam skiriamas. Jo gyvenimas atitraukia jį nuo ryšių, prie kurių žmogaus prigimtis nemaža yra linkusi; moters ir vaikų meilė, šeimyniško gyvenimo džiaugsmai ir patogumai, — visa tai jo išsižadėta.

Jo gyvenimas didžiausioj daly yra vienišas. Pareiga kviečia jį prie mirštančiųjų lovos arba pasiklausyti žmonių gyvenimo šlykštumų, arti susidurti su skurdu ir su tais, kuriuos spaudžia nelaimių, vargų ir rūpesčių našta. Visas gyvenimas atiduodamas tam, kad tarnautų kitiems. Jo užmokestis nekartą labai menkas atlyginimas, iš kurio vos gali išgyventi. Toks daugiausia kunigo likimas, kurs jo laukia, kai tik atsisveikina su pasauliu ir stoja po Kristaus vėliava ypatingon Jo tarnybon.

Kai kurie kunigai turi geresnį likimą, negu čia pasakyta, bet kai kurie daug blogesnį. Neturtingose

didelių miestų dalyse arba mažai apgyventose krašto vietose kunigai metai po metų kenčia vargą ir nedateklių. Kurie eina į misijas, randa sunkų darbą, trukumus ir pavojus, kurių kitų klasių žmonės nei girdėte nėra girdėję, nei įsivaizduoti negali. Visos tos aukos veda kunigą į heroizmą.

Daug heroizmo parodė dvasiškija pasaulinio karo metu. Bedieviška Prancūzijos valdžia pasiuntė kunigus į apkasus, norėdama paženminti ir įžeisti Bažnyčią. Pareiškus protestą, kad jų šventas pašaukimas yra gydyti žmonių sielos, o ne jų kūnai draskyti, jiems buvo paliepta stoti į paprastų kareivių eiles.

Ir koks buvo rezultatas? Jų drąsos, sumanumo ir pasiaukojimo dėka jie liko žymūs žmonės. Kiti kareiviai į juos žiūrėdavo. Kada reikėdavo padaryti kas pavojinga ir reikalauja takto, dažniausiai būdavo siunčiami kareiviai dvasiškiai. Pagaliau rezultatas pasirodė toks, kad Prancūzijos žmonės pradėjo tikėti, jog jų kunigai yra didvyriai. Kuomet Prancūzijos valdžia dalino pasižimėjusiems ordenus ir ženklus, didžiausias tų ženklų nuošimtis teko kunigams.

Didžiausia drąsa pasižymėjo vieno vienuolių ordeno kunigai, kurie kovojo apkasuose: iš kiekvieno šimto dekoruota devyniasdešimt trys. Tik pagalvoti! Devyniasdešimt trys iš kiekvieno šimto pasižymėjo drąsos ir tėvynės meilės darbais, ir tai pripažino vienuoliams nepalanki valdžia (tie vienuoliai buvo valdžios išginti iš Prancūzijos), dalydama jiems karo pasižymėjimo medalius. Niekumet kas panašaus pasaulio istorijoj nėra atsitikę.

Bet mums nėra reikalo kare ieškoti kunigų heroizmo. Mūsų pačių krašte, jei kame yra epidemija, gaisras arba kita nelaimė, visados rasi kunigą, kurs patarnauja nelaimingiesiems, kad ir kažin koks didelis pavojus jam grestų. Nesunku būtų parašyti knyga, kuri nupasakotų kunigų pasiaukavimo darbus beveik kiekvienoj katalikų Bažnyčios vyskupijoj.

Pasakę tai bendrai apie kunigiją, apie kunigus kaipo žmones, galime grįžti atgal prie dalyko, kuriuo šį skyrių pradėjome.

Kunigų tarpe vienur ar kitur rasi žmonių, kurie savo pozicijos nėra verti. Kunigai yra žmonės, kaip ir likusioji žmonijos dalis, o visa, kas žmogiška, yra linkę į bloga. Kunigų tarpe yra įvairių temperamentų, įvairių būdų, kurių tik galima rasti kitose gyvenimo srityse. Už dalykus, kurie kitų profesijų žmonėms visai atleidžiami ar bent pridengiami, kunigai griežtai smerkiami.

Tat yra geriausias kunigystės pripažinimas, nes parodo jų aukštai keliamą vėliavą. Bet ar mums reikia stebėtis, jei kame tie reikalavimai nepasiekiami? Juk tai tik tiek reiškia, kad tas pavienis kunigas pasirodė esąs nepatikimas savo vėliavai.

Kaip katalikas pasaulietis gali būti katalikybei papiktinimas, taip kunigas gali būti kunigystei papiktinimas. Kada tamsta matai blogą kataliką, ar tamsta pasmerki katalikų tikėjimą? Patsai Kristus mus įspėjo, sakydamas: „Reikia, kad ateitų papiktinimų; tačiau vargas tam žmogui, per kurį papiktinimas ateina". Kiekvienus metus galima rasti laikraščiuose, kad

tas ar kitas teisininkas pašalintas iš teisėjų už netinkamą jo profesijai elgesį. Bet tai tamstai nė kiek nekliudo leisti savo sūnų į teisininkus, jei jis tai yra pasirinkęs, nes tamsta žinai, kad ši profesija yra tikrai gerbtina.

Gal tamsta sakysi, jog nė kiek nesistebi juodomis avimis paprastoj kaiminėj, bet esi smarkiai įžeistas, jei jų randasi dvasiškių tarpe. Suprantama, kad kunigas privalo būti pavyzdingas žmogus: jis sako kitiems pamokslus, jam žadėta Dievo malonė, jau pats jo pašaukimas reikalauja, kad jis būtų šventas.

Reikia atsiminti, kad ir kunigas turi visus žmogaus prigimties gabalėlius, tokius pat, kaip ir tamsta, ir jei jis nesisaugos, jis gali pulti iš savo aukštumos taip pat, kaip tamsta iš savosios. Pažadėjęs kunigui savo malonių Dievas reikalauja, kad ir pats jis prie to prisidėtų. Kaip tamstai gali pristygti pasiryžimo darbuotis su Dievo malone ir gali prasilenkti su tuo, kas reikalinga tikram katalikui žmogui, taip ir jam gali pristygti to pasiryžimo, ir tada jis nėra tikrai geras kunigas.

Kaip tamstai, pasauliečiui, Dievas duoda visokių malonių ir pagalbos, kad būtum geras katalikas, taip Jis duoda malonių ir pagalbos kunigui, kad jis būtų geras kunigas. Tačiau kaip tamsta gali iškrypti, taip ir jis gali tai padaryti. Čia tik tas skirtumas, kad tamsta iškrypsi, ir niekas to nepaisys arba nepamatys, o jei suklys kunigas, tuoj visi žinos. Ir tai, kaip ankščiau minėjome, yra tikras pagyrimas kunigijai, nes parodo, kad tamsta esi pratęs matyti pavyzdingo

elgesio kunigus, ir kiekvienas jų nusižengimas kreipia tamstos dėmesį ir tamstą stebina.

Gali kas sakyti, kad skundžiamasi ne blogumu, kuris gali kartais kuniguose rastis, bet jų nekunigišku elgesiu. O aš klausiu, kaip žiūrėti į tamstos paties, kaip kataliko elgesį? Nelengva yra kunigui būti pavyzdingu kunigu, taip pat kaip pasauliečiui būti geru kataliku. Bet aš drįstu sakyti, kad gerų kunigų nuošimtis yra toli gražu didesnis, kaip gerų katalikų pasauliečių. O abeji turi lygias pareigas: pasaulietis— būti geru kataliku, kunigas — būti geru kunigu.

O gal dar sakysi: „Tamsta apsilenki su pačiu dalyku,—mes tik manome, kad kunigas privalo būti rūpestingesnis ir kuklesnis. Žiūrėk, kaip jis kartais išdidus, pasipūtęs". Gerai, bet jei koks žmogus toks yra iš prigimties, tai tos ydos kabinsis prie jo ir tada, kada jis liks kunigas. Čia yra ydos. Kiekvienoj kitoj gyvenimo srity rasi tą patį.

Tai duoda mums progos svarstyti antrąją mūsų dalyko dalį, kame kunigas imamas kaip kunigas. Kaip tamsta, pasaulietis, gali būti rūstus, puikuolis, savimeilingas, šiurkštus ir, tačiau, gali būti geras katalikas, kurs pasiryžęs greičiau mirti, kaip sulaužyti vieną Dievo arba Bažnyčios įsakymų, taip ir kunigas gali turėti savo trukumų ir vis delto būti visai geras kunigas. Teisus vyras gali pulti septynis kartus ir nenustoti buvęs teisus.

Suprantama, mes nekenčiame ydų dvasiškijoj. Ir pats kunigas nekenčia savo trukumų. Del jų jis dažnai skundžiasi išpažinty. Bet tų trukumų, kaip ir savo

kailio, nelengva nusikratyti. Taip yra delto, kad gyvenimas yra kova netik iš oro, bet ir viduj. Mes visi sutinkame, o ypač patys kunigai, kad juo kunigas geresnis žmogus, juo jis geresnis kunigas. Kunigai taip pat supranta, kad jų trukumai nekartą kenkia jų tarnystei: padaroma didžiausių nuostolių ir lieka nepadaryta daugybė gerų daiktų. Bet visa tai palikę įsižiūrėkime arčiau dvasininkui kaipo kunigui.

Nepaisant jo individuališkų privalumų ir ydų kunigas yra Dievo pasiuntinys. Mes žinome, kas yra pasiuntinys. Žmogus gali būti patikimas ir geras pasiuntinys ir turėti daugybę trukumų. Jei jis kaip reikia įgaliotas ir pasiųstas, jo asmuo, kad ir gali daugely daiktų nemaža padėti arba kliudyti, neliečia jo valdiškos pozicijos. Dokumentai, kuriuos jis pasirašo, dalykai, kuriuos jis veda, yra taip pat tikrai ir teisėtai padaryti, kaip kad jei jis turėtų visas gerbiamiausių valstybės vyrų dorybes. Reikalus atliekant jo būdas, taktas ir kiti geri privalumai turi didelės svarbos, ir todel valstybės valdžia renka jį rūpestingai ir gerai apsižiūrėjusi. Atsitinka kartais, kad jis valdžią apvilia, tačiau jo valdiški raštai lieka tokios pat vertės.

Taip pat yra ir su kunigyste. Bažnyčia reikalauja didesnio rūpestingumo ir atsargumo kunigus renkant kaip kita kokia organizacija pasauly, ir po išrinkimo ji nesiliauja jais rūpinusis juos auklėdama ir jiems vadovaudama.

Tačiau, jei nepaisant viso Bažnyčios rūpestingumo ir atsargumo vėliau pasirodo kunige trukumų, kurių seniau nebuvo matyti, ji gali tik nuskųsti tuos

trukumus. Kunigystė pasilieka visada ta pati. Jei jis yra blogas kunigas, čia jo paties ir Bažnyčios nelaimė. Nes tikra Bažnyčios nelaimė, jei koks kunigas nusileidžia žemiau to idealo, kurį Bažnyčia dvasiškijai skyrė.

Kiekvienas daiktas tokiame kunige, kurs nutolo nuo savo aukšto idealo, yra kliūtis Bažnyčios darbuotei. Tai privalo būti ir yra kunigui akstinas būti tokiu, kokio reikalauja jo aukštas idealas. Kiekvienas geras privalumas, kuris daro žmogų gerbtiną ir įtakingą jo artimųjų tarpe, padės kunigui jo aukštą pasiuntinybę vykdyti, o kiekvienas trukumas, kurs atstumia žmogų nuo žmogaus, bus kunigui kliūtis jo šventame darbe.

Katalikai, kad ir pripažįsta kunigo privalumus kiekviename kunige nepaisant jo nevertumo, tačiau stengiasi pasirinkti sau doresnius kunigus.

Tuo būdu kunigas, kurs nėra atsargus, kurs apsileidęs gyvenimo dalykuose, kurs nėra mandagus ir kantrus, netrukus bus žmonių paliktas nuošaliai. Žmonės kreipsis į jį tik tuomet, kada kitokio kelio jiems nebebus. Tačiau jie visada laikys jį kunigu. Jie žino, kad ar jie jį myli už jo elgesį ar ne, jis yra Dievo atstovas, ir jo suteikti sakramentai taip pat yra tikri, kaip ir paties Papos.

Nėra retenybė, kad kunigai yra labiausiai gerbtini ir patikėtini žmonės iš visos bendruomenės, ir bendruomenė jais didžiuojasi. Retas yra kunigas, kurs del savo elgesio nebūtų gerbiamas ir mylimas.

Katalikams kunigas yra Kristaus vietoj. Ir kunigo naudai reikia pasakyti, kad kunigas, kaip ir Kristus, eina visur, darydamas visiems gera. Čia yra jo gyvenimas. Jis paliko namus, ir šeimyną, ir meilę, kad niekas nekliudytų darbuotis artimo gerui. Visa, ką žmogus labiausiai brangiua, jis išsižadėjo del Kristaus ir del tarnystės Jo vyndaržy.

Žmonės labai įvertina tą pasišventusį gyvenimą. Jie regi kunige žmogų, kurs nėra toks, kaip kiti. Ir jei kunigas yra ištikimas savo pasiuntinybei, jis turi tokios įtakos, kurios niekas kitas neturi. Katalikai myli savo kunigus ir juos brangina. O kunigai iš savo pusės stengiasi taip elgtis, kad žmonių meilė nebūtų apvilta. Kunigo gyvenimas yra sunkus, vienišas gyvenimas. Nei vienas negali būti geras kunigas nesimelsdamas, neapmastydamas, nenugalėjęs savęs.

Tikėdami rasti kunige aukštesnių ypatybių mes privalome stengtis padėti jam darbuotis naudai sielų, kurias Dievas jam pavedė. Tuo būdu mes duosime geram kunigui vieną didžiausių jo gyvenime paguodų, kuri kyla iš to, kad atvedama pas Gerąjį Ganytoją tikrai geras ir doras avelių būrys.

Kaip Jis paguldė galvą už savo avis, taip jie aukoja savo gyvenimą toms avims, kurios jiems pavestos.

Beveik du tūkstančiu metų tęsiasi tas ganymas, ir nepaisant avių blaškymosi į netikrus kelius, nepaisant ganytojų trukumų, Kristaus kaiminė dabar išsi-

plėtė po visą pasaulį. Kad ir kažin kaip avys būtų išsiblaškiusios po įvairius kraštus, visos jos klauso Vyriausiojo Ganytojo balso Romoje. Taip bus nuolat, kol visas pasaulis įeis į Kristaus avių būrį, ir bus viena avydė ir vienas Ganytojas.

XVII SKYRIUS.

VAIKŠČIOJANTIEJI Į BAŽNYČIĄ KENKIA.

Geriausiai gal parodysiu, ką aš suprantu sakydamas, kad vaikščiojantieji bažnyčion kenkia, jei nupasakosiu atsitikimą, kurs įvyko man būnant vienos ligoninės kapelionu. Tenai buvo žmogus arti mirties. Įlau gintoja paklausė jo, ar jis katalikas. Jis atsakė, Sog kadaisia yra juo buvęs.

„Ar tamsta nenorėtum, kad kunigas atsilankytų?" paklausė ji.

„Ne", atkirto ligonis.

Slaugintoja manydama, kad tas žmogus tur būt nesupranta, jog mirtis jau visai arti, tęsė toliau:

„Jei tamsta labai sunkiai sirgtum, tiesiai sakant jei tamsta manytum, jog netrukus mirsi, ar tamsta norėtum turėti kunigą?"

„Ne".

Kelias minutes vėliau aš ėjau per tą ligoninės skyrių, ir slaugintoja man tarė:

„Tėve, čia yra žmogus arti mirties lovoje Nr. 17; jis yra katalikas, bet aš spėju, tamsta rasi jame kietą klijentą".

Aš buvau pratęs prie kietų klijentų, tad tuoj ir priėjau prie minėtos lovos.

„Labą dieną“, pradėjau labai mandagiai.

Jis vos linktelėjo man atsakydamas.

„Aš esu kunigas ir atėjau tamstos atlankyti“, švelniai pridūriau.

„Aš nenoriu tamstos matyti“, atsakė jis ir nusisuko šalin.

Dabar žinojau, kad aš turiu kietą klijentą.

„Mano vaikuti“, tęsiau ramiai: „tamsta supranti, kad sunkiai sergi, ištikro liga pavojinga, tamsta esi įrašytas sąrašan tų, kuriuos kunigas turi pirmiau matyti, nes kitaip gali būti per vėlu“.

„Jei man tamstos reikės, aš tamstą pakviesiu“, atsakė jis.

Manydamas, kad jis buvo išsiblaškęs ir kuo susirūpinęs ir todel nesuprato savo artimos mirties, aš jam tiesiog pasakiau:

„Mano vaikuti, tamsta sergi pavojingai ir gal nedaug laiko begyvensi, todel pradėk savo išpažintį“.

Taip sakydamas aš užsidėjau stulą ir daviau palaiminimą prieš išpažintį. Mane nustebindamas jis tarė:

„Tėve, aš žinau, kad tamsta nori man gera, bet man nereikia jokios tamstos pagalbos. Aš gana įsižiūrėjau į religijas, ir man nereikia nei vienos jų. Aš mačiau žmonių, kurie eina į bažnyčią ir grįžta namo bartis, apkalbinėti, vogti ir elgtis blogiau, kaip tie, kurie į bažnyčią nevaikščioja. Aš noriu pamėginti savo laimės apsieiti be tamstos patarnavimo. Sudieu, ir palik mane vieną“.

Aš išsiėmiau kryžių ir laikydamas prieš jį tariau:

„Štai mūsų Viešpats, kuris ateina pas tamstą; aš esu tik Jo pasiuntinys. Ar tamsta nori pašalinti nuo savęs savo Viešpatį?“.

Užuot atsakęs jis tik mostelėjo ranka pažymėdamas, kad aš eičiau šalin. Man buvo gaila jis palikti, bet aš atsiminiau, kad ir pačiam Viešpačiui tenka palikti kai kurie žmonės. Pats Dievo Sūnus paliko Rašto žinovus ir parizejus eiti savais keliais, kai iš savo pusės padarė visa, kas atvertimui buvo reikalinga.

Prieš pradėdamas kalbėti apie tai, kuo tas žmogus rėmė savo tikybos atmetimą, aš galiu pasakyti, kuo tas atsitikimas pasibaigė. Anksti rytą ketvirtą valandą atnešta į ligoninę žmogus, kurį automobilis pagavo po ratu ir baisiai sulamdė. Jis buvo per daug sužeistas ir sulaužytas, kad būtų buvę galime daryti operacija; jo gyvenimas buvo apskaitytas valandomis. Jis buvo katalikas, ir jį paguldė į lovą, kuri buvo šalia aukščiau minėto ligonio lovos. Kad ir baisiai sužeistas žmogus buvo visai sąmoningas, o kadangi jis prašė kunigo, aš buvau pakviestas taip ankstyvą valandą. Aš žinojau, kad kvietimas tokiu laiku reiškia pavojų ir todel atėjau pas ligonį kuo greičiausiai. Mane pamatęs jis prastenėjo šiuos žodžius:

„O Tėve, aš visą laiką meldžiaus, kad gyvenčiau, kol tamsta ateisi; dabar man neberūpi, kuomet aš mirsiu“.

Aš išklausiau jo išpažinties ir suteikiau jam paskutinių Sakramentų. Po pusės valandos jis pasimirė. Tuo tarpu mano kietasis klijentas, gulėdamas lovoj

Nr. 17, visa stropiai dėmėjosi. Prieš išeidamas aš vėl priėjau prie lovos ir tariau:

„Viešpats išnaujo atėjo pas tamstą; ar tamsta ir dabar nori Jį pašalinti nuo savęs?“

Ašaros triško jam iš akių, ir jis prakalbėjo:

„Atleisk man Tėve, ir teatleidžia man Dievas!“

Aš pasilikau su juo, kol nesuteikiau visų mirštantiems duodamų Sakramentų. Kitą dieną ir jis numirė.

Tą žmogų atstūmė nuo tikybos vaikščiojantieji į bažnyčią, kurie blogai elgėsi. Aš nesakau, kad jis tuo būdu būtų pateisintas, nes jis buvo nepateisinamas; aš tik duodu jo paties pasiteisinimą. Pagaliau ir jis pats įsitikino, jog negerų katalikų pavyzdys nėra jų religijos, tik jų pačių atspindys. Tame jis įsitikino tik nepaprastose aplinkybese. Pasilieka faktas, kad jis ilgus metus atmetė religiją del blogo pavyzdžio tų, kurie vaikščioja į bažnyčią.

Suprantama, kad nei vienas mokytas arba protingas žmogus nepasmerks organizacijos del pavienio asmens trukumų. Bet mums reikia atminti, kad ne visi yra mokyti arba protingi, o į tokius žmones reikia atsižiūrėti, nes jų rasi kiekvienoj bendruomenėj.

Pats mūsų Viešpats rodos turėjo minty tokius asmenis, kada Jis aiškiai įspėjo savo sekėjus, jog reikia, kad ateitų papiktinimų, bet vargas tiems, per kuriuos papiktinimas ateina.

Grįžkime prie tų, kurie vaikščioja į bažnyčią, o gyvena taip, lyg kad jokios bažnyčios nebūtų. Norėdami tą dalyką apsvarstyti mes turime įsidėmėti keletą daiktų. Pirmas yra tas, kad jei koks asmuo,

kuris vaikščioja į bažnyčią, nesielgia dorai, čia dar ne priežastis, kad jis į bažnyčią nevaikščiotų. Jei nepaisant geros įtakos, kurią bažnyčia daro, jis gyvena apsileidęs ir daro nusižengimų, be tikybos jis būtų dar blogesnis.

Nors kai kuriuos žmones daktaras gydo labai rūpestingai, tačiau jų sveikata neina geryn. Kas čia kaltas? Tur būt ne daktaras. Be daktaro gal jie jau stovėtų viena koja kape arba senai jau tenai gulėtų. Be abejonės, kai kurie daktarai gali nesuprasti savo pacientų ir todel kartais gali jiems kenkti, užuot padėję.

Bet Jėzaus Kristaus religija yra dieviškojo Gydytojo religija. Jis niekumet neduoda kenksmingų vaistų. Jei katalikas, kurs vaikščioja į bažnyčią, sugrįžęs namo elgiasi netinkamai, čia ne Bažnyčia reikia kaltinti, bet jo paties nesusivaldymas. Ką jis privalo daryti? Nustoti vaikščiojęs į bažnyčią? Ne, jis turį suprasti, jog norėdamos pasinaudoti Gydytojo gydymu, jis turi priimti Jo vaistus ir Jo nurodymus pildyti.

Toliau kitas daiktas, kuris mums reikia atminti, kada kalbama apie vaikščiojančius į bažnyčią ir netvarkiškai gyvenančius, yra tas, jog paprastai piktinasi ne jų didelėmis nuodėmis,, bet trukumais, kurie kad ir negeri ir kartais drumsčia kitų ramybę, tačiau nėra dideli nusižengimai. Tas pasakymas gali kam atrodyti keistas, būtent, kad gali atsitikti, jog drumsčiama kitų ramybė ir vis delto sunkiai nenusižengiama.

Jei tamsta pažįsti skurdžią seną žmogaus prigimtį, amsta suprasi mano mintį. Tamsta žinai, kad kaį

kurie žmonės nuolat įkrinta į kokią ydą. Kiti panašių ydų turi ne vieną. Suprantama, tokie žmonės nėra geriausi pasauly, bet jie nėra nė blogiausi. Nekantrūs ir neramūs žmonės gali kartais sukelti visą pragarą tarpe tų, su kuriais susiduria, o vis delto jie verčiau mirtų, kaip savo valia nusižengtų bent vienam Dievo įsakymui svarbesniame dalyke.

Bet ar nėra Dievo įsakymų laužymas, kada tie neva pamaldūs žmonės sukelia ištisą pragarą kitų tarpe? Tiesa, tas ramybės ardymas yra baisus dalykas. Jis daug kenkia, ir aš jo piktumo nė kiek nemažinu. Bet kai kurie žmonės jų pasiutime nėra kaltintini: jų dirksniai juos pagauna ir nuneša už ribų, ir to nė patys jie nepajunta. Tokią valandą jie panašūs į pasibaidžiusį žirgą. Mačiau kai toks įsibėgęs žirgas šoko tiesiai į krautuvės stiklines duris visa sutriuškino ir pats susižeidė.

Kai kurių žmonių dirksniai yra tokios rūšies. Nervingi žmonės, o tokių mūsų laikais yra daug, sa ko ir daro tai, kas kankina juos pačius ir kitus. Jie, panašūs į pamišėlius, kuriems pikti darbai negali būti įskaityti.

Dievo akyse tas tik kaltas, kas daro pikta laisva valia ir mažiau ar daugiau sąmoningai. Kai kurie žmonės turi būdo ydų, kurios su jais pasilieka, kol jie gyvi. Tačiau jie gali nebūti nusidėjėliai. Ir teisus puola ne vieną kartą per dieną, ir vis delto palieka teisus. Delko? Tie mažučiai puolimai beveik neišvengiami, nors jie yra kryžius pačiam žmogui ir jo artimiesiems.

Aš nenoriu teisinti tuos nelaimingus žmones. Mano tikslas parodyti, kad jie gal nuoširdžiai stengiasi būti geri, bet del jų ūpo jiems tat nesiseka. Kas neatsižiūri į tuos žmogaus prigimties bruožusi gali sumaišyti būdo ydas su nuodėmingumu ir nueiti taip toli, kad padarys išvadą, jog čia kalta katalikų tikyba. Suprantama, tokią išvadą gali padaryt. tik žmogus, kurs turi siaurą protą ir jokios logikos, Bet mums reikia atminti, kad tokių žmonių yra nemaža.

Todel tie, kurie lanko bažnyčią, privalo save įtikinti, kad nuo jų elgesio priklauso geras Bažnyčios vardas. Savo nepavyzdingu elgesiu jie gali kenkti tikybai. Juk daug yra silpnų katalikų, kurie ieško kuo pasiteisinti, kad jie nevaikščioja į bažnyčią, o vaikščiojančių į bažnyčią nepavyzdingas gyvenimas jiems kaip tik duoda progos tai padaryti. Aukščiau minėjau, kad toks jų gyvenimas pats savaime kartais gali būti nesmerktinas, bet netrukus gali tokiu palikti, jei jie nuoširdžiai nesintengs išvengti tų ydų ir trukumų, kurie atstumia žmones nuo tikybos.

Nuostabu, bet čia tikras faktas, kad kai kurie žmonės nesipiktina dideliais nusižengimais, bet piktinasi dorų žmonių mažiausiais trukumais. Kai kurių žmonių akyse etiketo laužymas yra baisesnis, kaip nusižengimas Dievo įsakymams. Mes negalime to fakto aplenkti, ir todel darydami visa, kas galima, kad Dievo įsakymus laikytume, neprivalome pamiršti nei žmonių gyvenimo formų.

Meilė yra religijos siela. Meilė turi savy mandagumą ir kitų pagarbą. Jei tamsta vaikščioji į bažnyčią, o sugrįžęs namo elgiesi kaip tinkamas, be atodairos į kitus, tada aiškiai parodai, kad arba tamsta turi nelaimingą įgimtą ydą, arba tamstos dievotumas tik žodžiuose.

Protingas žmogus žiūri į tai tokiu būdu. Jis supranta, kad pavienis žmogus dar nėra Bažnyčia. Jis ištikimai pildo savo religines prievoles ir gal dar meldžiasi už nelaimingas suklydusias sielas, kurioms ištikro daugiau yra reikalingas pasigailėjimas, kaip kas kita. Nes jei vaikščiojantieji į bažnyčią nesinaudoja šv. Mišiomis ir Evangelija ir ta pagalba, kurią katalikų pamaldos suteikia, tai tas, kurs nevaikščioja, juo labiau neturi progos pasinaudoti.

Pasauly nėra nieko aukštesnio ir kilnesnio, kaip tas idealas, kurį katalikams duoda jų tikėjimas ir praktika. Jei jiems nesiseka prieiti prie to idealo, čia jau jų pačių kaltė ir jų pačių atsakomybė. Kam daug duota, daug iš jo bus ir reikalauta. Dievas skaudžiai teis katalikus, kurie kenkia religijai savo netinkamu elgesiu darydami ją karikatūra.

Nėra jokios abejonės, kad jei katalikų tarpe nebūtų tokių, kurie pamiršta katalikais esą, daugybė nekatalikų nepajėgtų susilaikyti neatvirtę į katalikybę. Bet kada jie mato, jog kai kurie žmonės, sugrįžę iš bažnyčios, taip elgiasi, lyg kad jie nebūtų buvę bažnyčioj, bet teatre arba smuklėj, jie iš tokio jų elgesio sprendžia ir apie religiją. Jų negalima pateisinti, kuomet jie taip daro, bet nėra pateisintini nei tie, kurie savo

elgesiu duoda priežastį, kad ant Bažnyčios kristų panieka.

Tam, kurs vaikščioja į bažnyčią ir netinkamai elgiasi, aš pasakysiu: nesiliauk vaikščiojęs į bažnyčią ir toliau, tik stenkis, kad tai, ką darai, darytum teisiai, kad elgesys būtų toks, kokio reikalauja kataliko idealas. Būk kantrus, neapsileisk, brangink tiesą, būk mandagus ir tvirtas net mažose savo prievolėse, nes, tikiu, jog svarbesniąsias priedermes laikai: nevagi nesakai įžeidžiančių ir kenkiančių melagysčių, nedraskai šlovės, nesileidi neskaistybės nuodėmių,—žodžiu vengi nuodėmių, kurios pakerta pavienius žmones ir visuomenę. Tavo nuodėmės nėra didelės, tačiau drambliui daugiau nenaudos gali padaryti keletas pelių, kaip hienų gauja. Įsidėmėk tai gerai. Tavo širdies žmonės nemato, jie mato tik tavo asmenį. Ir jei leidiesi kad ir mažų nusižengimų, jie iš jų apie tave ir sprendžia, bent kai kurie taip daro. Ir iš dalies jie turi tiesą, nes jie daug laukia iš tų, kurie katalikų tikybą išpažįsta ir praktikuoja.

Aš noriu primygtamai įkalti, jog kuomet praktikuojame svarbesniąsias dorybes, nei mažesnėse neprivalome apsileisti. Kuomet mes darome antgamtiškos dorybės heroiškus daiktus, neprivalome apleisti nei natūrališkos. Kai kurie žmonės yra linkę taip daryti. Jie mano, jog jei jie geri Dievo akyse, tai jiems nereikia rūpintis būti gerais su žmonėmis. Tat yra klaidinga, labai klaidinga ir tikybai kenksminga nuomonė.

Pagaliau galiu pasakyti, kad aš nežinau, kurie yra verti didesnio pasigailėjimo: ar tie, kurie vaikščioja

į bažnyčią ir netinkamai elgiasi, ar tie, kurie nevaikščioja į bažnyčią, remdamiesi blogu pavyzdžiu tų, kurie į bažnyčią vaikščioja. Dievas neteis tave už tai, ką kitas daro, bet už tai, ką pats darai arba nedarai, kuomet daryti privalėtum. Maža naudos tau atneštų pasiteisinimas kriminaliniame teisme, jog tu nelaikei įstatymų delto, kad jų nelaikė Jonas Zuikis.

Kiekvienas žmogus paskučiausiąją dieną bus teisiamas iš to, ar jis pats Dievo įsakymus laikė. Amžinasis Teisėjas iškvos kitus ir be tavęs, tu atsakysi tik už save.

XVIII SKYRIUS.

BLOGA DIEVAS NEKLIUDO.

Dievas yra pasaulio Valdytojas. Visa, kas yra pasauly, Jis laiko savo rankoj. Niekas negali įvykti prieš Jo valią. Tad jei pasauly yra bloga, ar Dievas nėra čia kaltas?

Tokios mintys turi ateiti kiekvienam protaujančiam žmogui. Kad pasauly yra bloga, ir daug jo, ir net blogiausios rūšies, tat yra aišku. Pačioj pasaulio pradžioj matome Kainą žmogžudį. Nuo to laiko lig pat mūsų dienų buvo žmogžudysčių, paleistuvavimų, melavimų, vogimų, apkalbinėjimų ir įvairiausių rūšių piktadarysčių. Dievas užgynė bloga sunkiausiomis bausmėmis, Jis paskelbė prieš jį iškilmingiausius įstatymus, Jis parodė, kaip Jis jo nekenčia ir juo biaurisi.

Ar tad Jis yra bejėgis sulaikyti bloga? Ar Jis yra Valdovas, kurs neįstengia priversti, kad Jo įstatymas būtų laikomas? Jei Jis nenori bloga pasauly, kam Jis jo nesulaiko?

Kad Jis bloga nekenčia, negali būti abejonės, — Jis aiškiai ir iškilmingai jį pasmerkė. Tad ar Jis yra bejėgis? „Šaukiu šiandien į liūdytojus dangų ir žemę, kad stačiau prieš jus g y v e n i m ą ir m i r t į, p a

laiminimą ir prakeikimą. Išsirink tad gyvenimą, kad ir tu būtum gyvas ir tavo ainiai". (Atk. XXX, 19). Tie paties Dievo žodžiai duoda mums atsakymą.

Dievas draudžia bloga, Jis jo nekenčia, Jis jį smerkia, Jis jo nenori. Jis galėtų jį sustabdyti, jei panorėtų, Jis galėtų pakeisti mūsų prigimtį ir padaryti mus be laisvos valios. Bet Jis davė mums valią, mes nesame verčiami daryti tą ar kitą daiktą. Jis galėtų mus priversti daryti gera, o vengti pikta, bet tai reikštų duoti mums laisvą valią ir tuo pačiu aktu ją atimti. Čia būtų prieštaravimas.

O kadangi Dievas negali pats sau priešintis, Jis nenori vartoti prievartą piktam sustabdyti. Jis mus sutvėrė su laisva valia, davė liuosybę daryti ką arba nedaryti, pasirinkti gera ar bloga. Mes negalėtume būti laisvi, mes negalėtume pasirinkti, jei nebūtų bloga greta gera. Jis nekliudo bloga, kad mums paliktų laisvą pasirinkimą, bet draudžia mums blogai vartoti mūsų laisvę pasirenkant pikta.

Jei pasauly nebūtų bloga, nei dorybių jame nebūtų, nes dorybės reiškia daryti gera, o vengti bloga. Bet kaip galima būtų vengti bloga, jei Dievas būtų visai jį panaikinęs? Todel Dievas, norėdamas padaryti galima žmogui naudotis savo laisve, paliko gera ir bloga. Jei bloga būtų negalima, dorybė negalėtų nugalėti nedorybės, nebūtų kilnios kovos teisybės su neteisybe, nebūtų teisybės triumfo. Žmogus būtų surištas būtinumu, jis nebebūtų laisvas žmogus, kurs gali savo noru rinktis gera ar bloga.

Žmogus brangina savo laisvę daugiau už visa kita. Jai jis paaukos visa, net savo gyvybę statys pavojun. Duodamas mums tą didžiausią dovaną Dievas žinojo mūsų atsakomybę ir pavojų, kad mes ją gal piktai pavartosime, žinojo net tą galimybę, kad mes ja gal pasinaudosime prieš Jį patį. Jis davė mums tą nuostabią ir pavojingą dovaną. Jis nori, kad mes ja naudotumės Jo tarnybai, kad galėtume daryti gera, o vengti pikta. Bet Jis nenori mus versti, nes taip darydamas Jis atsiimtų atgal tai, ką davė, o juk Dievas yra pats sau ištikimas.

Morališkas blogumas pats savaime nėra pozityviškas daiktas, jis yra negacija. Čia yra žmogaus atsisakymas atlikti savo prievolę, čia pavartojimas mūsų laisvos valios prieš jos Davėjo sumanymus. Tai veda į visokių rūšių nelaimes. Neteisybė, šmeižimas, kūno ligos, vaidai, karai ir panašūs dalykai dažniausiai yra mūsų laisvos valios blogo naudojimo vaisiai.

Kiekvienas daiktas pats savaime yra geras. Bloga reiškia netinkamu būdu pavartotą gerą daiktą. Pav. morfijus yra geras daiktas; tinkamai panaudotas jis malšina skausmus ir palaiko gyvybę. Jokia ligoninė be jo nebūtų tinkamai vedama. Piktai sunaudotas, tačiau, jis yra yda; užuot buvęs geras, jis lieka blogas, tik bloga nėra morfijuj, bet žmogaus valioj, kuri jį netinkamai vartoja.

Bloga yra negatyviškas daiktas, yra nenoras elgtis taip, kaip Dievas įsakė. Bet norėdamas parodyti savo gerumą ir duoti žmonėms progos praktikuoti kilniausias dorybės, Dievas nepanaikino bloga. Duo-

damas mums pasirinkimo laisvę ir nekliudydamas bloga, Dievas parodo savo nuostabų kantrumą.

Žiūrėk, kaip kartais ilgus metus Jis kenčia nusidėjėlių nusižengimus, perspėdamas juos ir prašydamas, kad atsiverstų ir tinkamai gyventų. Ir jei jie pameta pikta, kaip Jis džiaugiasi juos sau grąžinęs. O Jo meilė prie nusidėjėlių, kuri pasireiškė Jo kančia! Kiek Jis kentėjo, kad juos atpirktų nuo blogo pasekmių!

Pagaliau atmink ir tai, kaip Jo teisingumas išaukštinamas, jei nepaisydamas Jo meilės, kantrumo ir gailestingumo nusidėjėlis brenda vis gilyn, niekindamas Dievą. Po mirties yra Teismas, kame Dievas pateisins visus savo kelius ir griežtai elgsis su tais, kurie, užuot naudojęsi savo laisva valia taip, kaip Dievas nurodė, sunaudojo ją blogam.

Viename palyginime Kristus uždraudė išrauti rauges, kad kartais drauge su jomis neišrautų ir geros sėklos. „Tai padarė žmogus priešas“, atsakė Jis, kada Jam pranešė apie rauges. Tamsta matai, kad Jis nesiima atsakomybės už rauges. Čia buvo priešo padaryta. Tas priešas, ta blogo priežastis yra nusidėjėlis, kurs piktai naudoja savo laisvą valią. Kristus pasakė: „Palikite vienus ir kitus augti iki piūties“.

Čia bloga buvo nekliudoma, kad iš jo išeitų gera. Dievas parodė čia kantrumą, gailestingumą, meilę, teisingumą. Žmogus iš savo pusės, vengdamas bloga, nugali jį. Kova su blogu dorą žmogų padaro tyrą, kaip ugnis auksą, ir jis lieka vertas draugauti su Dievu.

Melsdamiesi už tuos, kurie blogai gyvena, maldingi žmonės daro meilės darbą. Šventi misionieriai, stengdamiesi atversti nusidėjėlį, pasižymi uolumu, kuris charakterizuoja patį Kristų. Taigi Dievo Apveizdoj iš bloga išeina gera. Bloga teisiam žmogui duoda galimybės žiūrėti į dangų kaip į nugalėjimo užmokesnį. Tat saugoja vyrus ir moteris, kad jie nebūtų tik automatiška mašina.

Dievas yra alfa ir omega, visų daiktų pradžia ir galas. Visus kitus daiktus, be žmogaus, Jis sutvėrė žmogui naudotis, bet žmogų sutvėrė pačiam sau. Visi žmonės pas Jį grįžta arba tam, kad garbintų Jo gailestingumą ir gyventų su Juo arba kad kentėtų Jo teisingumą, amžinai ištremti už tai, kad Jį niekino ir Jo įstatymus mindė kojomis. Dievas gerių geriau gali spręsti, ar verta nekliudyti bloga, ar ne. Jis mato dabartį ir ateitį, Jis žino visa ir Jis pasiryžo toleruoti bloga.

Kareivis gali manyti, kad atakuoti durtuvu yra biaurus paliepimas. Jis gali kruvinas likti. Bet vadas gali matyti nugalėjimą ir taiką tenai, kame kareivis temato žaizdas. Pasaulio galybių Vadas žino, kas yra geriau, ir Jis turi širdį, nes Jis nėra kas kitas, kaip mūsų Tėvas danguje. Mūsų širdys, su visais gailestingumo ir maloningumo jausmais, Jo padarytos. Visi mūsų švelnesni jausmai iš Jo kyla, o juk niekas negali duoti tai, ko pats neturi.

Todel Dievo gailestingumas ir nuolaidumas yra didesnis, negu mes galime suprasti. Ramiai mes game Jam pasakyti, tegul Jis žino ir daro, kas yra

tinkiamiausia ir geriausia. Mūsų uždavinys yra daryti gera ir daryti, kiek tik galima, geriausiai. Čia yra geriausias kelias sumažinti bloga, kurio mes nekenčiame.

Kad ir kaip mes į bloga žiūrėsime, jis vis yra paslaptis. Mūsų sumanymas buvo parodyti, jog jei bloga ir yra aukščiau mūsų supratimo, tačiau jis dar nėra aukščiau Dievo išminties, kuris žino, kaip iš bloga galima gauti gera. Vienas džiaugsmų danguje bus tas, kad mes matysime, kaip Dievas tai padarė. Žmogaus gyvenimas žemėje yra kelionė. Taip Dievas norėjo. Todel, kadangi mes dar nesame tvirti gerame, kaip angelai, mes patys, pasinaudodami mūsų laisva valia, turime daryti gera, o vengti bloga ir tuo būdu gyvenimo kovą laimėti.

Tada mes gausime nugalėjimo vainiką, tada mes regėsime veidas į veidą netik patį Dievą, bet ir Jo planus. „Ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas prirengė tiems, kurie Jį mylį". Tarnaukime Jam dabar. Paskui mes Jį suprasime geriau ir dalyvausime Jo paties laimėje amžinai.

XIX SKYRIUS.

DIEVAS DUODA KENTĖJIMŲ.

Paprasti žmonės bodisi kentėjimais. Mes nemėgstame net gyvulį matyti kenčiantį. Vien matyti, kaip kiti žmonės kenčia, yra taip skaudu, lyg kad mes patys kentėtume. Nuo pat krikščionybės pradžios buvo dedama daug pastangų kentėjimams sumažinti. Mes galime sakyti, jog nuostabi simpatijos ir gelbėjimo dvasia, kuri charakterizuoja mūsų dienų pasaulį, parodo, kaip mūsų prigimtis žiūri į kentėjimus.

O tačiau, nepaisant didelio skaičiaus organizacijų ir asmenų, kurie aukoja savo laiką ir jėgas kentėjimams mažinti, mes matome, kad viena žmonijos dalis daro kitai daliai didesnių dvasios ir kūno kentėjimų, kaip kad pats Viešpats kada yra padaręs, atsiųsdamas badą, žemės drebėjimus arba marą.

Kokia čia paslaptis, kad viena pasaulio pusė kankina kitą, ir to nepaisydama ištisa armija, didžiausia armija gailestingų širdžių iš visų pusių aukoja savo gyvenima kentėjimams mažinti, kuriuos patys žmonės daro! Ar tat ne keista! Mes ginkluojame armiją priešui naikinti ir tuo pačiu laiku renkame armiją malšinti žaizdoms, kurias padarėm

Ir kam ta tariama anomalija? Mes esame įsitikinę, kad kentėjimai kartais yra reikalingi, kad mūsų gyvybė išlaikoma kartais tik žaizdomis ir skausmu. Kentėjimas duodamas ne del paties kentėjimo, bet del to, kad tai yra vienintelis kelias gresiančiai nelaimei sustabdyti. O kuomet auka mums nebėr pavojinga, ateina mūsų gailestingumas, noras malšinti žaizdas, kurias mes patys savo rankomis padarėm. Tautos tai supranta, lygiai supranta ir pavieni asmenys, kurie mintija.

Jei žmogus randa reikalinga padaryti sau skausmą, norėdamas išsigelbeti ar kitą kurį tikslą pasiekti tai ar mes negalime įsivaizduoti, jog ir žmogaus Sutverėjas, norėdamas mūsų gero, gali rasti, jog kentėjimai yra geriausia priemonė paskirtam sumanymui pasiekti? Kentėjimuose yra paslaptis. Nors mes galime jų bodėtis, bet pažiūrėję atgal į mūsų pačių gyvenimą rasime, kad niekas nedaro mus taip kilnius, kaip kentėjimai.

Smagumai dažniausiai žmogų išsemia, padaro nervingą ir egoistą, kliudo prievoles atlikti, nuverčia žmogų nuo jo aukšto sosto. Kiekvienas mūsų gali tai matyti pats savo akimis. Rūpestis dažniausiai tobulina, verčia apsimąstyti, sustabdo įsisiūbavusius geidulius bei aistras.

Kentėjimai yra žmonijos dalis. Mes gimstame verkdami ir mirštame dejuodami. O tarp lopšelio ir kapo kokia kentėjimų eilė tenka sielai perbėgti! Ar tad nesipildo žodžiai, ištarti mūsų giminei pačioj jos

jaunystėj: „Tavo veido prakaite valgysi savo duoną“?

Žmonių giminė kenčia bausmę. To nematyti, reiškia dar daugiau didinti kentėjimą ir jo paslaptį. Be gimtosios nuodėmės mes kenčiame ir už nuodėmes, kurias patys padarėm. Pažiūrėkime į mūsų pačių gyvenimą. Ar tamsta nerasi, jog tamstos nuodėmė nekartą buvo tiesioginė ar netiesioginė tamstos kentėjimų priežastis?

Be tų kentėjimų, kurių priežastis esame mes patys, tautų ir pavienių žmonių gyvenime randasi nemaža kentėjimų, kurie rodos kyla ne iš mūsų kaltės. Čia yra pirmykštė mūsų giminės bausmė. Ji mums rodo, kad čia žemėje mes neturime pasiliekančio miesto, bet ieškome kito, būsimojo. Taigi meluoja tie, kurie sako, jog mūsų paskyrimas baigiasi čia žemėje.

Ne, žemė yra tik trumpas laikotarpis mūsų kelionėje į amžinybę. Koks čia vargas, kad kelias nelygus, jei tik jis veda į Karaliaus rūmus? Mūsų Išganytojas, galėdamas pasirinkti džiaugsmą arba kentėjimą, pasirinko kentėjimą. Ne delto, kad Jam būtų buvęs reikalingas kentėjimas, kuris Jį nuvalytų, bet delto, kad Jis yra mūsų Vadas, kurs ne vien duoda paliepimus, bet ir sako: „Sek mane“, ir Jis eina pirmas, pakeldamas pats daugiau kentėjimų, negu reikalauja iš savo sekėjų.

Jei kentėjimai Dievo akyse nebūtų mums geriausias daiktas, Kristus nebūtų jų pasirinkęs. Jis yra ne tik mūsų Atpirkėjas, bet ir mūsų pavyzdys: „Mokykitės iš manęs“. Jei Jis nebūtų tiek kentėjęs, kaip mes

galėtume iš Jo mokytis, kada kenčiame? Bet matydami Jį benešantį kryžių pirma mūsų, mes galime žengti Jo pėdomis. Juk mes, be abejonės, negalime laukti, kad su mumis būtų geriau elgiamasi, kaip su mūsų Viešpačiu.

Šiame dalyke tikyba yra didelė palaima. Jei mes kenčiame tikėdami, kentėjimas mus kelia ten, kame yra mūsų Karalius. Kristus kalbėjo: „Mano jungas saldus ir mano našta lengva". Mes žinome, kas yra jungas; uždėtas dviems jis padalina naštą. Kurie neša kentėjimo jungą Kristaus vardan, tiems Kristus padeda jį nešti ir padaro jį lengvą. Mes žinome, kad Jis yra arti, kad Jis kentėjo del mūsų, reikšdamas mums tuo savo meilę, ir mes trokštame parodyti Jam savo meilę, kentėdami del Jo.

Čia yra priežastis, delko šventieji džiaugėsi kentėjimais. Jie jautė kentėjimus taip pat, kaip ir mes. Bet kentėjimai atrodo niekas, kada yra motyvas, del kurio kenčiama. Ar motina bėgtų nuo kentėjimo, kurs neša palengvinimą jos mylimam kūdikiui? Ar kareivis bėgtų nuo kentėjimo, kurs duoda nugalėjimą? Mačiau, kai verkė gimnazistas pašalintas iš futbolo; jis verkė ne delto, kad būtų pavargęs, nors jam abi kojas skaudėjo, bet delto, kad jį pašalino iš kovos, kurioj gal būtų buvęs nugalėtojas.

Mūsų kentėjimas Kristui vadovaujant tikrai duos garbę. Kareivis gali pralieti kraują ir žūti ne iš savo kaltės, bet Kristaus kareivis negali žūti, nebent pats to norėtų. Kristus numirė prie kryžiaus, parodydamas mums kentėjimo galią. Jis žinojo, kad žmonijos dau-

guma turi kentėti, ir kentėjimą pašventino savo Kryžium. Kryžius atvedė Jį į Jo garbingą paskyrimą, nes po nukryžiavimo atėjo prisikėlimas, po Kryžiaus — Vainikas.

Mūsų Kalvarijoj, o kiekvienas žmogus turi savo Kalvariją, mes neprivalome laikyti savo akis įsmeigtas į Didžiojo Penktadienio tamsumą, bet privalome žiūrėti toliau, į Velykų Ryto garbę. Kristus, mūsų Karalius ir Vadovas, atsikėlė kaip galingas armijos Vadas, armijos, susidedančios iš tų, kurie Jį seka, nešdami paskui Jį savo kryžių. Jei mes nešame savo kryžių taip, kaip Jis parodė, kantriai ir tikėdami, tada nueisime ten, kame Jis viešpatauja garbėje ir didybėje

Mes turime savo kryžių, ar mes jo norime, ar ne. Juo labiau mes jo nenorime, juo sunkesnis jis mums darosi. Joks žmogus neturi taip sunkaus kryžiaus kaip tas, kuris mėgina eiti per gyvenimą smagumų ir nuodėmių keliu. Ydos paverčia mūsų kryžių sunkia našta, pasiryžimas, kantrumas, tikėjimas beveik atima jo sunkumą. Šventiesiems jie atėmė visą sunkumą ir padarė jiems kryžių saldų ir mielą. Nes ar nemalonu yra kentėti mylimojo akyse? Jei saldu yra mirti už savo tėvynę, juo labiau saldu yra mirt už mūsų dangiškąją būklę ir už Kristų, kurs pats už mus kentėjo ir už mus mirė. Savo kryžių noroms nenoroms mes turėsime. Nešdami jį noromis, su tikėjimu ir del Kristaus meilės mes pamatysime net šiame gyvenime, kad kentėjimas, pagaliau, yra tikra palaima. Auksas mėginamas ugnyje, teisus žmogus mėginamas kentėjimuose ir varguose. Tik grynas

auksas gali puošti dangaus rūmus. Jei per kentėjimus mes galime tapti grynu auksu, tai ar galime geisti, kad juose mes taptume geležgaliu?

Jei Dievas, kurs mus myli, pasinaudoja kentėjimu, norėdamas mus nuvalyti, ar mes negalime Juo pasitikėti, jog Jis naudojasi geriausia priemone, kurią Jo meilė Jam nurodo? Marija Juo pasitikėjo. Ji buvo Jam brangesnė už visus kitus. Jei kentėjimai būtų tikrai negeras daiktas, Jis nebūtų Jai skyręs tiek daug kentėti. Ji niekumet nesiskundė, niekumet neabejojo, niekumet nenusiminė, nesutikdama su Dievo valia. Dabar Ji yra Dangaus Karalienė.

Jei mes nešime savo kryžių tokiu pasiryžimu, kaip Ji, mūsų kryžius nuves mus ten, kame Ji ir Jos dieviškasis Sūnus karaliauja. Tada mes suprasime, jog kentėjimas pas Dievą turi tikslą, aukštą tikslą, būtent padaryti mus vertus bendrauti su Dievu. „Kas Jį priėmė", sako šv. Jono Evangelija, „tiems Jis davė galios būti Dievo vaikais". Ar neverta visa, kas tik galima, iškentėti, kad pagaliau galėtume regėti mūsų Kurėjo veidą ir Jam sakyti: „Tėve!"

XX SKYRIUS.

MOTERYSTĖS RYŠYS.

Kartais tenka girdėti kalbant, kad toks ir toks katalikas išsiskyrė su žmona, ir Bažnyčia leido jam eiti į naują moterystę. O iš antros pusės girdime iš autoritetingų šaltinių, kad ar yra išsiskyrimas ar ne, naujai vesti negalima, kol antroji pusė tebėra gyva. Kaip tiedu dalykai suprasti? Bene yra dvejopas įstatymo kodeksas: vienas privilegijuotoms klasėms, o antras paprastiems žmonėms?

Katalikų Bažnyčioj klasių nėra. Nuo Popiežiaus lig paskutiniojo kaimiečio visi lygūs tikėjimo dalykuose. Popiežius negali padaryti net savo broliui ar seseriai to, ko jis negalėtų padaryti paprastam darbininkui. Bažnyčia negali padaryti ir nepadarė kokiam karaliui to, ko ji negalėtų padaryti paprastam kalviui.

Dalykuose, kurie neliečia tikėjimo ir dorovės, pavieniais atsitikimais Bažnyčia gali parodyti ir parodo palankumą tiems, kurie jo yra verti del savo vietos ar nuopelnų, bet tat daroma tik del abipusio patogumo, mandagumo, arba norint parodyti dėkingumo. Kada dalykas liečia tikėjimą ir dorovę, jokia pasaulyje valdžia negali padaryti išimties.

Popiežius turi didelę valdžią, bet jis neturi valdžios prieštarauti Kristui, o katalikų Bažnyčios mokslas yra Kristaus mokslas. Ką Kristus sako kaip tiesą, tai pasilieka amžinai. Čia yra tikėjimo depozitas, kurį Bažnyčia saugoja. Bažnyčia negali jo nė kiek pakeisti Tad begalo klysta tie, kurie mano, jog pati Bažnyčia daro savo dogmas. Visa, ką Bažnyčia gali padaryti kilus ginčui del kokios tikėjimo tiesos, tai autoritetingai Kristaus vardu paskelbti, jog ta tiesa yra Dievo apreikšta, ir kaip tokia tikėtina, arba tą tiesą Kristus taip ir taip suprato. Bažnyčia turi iš Kristaus laidą, kad Jo mintį aiškinant šventoji Dvasia jai vadovauja, ir ji negali suklysti. Tokia yra Bažnyčios neklaidingumo prasmė.

Dabar kas del moterystės. Ar Kristus mokė, kad krikščioniškosios moterystės ryšiai nenutraukiami? Taip, mokė. „Ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria." (Mark. X, 9; Mat. XIX, 6.). „Kiekvienas, kurs paleidžia savo pačią ir veda kitą, paleistuvauja, ir kas vyro paleistąją veda — paleistuvauja". (Luk. XVI, 18.). Čia gana aiškiai pasakyta. Panašiai kalba ir apaštalai, kurie žinojo Kristaus mintį. Šv. Povilas sako: „Moteriškė surišta įstatymu, kol jos vyras gyvas; jei jos vyras miršta, ji darosi laisva". (I Kor. VII, 39.). „Įsakau ne aš, bet Viešpats, kad moteris nesiskirtų nuo vyro; o jei atsiskirtų, kad pasiliktų netekėjusi". (I Kor. VII, 10, 11.).

Taip aiškinama ir kiekviena kita šv. Rašto vieta. Šv. Povilas dar pažymi atsitikimą, kuomet išsiskyrimas neišvengiamas, bet aiškiai pasako, jog vienai pu-

sei tebesant gyvai antroji pusė negali eiti naujon moterystėn: „jei atsiskirtų, kad paliktų netekėjusi".

Šv. Povilas žinojo Kristaus mintį šiuo klausimu, o ir pats Kristus negalėjo leisti, kad Jo Bažnyčion įsibrautų nežinojimas ir klaida taip svarbiame dalyke. Jo mokslas pasiliko katalikų Bažnyčioj per amžius. Henrikas VIII, Anglijos karalius, norėjo sulaužyti tą mokslą ir reikalavo iš Popiežiaus leisti jam išsiskirti su savo žmona ir vesti kitą. Popiežius atsakė, kad negalima, nors duodamas tokį atsakymą jis galėjo numatyti, kad karalius atskirs Angliją nuo Bažnyčios. Bažnyčia išsižadėjo geriau Anglijos karalystės, kaip Kristaus mokslo, kurio visados laikėsi ir laikysis lig pat pasaulio galo.

Tokiam įstatymui esant kas reikia manyti, kada girdime kalbant, jog katalikai gauna Bažnyčios leidimą išsiskirti ir eiti moterystėn su kitu asmeniu? Reikia atsiminti, kad tokiais atsitikimais žodis išsiskirti imamas plačiąja prasme — išsiskyrimas sugyvenime. Jei krikščioniška moterystė įvyko įstatymų nurodytu keliu ir buvo sunaudota, tada Bažnyčia nieku būdu negali leisti taip išsiskirti, kad būtų galima apsivesti su kitu asmeniu, ir niekumet ji tokio leidimo nedavė.

Bet Bažnyčia kai kuriais atsitikimais gali paskelbti, kad moterystės nebuvo padaryta. Krikščioniškos moterystės, padarytos įstatymais einant, ji nepanaikina, nes negali panaikinti, bet konstatuoja, kad čia jokios moterystės nebuvo. Abi pusės niekumet nebuvo susirišusios tikra moteryste; jos tebėra tokios, kaip prieš tą laiką, kada manė, jog jos eina moterystėn.

Dalykas yra toks. Moterystė yra kontraktas tarp vyro ir moteriškės, kuriuo vienas kitam atiduoda patį save, kol mirtis jų neišskirs. Kontraktui gi, kad jis būtų teisėtas, reikalingos kai kurios sąlygos. Leiskime, pav., tamsta darai civilišką kontraktą. Tada tamsta turi būti legališko amžiaus, tamsta turi turėti pilną teise daryti tai, apie ką kontrakte kalbama, tamsta turi būti ne varu verčiamas pasirašyti, t. ir t.

Leiskime, kad tamsta su geriausiu noru padarei kontraktą, o paskui pasirodė, kad daiktas, del kurio kontraktas padarytas, tamstai nepriklauso, nes neturėjai visų reikiamų teisių, ir kontrakto vykdyti negalima. Tada teismas, į kurį tamsta kreiptumeis, nepanaikintų kontrakto teisėtumą, bet tik pareikštų, kad tamstos kontraktas buvo neteisėtas iš pat pradžios, ir kad įstatymo akyse visai jokio kontrakto nebuvo.

Arba leiskime, kad prie tamstos prisikabino nesąžiningas žmogus, kurs tamstai grūmojo morališku ir fizišku kankinimu, jei nepasirašysi kokio popierio. Teismas, teisdamas dalyką, pasakytų: „Nėra kontrakto". Kitaip sakant teismas žino, jog, kad kontraktas būtų teisėtas, reikia išlaikyti kai kurios sąlygos, kurių prigimtis ir įstatymas reikalauja. Jei kontraktas būtų padarytas kaip reikia, teismas jo nepanaikintų.

Bažnyčia yra teisdavys visiems krikščionims. Ji gavo įgaliojimą iš paties Kristaus. Jis paskelbė, kad moterystė, įstatymais einant padaryta ir sunaudota, yra neišskiriama. Bažnyčia konstatuoja ir nustato tai, kas yra reikalinga, kad moterystė būtų padaryta taip, kaip įstatymai reikalauja. Bet jei moterystę darant tie-

Bažnyčios įstatymai nėra kaip reikia išlaikyti, tada Bažnyčia gali pareikšti, ir ji taip daro, kad moterystė tikrai niekumet nebuvo moterystė.

Todel kada tamsta girdėsi, kad katalikas gavo iš Bažnyčios valdžios teisę išsiskirti ir apsivesti su kitu asmeniu, tamsta suprasi, jog Bažnyčia tiktai patikrino, kad abi pusės pirmoj tariamoj moterystėj niekumet nebuvo suėjusios moterystėn, ir kad ji žiūri į jas kaip į laisvas, nevedusias. Jei tamsta girdi arba skaitai apie atsitikimus moterystėje, svarstomus vyskupo arba Popiežiaus teisme, reikia atsiminti, jog tat daroma tik tam, kad sužinojus, ar moterystė buvo tikra, ar ne. Apie krikščionių moterystę, tinkamai padarytą ir sunaudotą, negali būti jokio svarstymo.

Mums nėra ko stebėtis, jei iš milionų katalikų moterysčių, kas metai sujungiamų, keletas jų būtų netikrų . Rūpestingiausia ir atsargiausia pasauly valdžia turi savo teismus kas metai užverstus kontraktų bylomis. Žinome, kad ir mūsų valdžia rūpestingai pri žiūri kontraktus, ir vis delto netikrų kontraktų pasitaiko.

Bažnyčia yra atsargiausia ir rūpestingiausia valdžia pasauly. Ji nustato, kokios yra tikros moterystės sąlygos. Prieš jungtuves skaitomi bažnyčioj moterystėn einančiųjų vardai, nebent del nepaprastų priežasčių daroma išimtis, ir rūpestingai dabojamas atsargumas, kad moterystės Sakramentas būtų padarytas taip, kaip įstatymai reikalauja. Bet kol mūsų prigimtis bus žmogiška, visados gali įvykti klaidų, kartais tyčiomis daromų apgavimų ir net kriminališkų intrigų.

Tokiais atsitikimais Bažnyčia yra teisėjas, ir ji veikia su didžiausiu atsargumu. Kartais blogi asmenys gali piktai išnaudoti jos teisingą tvarkymą, o geri ir dori gali nukentėti. Bet taip yra visur su įstatymais. Įstatymas rašomas gerovei. Norint apsaugoti visą kūną, paskiri nariai kartais netyčiomis gali nukentėti. Bažnyčia leidžia įstatymus savo vaikams visame pasauly. Jos sprendimai kartais gali nuskriausti pavienį asmenį, bet krikščioniškajam pasauliui jie išeina į gera.

Jei nori pastebėti Bažnyčios išmintį moterystės dalyke, užtenka įsižiūrėti, kaip yra pas nekatalikus: tūkstančiai suardytų šeimynų, apleisti vaikai, kurie auga be meilės, neapkęsdami tėvų, sudraskytos širdys, savižudybės.

Dievo kelias yra geriausias kelias. Gyvenimas yra rimtas dalykas, ypač vedusiųjų. Kiekvienam rimtam dalykui reikia paramos. Bažnyčia žiūri į moterystę kaip į šventą dalyką,—ji tokia ir yra, pilna atsakomybės, rūpesčių, progų nesusipratimams. Negalima kontrakto laužyti delto, kad jis nepatinka arba kad nenorima juo gyventi. Nenorėk, tad, laužyti didžiausį gyvenimo kontraktą, nors jis tau ir nepatiktų.

Pas nekatalikus tai daroma, ir pasekmės yra tokios, kad šeimynos sunkiai nukenčia. Patriotai žmonės, visuomeniški žmonės, geri žmonės, civiliškos dorovės įkvėpti, smerkia moterystės išskyrimą. Bet ar žmonės klausys žmonių, kada jie Dievo nebenori klau-

syti? O daugelis Dievo nebeklauso ir nori Dievą pašalinti iš minčių ir širdies. Bet kas nors privers žmones atsipeikėti. Dievas turi savo kelius. Galima iš Jo tyčiotis ir Jį niekinti kurį laiką, bet tik ne visada.

XXI SKYRIUS.

AUKLĖJIMAS IR RELIGIJA.

Žmogaus būdas yra labai opus dalykas. Jis formuojasi įtakomis, kurias vos galima pastebėti. Kartais būdo vystymasis eina taip nežymiais laipsniais, jog jo eisena net nepastebima. Tačiau iš antros pusės taip pat tiesa, kad būdas pasidaro, sakysime, vienu kirčiu. Didelis nepasisekimas, kartus apsivylimas gali iškelti aikštėn ypatybes, kurios buvo paslėptos, tartum miegančios. Paprastai, tačiau, tie likimo smūgiai greičiau parodo būdą, negu jį formuoja.

Namų įtaka yra geriausia būdo auklėtoja; tačiau ir palankiausiose namų apystovose kartais gali susidaryti blogas būdas. Tik čia reikia pasakyti, kad jei nepaisant gero tėvo, motinos ir šeimynos apystovų vaikas iškrypsta, jis būtų daug blogesnis be tokių apystovų.

Beto žmogus, kad ir kaip jis būtų iškrypęs, gali nekartą atsitiesti, jei jo jauni metai buvo sveiki. Bet nelaimingas, kurs niekumet nematė geros įtakos savo jaunystėje! Jis neturės ko nusitverti, kai gyvenimo audra neš jį pražūtin.

Artimiausias po namų būdo auklėtojas yra mokykla. Jei namai ir mokykla yra tas, kas turi būti,

tada tėvai išleidžia į pasaulį vaiką gerai paruoštą būsimoms kovoms.

Kad tinkamai būdas išsivystytų, namai ir mokykla turi vienas kitą papildyti. Jei namuose tinkama atmosfera, nėra reikalo vaikui nuolat būbnyti dorovės įsakymai. Apystovos daug geriau įkvepia dorovę, kaip įsakymų kartojimas.

Tas pat ir su mokykla. Jei mokykloj yra kas nuolatos, nors ir tyliai, pasakoja, kad pasauly yra visa reginti Galybė, ir primena vaikams, kad kiekvienas turi prieš tą Galybę atsakyti už gyvenimo darbus, tamsta pastebėsi, kokios įtakos turės tai į vaiko būdą.

Beto, jei mokykloj yra kas pasakoja, jog toji Galybė rūpinasi ir myli kiekvieną žmogų, tuo būdu ir vaikus, tada tamsta gali būti tikras, kad tokio auklėjimo rezultatai bus kilnus gyvenimas. O jei dar yra kas nurodo, kad ta visa reginčioji Galybė yra asmuo, ir kad to asmens meilė pasireiškia pasiaukojimu už kiekvieną iš mūsų, tada tikrai bus įspausta į jauną sielą aukščiausia būdo ypatybė, būtent pasiaukojimo dvasia.

Tokie yra dėsniai, kurie turi charakterizuoti ka talikišką mokyklą. Ne tas svarbu, kad vaikas išmoktų bent kiek katekizmo. Tat, be abejonės, taip pat reikalinga, ir vaikas tas žinias noriai įgis, jei mokykloj viešpatauja tokia dviasia ir jei tik katekizmas bus tinkamai dėstomas.

Svarbiausias dalykas yra apystovos, atmosfera. Su tuo labiausiai reikia skaitytis. Vaikas praleidžia

mokykloje po penkias ir daugiau valandų per dieną tokiu laiku, kada jo būdas vystosi. Labai svarbu, kokios rūšies klimate praleidžiami tie lepūs metai. Jei lepus augalas gerai pradėjo augti pačioj pradžioj, jis pajėgs išlaikyti nemaža ir blogesnio oro. Bet jei jis sutinka blogas sąlygas neturėdamas stiprios formacijos, tada jis pasiduoda sąlygoms, kurios gali jį sunaikinti.

Čia tad ir pasirodo, kaip katalikai tėvai turi rūpestingai vaikus auklėti. Tėvų prievolė ir teisė auklėti ir mokyti savo vaikus tinkamai jų luomui ir jų reikalams tolimesniame gyvenime. Prieš vaiką stovi gyvenimas čia žemėje ir gyvenimas amžinas. Jo uždavinys šiame gyvenime pasirengti amžinai ateičiai. Todel katalikų tėvų pareiga, jei tik jie tikrai katalikai ir seka Kristų ne vien žodžiais bet ir gyvenimu, pasirūpinti, kad vaikas gautų tikrai katalikišką auklėjimą.

Tą auklėjimo darbą atlikti tėvams turi padėti Bažnyčia. Ji yra Kristaus įkurta kaip didžiausia auklėjimo įstaiga, kad auklėtų žmonių giminę amžinam gyvenimui. Toks yra Kristaus įsakymas: „Eikite tad ir mokykite visas tautas.... mokydami juos pildyti visa, ką aš esu jums įsakęs". (Mat. XXVIII, 19.).

Ta Bažnyčios auklėjimo teisė ir prievolė savaime apima visas tautas, visus žmones, o ypač tuos, kurie yra Bažnyčios nariai, tad ir vaikus, ir todel jei jų auklėjimas sukoncentruotas mokykloj, tai ji, eidama Kristaus įsakymu, turi prižiūrėti, kad mokykloj netik

nebūtų vaikams kenkiama, bet kad tikybinis auklėjimas tinkamai būtų vedamas.

Ta Bažnyčios auklėjimo teisė ir prievolė nepanaikina tėvų naturališkos teisės ir prievolės auklėti savo vaikus, tik šeimyninis auklėjimas turi būti Bažnyčios prižiūrimas, ir jei ko jam trūksta, Bažnyčia turi pasirūpinti, kad būtų papildyta. Katalikai tėvai turi teisę ir prievolę gauti iš Bažnyčios tokią pagalbą, taip pat ir vaikai turi teisę ir prievolę gauti tikybinį auklėjimą, kad kelionėje į paskučiausiojo paskyrimo vietą, į amžinąjį gyvenimą nežūtų gyvenimo audrose ir kad kova su jomis būtų jiems, kiek galima, palengvinta.

Be abejonės, jei kiekvienas tėvas ir motina būtų ideališki, jei jie savo gyvenimu ir pamokymu išaiškintų vaikui dalykus apie Dievą ir dorovę, daug kas būtų padaryta. Tik šeimynose dažnai būna tokios sąlygos, kad nėra galimybės namieje duoti vaikui tinkamas tikybinis auklėjimas. Tėvas pavargęs, motina užimta. Gal reikalaujama kad vaikas sukalbėtų maldą rytą ir vakarą, tai ir visa. Bet to negana. Todel tėvai kartais paveda savo vaikus tam tikram auklėtojui ir mokytojui, kad jis tėvų vietoj, tėvų vardu ir tinkamai su tėvų noru juos auklėtų ir mokytų. Mokyklos tikslas kaip tik yra vaikai auklėti ir mokyti tėvų vietoj. Tuo būdu mokykla yra šeimynos vietininkė. Todel mokykla ir šeimyna privalo laikytis vienybės auklėjime ir bendradarbiauti, kad viena kitai padėtų ir viena kitą papildytų.

Kadangi mokykla yra tėvų vietininkė, tai katalikai tėvai turi teisę ir prievolę gauti iš mokyklos savo vaikams tikybinį auklėjimą. Mat tėvai turi teisę ir prievolę auklėti savo vaikus, o kadangi jie yra katalikai, jie turi auklėti juos katalikiškai. Jei jie paveda vaikus auklėti mokyklai, jie turi reikalauti, kad mokykla katalikiškai juos auklėtų. Ir patys vaikai turi teisę gauti mokykloje tikybinį auklėjimą, nes juk mokykla turi paruošti juos ateičiai. Jie yra paskirti amžinam gyvenimui. Tikybinis auklėjimas yra priemonė jų amžinam paskyrimui pasiekti. Tikybiniu auklėjimu mokykloje rūpintis turi teisę ir prievolę katalikų Bažnyčia, kad išpildytų savo dieviškąją pasiuntinybę, kurią Kristus jai davė.

Todel jei mokykla tyčiomis neduoda katalikų vaikams tikybinio auklėjimo, ji arba kas jai atstovauja, laužo tėvų, vaikų ir Bažnyčios teises ir už tai turės atsakyti visagalinčiam Dievui, kurs yra teisių Gynėjas. Jis pareikalaus atsiskaityti už sulaužytas teises iš visų, kas laužė jas betarpiškai ar kitiems tarpininkavo.

Baisią atsakomybę užsitraukia tėvai, jei žinodami, jog kokioj mokykloj griaunamas jų vaikų tikėjimas, leidžia tenai savo vaikus. Tuo jie atsisako eiti kataliko pareigas ir todel nebegali reikalauti iš Bažnyčios dvasiško patarnavimo, kol atitaisys savo klaidą. O tokių mokyklų, deja, mūsų laikais yra nemaža. Tai įvyksta kai kurių mokytojų uolumo dėka, kurie darbuojasi pagonindami Lietuvą ir griaudami dorovės pamatus. Dėstydami pasaulinius dalykus jie randa

progos ir galimybės įžeisti tikybos dalykus skaudžiomis insinuacijomis ir pašiepimais. Dėstydami kopustų auginimą baigia tikybos pašiepimu. Arba įkala vaikams į galvą neva mokslo tiesas, kurios yra jų pačių sapnai, ir palieka vaikams daryti logišką išvadą, jog tikėjimas yra dalykas negeras, negeistinas, klaidingas, toks, kurio „susipratęs“ žmogus privalo gėdytis. Ir dar drįsta pridėti, kad jie nekliudo vaikams tikėti, į tikybos dalykus nesikiša: jei nori — tikėk, nenori netikėk.

Išeina, tartum kas, užduodamas žmogui mirtinas žaizdas, sakytų: „Jei tu gali gyventi — gyvenk, aš į tai nesikišu, čia tavo asmeniškas dalykas“. Vaikai juk per jauni ir neturi subrendusio proto nei mokslo, kad pajėgtų atsispirti gudriai sofistikai. Be abejonės žmonės, kurie taip mokykloj darbuojasi, atsakys amžinajam Teisėjui, bet faktas lieka apgailėtinu faktu: vaikų tikyba ir jų dorovės pamatai pagriauti. Todel katalikai tėvai privalo saugotis tokių mokyklų.

Atsiranda taip pat mokyklų, kame mokytojai skelbia save nepartyviškais. Tas nepartyviškumas kartais yra labai partyviškas. Jis neretai tik priedanga, kad sekmingiau veikus prieš tikybą. Žuvis neitų į varžą, jei matytų, kad iš tenai išeiti nebegalės. Ir vaikas būtų atsargesnis, jei išanksto žinotų, kur jį mokytojas nori nuvesti. Skelbiami tariamai gražūs tokio nepartyviškumo motyvai. Sakoma, kad reikia būti bešališkam; kai vaikas išaugs ir subręs, tada sau bešališkai pasirinks tas tikybines pažiūras, kurias pa-

norės, be jokios kieno kito įtakos ir išanksto įgytos prekoncepcijos.

Jei taip daroma tyčiomis, kad prisidengus, tada tie neva nepartyviški mokytojai daro panašiai, kaip vilingas užpuolikas, kurs įkalbina neatsargų keleivį eiti nežinomu jam keliu: tenai galės lengvai jam iškratyti jo nešamąjį turtą. Turtas yra tikybos tiesa, kuri yra brangesnė už gyvybę. Įvedę neprityrusį ir nieko pikta nelaukiantį jaunikaitį į savo neva nepartyviškumą jie atima tą jo turtą.

Gali kartais atsitikti, kad neitrališkumo laikosi žmonės gerų norų. Neturėdami gilesnio dalykų supratimo jie gali būti apgauti principų, kurie atrodo geri. Bet tada jie klysta ir klaidina kitus taip svarbiame dalyke. Jei tikybos tiesos yra tikra tiesa, jų priėmimas negalima atidėlioti tolimesniam laikui neįžeidžiant Dievo, kurs tikybą apreiškė. Juk ar ne keista būtų, jei kas sakytų: „Aš gamtos moksle esu neitrališkas ir priimsiu jį tik tuomet, kuomet subrendęs pats pamatysiu, jog jis yra tikras. Ir apie matematiką aš spręsiu tik tada, kada subręsiu, o šiandien man vis viena, ar du ir du keturi ar penki. Taip pat ir dorovės dalykuose aš esu neitrališkas: ar dera vogti, ar ne — apie tai spręsiu subrendęs, o šiandien man vis viena!“ Štai prie kokio absurdo einama!

Ne, Dievas reikalauja, kad Jo žodis būtų priimtas vos tik išgirstas ir kaipo toks pažintas. Atidėliojimas nebegalimas. Panieką parodytų vaikas tėvui, jei sakytų: „Šiandien aš tavim netikėsiu; tikėsiu, kai subręsiu“. Dievas turi teisę, kad Juo tikėtų ir Jo

klausytų. Jis visa žino, negali klysti nei klaidinti, Jis yra visų žmonių Viešpats ir Valdovas, o mes Jo tarnai, nuo Jo priklausą. Ką Jis pasako, mes neatidėliodami turime daryti. Įsakyta laikytis Kristaus mokslo ir pagal jo gyventi, — jokie išsikalbinėjimai nėra teisėti. „Kas tikės..., tas bus išganytas; kas netikės, bus pasmerktas". (Mark. XVI, 16.).

Sunku jaunuoliui, kurs praleido jaunystę tikybos nebrangindamas ir jos nepraktikuodamas! Tikyba nėra tik abstraktiški tikinimai, bet yra praktika ir gyvenimas. Jaunystėje negyvenus pagal tikibos reikalavimų ir įpratus žiūrėti į tikybą kaip į daiktą gyvenimui nereikalingą, sunku pradėti praktikuoti ir branginti tai, kas iš pat jaunystės buvo svetima. Geiduliai bei aistros jauname žmoguje nesnaudžia: jie uždeda savo pančius, ir žmogus pasilieka neišauklėtas, iškrypęs visam gyvenimui, geidulių, prietarų ir prieštikybinio nusistatymo vergas. Išaugusį medį kaip beištiesi?

Nejaugi jaunimas neprivalo laikytis dorovės, kol nesubręs? Kokia auklėjimo sistema gali leisti jaunimui tvirkti ir laužyti dorovės principus? Kas iš auklėtojų drįstų jaunimui pasakyti; „Gyvenk sau palaidai, kaip tinkamas, kol subręsi!" Dorovė reikia auklėti iš pat jaunystės. Dorovė be tikybos netvirta. Tikyba yra dorovės pamatas. O jei pamato nėra, kaip galima rūmai statyti?

Gali atsitikti, jog mokytojas stengiasi neliesti tikybos dalykų. Tai, žinoma, negali jam vykti. Jam juk teks kalbėti apie žmonijos pradžią, apie Bažny-

čios egzistavimo faktą, apie sielą ir daugybę kitų daiktų, kurie rišasi su tikyba. Tautų istorija rišasi su tikyba, Europos civilizacijos vystymasis su krikščionybe. Kokioje šviesoje mokytojas pieš panašius faktus? Jei pats žiūrės į juos pro prieštikybinius akinius, jis visa pieš nepalankiose ir net neteisingose spalvose ir pamažu griaus vaikų tikėjimą. „Kas ne su manim, tas prieš mane; kas su manim nerenka, tas barsto". (Mat. XII, 30.).

Jei mokykloj tikyba negerbiama, neilgai ją gerbs ir vaikas. Vaikas labai greit visa pastebi; nematydamas tikybos dalykų pagarbos netrukus pradės manyti, kad tikyba yra dalykas nesvarbus ir kad nesvarbu, ar jos principai laikomi, ar ne. Priešingai, geroje mokykloje kiekvienas daiktas kalba vaikui, kaip svarbu Dievo akyse dorai gyventi, ir ilgainiui vaikas, tuo persiėmęs, įgyja gerą būdą.

Nemanau sakyti, kad kiekvienas vaikas, kurs lanko gerą mokyklą, kame tikyba branginama, yra angeliukas, bet jis yra arčiau to, koks jis privalo būti. Juk pasitaiko, kad ir geriausioje šeimynoje, kame vaikui auklėti daroma visa kas galima geriausia, vaikas išauga nedoras. Ir vis delto mes negalime sakyti, kad pastangos buvo netinkamai sunaudotos ar išaikvotos. Galima sutikti daug žmonių, kurie vėlesniame gyvenime grįžo į tikrąjį kelią delto, kad prisiminė gerus pavyzdžius ir pamokymus, kuriuos turėjo savo jaunystės laikais.

Gera mokykla ir doras mokytojas papildo tai, kas buvo padaryta namuose, arba jei namuose vai-

kas buvo apleistas, atitaiso kas buvo apleista. Tai padaro švelnutė, maloni mokytojo įtaka, jei tik jis yra žmogus tikrai dorybingas, teisus, kilnaus būdo Jis savo pavyzdžiu padarys bent vieną daiktą, būtent įkvėps vaiko sielai tą įsitikinimą, kad be šio pasaulio yra dar kitas gyvenimo tikslas. Kartais gali būti mokykloj tik pasėta tiesos sėkla, bet sėkla pasėta, ir ji vėlesniame gyvenime atneš vaisių.

Be mokytojo geroje mokykloje randasi tinkamas knygų rinkinys, stiprinąs vaiko dorybę, kuri remiasi tuo, kas antgamtiška. Čia randa paramos malonios vaikams katalikų gyvenimo dievotos praktikos ir jos tartum įauga į vaiko sielą. Beto yra atskiras tikybos dėstymas, kurs turi būti vedamas tuo būdu, kad vaikas noriai išmoktų tikybos dalykus kuo geriausiai.

Kokio džiaugsmo ir ramumo katalikams tėvams turi suteikti ta mintis, kad jie atlieka savo pareigas taip svarbiame dalyke. Jei vaikas įstatytas į tikrą kelią, sunku jam bus paklysti kelionėje į amžinybę. Jei, tačiau, kas paklaustų, kuo tokia mokykla yra geresnė už kitas, nevisada yra lengva rasti atsakymas ir konkretiškai nurodyti tos gerosios pusės, kurias tokia mokykla turi. Tokios mokyklos nauda yra per plati, per švelni, labai susipynusi su visu mokyklos vedimu, kad galima būtų tos gerosios pusės konkretiškai nurodyti.

Jei paklaustum daržininko, kokia nauda iš to, kad jis taip rūpestingai prižiūri savo augalus, rauna piktžoles, aprausia žemę, nupiausto netinkamas šakas, t. ir t., sunku jam būtų trumpai atsakyti, bet jis galėtų

pasakyti, jog jei jis liausis tai daręs, tada jo augalai bus labai nuskurdę ir mažai vaisingi arba visai bevaisiai.

Panašiai yra ir su švelniausiu augalu, koks yra vaikas. Kiekvienas žingsnis, tinkamai kreiptas jo dorovei auklėti, pasireikš vėlesniame gyvenime. Kai kuriose mokyklose vaiko dorovė ignoruojama, o tačiau ji yra svarbiausias jo gyvenimo veiksnys.

Tikyba yra dorovės pamatas, apie tai nė ginčų negali būti. Kokia nauda iš to, jei aš sakysiu Kaziui, kad kai kas daryti negražu? Jis nori žinoti, kas jam bus, jei jis tai darys. Suaugusieji žino daugybę tokių daiktų, kurie daryti yra negražu, o tačiau, kai nevaldomi geiduliai bei aistros užsidega, jie bėga galvatrūkčiais ir tai daro.

Gali tamsta vaikui sakyti, kad jis to ir to neprivalo daryti, bet jis tai kaip tik darys, vos tik nuo jo nusigręši, jei tat nedarytina tik delto, kad negražu. O kas del dorovės, auklėjamos tose mokyklose, kame į tikybą neatsižiūrima, tai taip ir daroma: „Kazy, tat negražu", arba: „Kazy, taip nedera daryti", — arba: „Kazy, tu neprivalai tai daryti", o Kazys galvatrūkčiais eina ir visa tai daro.

Net dorovės sankcijai esant daugelis joje suklumpa, o be sankcijos, neatsižvelgus į Dievą, moralybės nebėra. Tada vadaujamasi tik savo nauda arba nenauda, savo smagumu ar nesmagumu. Čia ir reikia gero tikybinio auklėjimo, kurs tuo žvilgsniu yra sekmingiausias. Idėją Aukščiausio Dievo, kurio įstatymo negalima ignoruoti, įspaudžia į vaiko sielą kiekvienos

dienos įvykis. Gali atrodyti, jog čia tik įpratimas, tačiau tai stipriai įauga į sielą ir lieka galingu motyvu per visą gyvenimą.

Tokio motyvo ir sąžiningumo mums kaip tik trūksta. Tikybinių principų stoka auklėjime padaro mūsų visuomenės gyvenimą taip skaudžiai liguistą. Visuomenėj, bizniuose, kariuomenėj, politikoj žmonės praranda iš akių Dievą. Rusų mokyklų sistema, kame tikyba kad ir buvo dėstoma, bet netikusiose aplinkybėse, nedavė mūsų visuomenei pakankamo dorovės pamato, ir todel matome visose mūsų gyvenimo srityse skaudžias morališkas žaizdas, kurios žudo mūsų tautą. Nebegerbiama nei nebebijoma Dievo, tad kam gerbti ir bijoti žmonių? Nebeturint sąžinėj Dievo idejos, einama prie suirutės, kurios vaisiai bus vergystė. Nebaisūs bus mums bolševikai, lenkai ir kiti mūsų priešai, jei turėsime gilų, sveiką, stiprų, tikibinį auklėjimą. Vidujinis mūsų tautos išsigimimas—štai pavojus ir priešas. Tad nekalbant jau apie kitus motyvus, kylančius iš pačios žmogaus prigimties, savojo krašto meilė turi mus palenkti parūpinti mūsų jaunimui sveiką, dorą, tikybinį auklėjimą.

Vieną kartą Amerikoj žydų rabinas, atėjęs pas šios knygos autorių, klausė jo: „Ar jūs suvaldote savo jaunimą?“ „Taip“,—atsakė šis. „Mes ne“,—pridūrė rabinas ir patylėjęs tęsė: „O kokiu būdu jūs tai padarote?“ Atsakyta jam, jog tikybinio auklėjimo dėka pats jaunimas gerai laikosi.

„Taip“,—atsiduso rabinas, „tikybinis auklėjimas!“ Tada jis nupasakojo, jog jo rasės jaunimas dideliais

būriais eina velniop, nes jis atmetė Jehovą ir nebepriima nieko, ką Jis yra pasakęs.

„Tamsta žinai", — tęsė rabinas, „mūsų jaunimas labai gabus, ir kada jis pasiekia visas šiame krašte mokslo naudas ir neturi tikybos, kurios dėsniais gyventų, jis lieka tiesiog mokytas gyvulys. Jų smagenys išsivysto tik tam, kad darytų pinigą ir turėtų patogumų. Tai visa, kam jie gyvena. Čia priežastis, delko taip daug jų išsigimsta į protiškai piniginės mašinas arba gašlumo sekėjus". Toks yra bereliginio auklėjimo vaisius.

Kituose kraštuose žymesni pedagogai pradeda atsibusti ir suprasti tą trukumą. Paduodami projektai kaip auklėti dorovė lygiai su dvasia. Tuo tikslu pareiškiama įvairiausių nuomonių. Kai kurie norėtų mokyti dorovės pasinaudodami biografijomis, kiti norėtų mokyti naturališkos etikos, kiti norėtų nurodinėti pikto elgesio pasekmes, t. ir t.

Siūloma visa, išskyrus vienintelį daiktą, kurs gali pasiekti tikslo! Tačiau kai kuriuose kraštuose kaskart daugiau pastebima protestantų pedagogų, kurie linksta į tikybinį auklėjimą, panašų į tą, kurį turi katalikai pavyzdingose mokyklose.

Kada nekatalikai kituose kraštuose grįžta prie tikybinio auklėjimo, mūsų Lietuvos katalikai kartais puikiausiai miega ir nusilenkia likimui, kurį tikybos priešai jiems primeta. O primesti nesunku dėka to katalikų miegojimo ir apsileidimo. Tiesiog gėda katalikams tėvams, kurie žinodami, kad kokioj mokykloj tikyba negerbiama, pašiepiama, griaunama, siunčia

ten savo vaikus. Tuo būdu jie, parduodami savo vaikus, prisidėdami prie jų tvirkinimo, statydami didžiausin pavojun amžinus savo vaikų interesus, patys išsižada eiti savo švenčiausias prievoles, išsižada Bažnyčios, bent tiek, kad nebeturi teisės gauti iš Bažnyčios jokių dvasiškų patarnavimų, kol neatitaisys savo klaidos.

Katalikai nesupranta ar suprasti nenori, kad jie turės tokias mokyklas ir tokius mokytojus, kokių patys norės. Jei koks mokytojas įžeidžia katalikų vaikų tikybą ir tuo kenkia jų dorovei, katalikai tėvai arba bent katalikų tėvų komitetas turi teisės reikalauti, kad toks mokytojas būtų iš tos vietos pašalintas ir duotas katalikų vaikams tinkamas mokytojas. Bent kiek susipratimo ir savo katalikiškų prievolių supratimo, o bloga bus pašalinta!

Jei tik katalikai susispiestų savo katalikiškų reikalų ginti, o ypač savo vaikų mokyklų ginti, be abejonės niekas nedrįstų jų vaikus tvirkinti ir minti kojomis tai, kas katalikams yra brangu. Visa, kas reikalinga stipriam morališkam auklėjimui, mes turime, išskyrus susipratimą ir mūsų katalikiškų prievolių supratimą. Turime mokyklų laisvę, turime mūsų natūrališkas ir dieviškas teises, turime aukštus krikščionybės idealus, beto turime tikrą gyvenimo filosofiją, tą filosofiją, kuri remiasi Jėzaus Kristaus tikyba, be kurios auklėjimas ir aukštesnis mokymas yra tik krypimas nuo svarbiausio gyvenimo uždavinio. Tik tais principais auklėdami galime apsaugoti mūsų brangų jaunimą nuo tvirkimo, padaryti, kad žmogus būtų tas,

kas privalo būti, būtent žmogus, padaryti mūsų tėvynę galingą viduje, palengvinti mūsų kartoms kelionę į amžiną ateitį.

Pagaliau pats gyvenimas yra mokykla. Čia žemėje mes esame auklėjami, kad galėtume įeiti į Dangaus Karalystės amžinuosius Rūmus. Mes visi, katalikai ir jų priešai, turėsime laikyti kvotimus, pereidami iš laiko į amžinybę. Delko mes turėtume rūpintis visukuo kitu, tik ne tais kvotimais? Taip, deja, daro auklėjimas be religijos.

XXII SKYRIUS.

KRYŽIAUS REIKŠMĖ.

Kryžius yra netik krikščionybės simbolis, bet raktas, kurs išriša gyvenimo problemą. Kryžius, teisingai suprastas, yra brangiausias daiktas, kokį žmogus gali turėti, Kryžius yra garbė.

Ką reiškia tikras nugalėjimas sunkiai kovojančiam kareiviui, tą reiškia Kryžius krikščioniui, Kristaus kareiviui. Ką reiškia tikras pasisekimas sunkiai dirbančiam pirkliui, tą reiškia Kryžius krikščioniui, žemės keleiviui. Ką reiškia tikras pasveikimas ligoniui, tą reiškia Kryžius krikščioniui, įvairių kentėjimų ir gyvenimo nepastovumų varginamam. Kryžius, gerai suprastas, kelia mus aukščiau gyvenimo vargų, kreipdamas mūsų žvilgsnį aukščiau, į aną buveinę, kame vargas pakeičiamas džiaugsmu.

Kristus buvo didis Gydytojas netik kol Jis buvo žmonių tarpe, bet visais laikais. Joks gydytojas neturi tokios tikros žmogaus ligų diagnozės, kaip Kristus, didysis Gydytojas, turi žmogaus sielos ir jos reikalų diagnozę. Nėra vaistų, kurie būtų panašūs į Jo vaistus. Jo vaistai yra Kryžius. Jei mes teisingai suprasime Kryžiaus reikšmę, matysime, kad per jį Kristus davė mums tikrų vaistų musų gyvenimo ligoms, nelaimėms ir vargams gydyti.

O kaip mes suprantame Kristaus Kryžių? Delko jis yra taip galingas? Kaip jis pakeičia skurdžiausią ir sunkiausią likimą ramiu ir didingu? Kristus numirė prie kryžiaus, bet kuriuo būdu tas faktas daro Kryžių taip svarbiu mums daiktu?..

Savo mirtimi prie kryžiaus Jėzus liko garbingas. Per Kryžių Jis nugalėjo mirtį ir pikta, per Kryžių Jis davė kentėjimams tą vertę, kuri gali padaryti mus Dievo vaikais ir Jo Karalystės dalyviais.

Kas daro kentėjimą baisų? Kas daro, jog kentėjimas sunku yra nešti? Kentėjimas yra negyva skausmo ir rupesčio našta. Bet dabar leiskime, kad kentėjimas, užuot nešęs tau skausmą ir rūpestį, suteikia džiaugsmo, juk tada jis nustoja savo baisumo. Ar kentėjimas gali suteikti džiaugsmą? Taip, be abejonės. Jei tavo sulaužytas kaulas sudėtas, tu kenti, bet vis delto ir džiaugies, nes ateis laikas, kada kaului sugijus turėsi sveiką koją. Ir gydytoją apmoki už skaudžią operaciją ir darai tat su džiaugsmu, nes jie grąžina tau sveikatą.

Todel ne pats kentėjimas yra blogas, bet kentėjimas be jokios geros naudos. Jei kentėjimas atneštų tau didelę naudą, tada geriau norėtum turėti kentėjimų, kaip jų neturėti. Kryžius duoda galimumą, kad visi mūsų kentėjimai būtų mums didžiausios naudos ir džiaugsmo šaltinis.

Tamsta matei pirklį, kurs keliasi anksti rytą, kad eitų prie darbo, ir savo krautuvėj darbuojasi ištisą dieną. Vakare jis grįžta namo pavargęs, bet laimingas, jei tą dieną jis turėjo gero pasisekimo. Kada

žmogaus reikalai eina gerai, ir pasisekimas tikras, jis nebeatsižvelgia į ilgas valandas, sunkų darbą ir kitus vargus. Bet jei dalykas eina blogai, jei bankrutavimas žiūri jam į akis, tada diena atrodo jam per ilga, darbas jį alsina, ir mažas pavargimas įvaro jam sunkaus ūpo ir nusiminimo. Rūpestis ir kantėjimas abejais atvejais yra toks pat, bet pirmu atveju užtikrintas pasisekimas paverčia visa į malonumą, antru gi atveju jo nenaudingumas padaro visa skaudu.

Kryžius krikščioniui yra užtikrinimas, kad visos jo pastangos, aukos, kentėjimai ir gyvenimo svyravimai duoda naudingiausių ir sekmingiausių vaisių. Dievo Sūnaus žodžio ir pavyzdžio vardu jis mums sako, kad jei mes kantriai nešame mūsų kryžių paskui Kristų, Jis leis mums bendrauti su Juo. Jis mus tikina, jog kad ir kokie būtų mūsų vargai ir apsivylimai, musų gyvenimas yra garbingas pasisekimas, jei tik mes sekame keliu, kuriuo Jėzus Kristus vaikščiojo.

Tas Dievo pažadas atima Kryžiui visą sunkumą, atima kentėjimams visą jų geluonį. Čia yra priežastis, delko šventieji džiaugėsi vargais, džiaugėsi tada, kada kentėjo. Čia taip pat yra priežastis, delko kiekvienas geras katalikas savo varguose randa didelį nusiraminimą ir sustiprinimą ir kantriai pakelia kentėjimus.

Ar nematei, kaip džiaugiasi ligonis įtikintas, jog jis pasveiks? Įsižiūrėk į žmogų džiovininką. Kol jis turi vilties pasveikti, jis nė kiek nesiskundžia nuobodžia dieta, varginančiu kosuliu, atskyrimu nuo svei-

kųjų žmonių ir visais kitais sunkumais, kokiais jį liga apkrauna. Jis linksmas. Delko? Gydymasis, kad ir vargingas, žada jam sveikatą grąžinti. O tačiau šiame dalyke net geriausi žadėjimai abejotini. Kryžius gi netik žada, bet ir laiduoja amžiną, begalinę naudą, kuri seka kentėjimus, tinkamai pakeltus. Tai padaro Kryžius, kurs ir yra tokia galinga pagalba krikščionims.

Atsimenu, mačiau vienoj ligoninėj žmogų, kurs sirgo vėžiu. Liga pasiekė tokio laipsnio, jog skausmas buvo neapsakomas. Vargšas baisiai kentėjo. Vienas gydytojų pareiškė abejojimą, ar liga tikrai yra vėžys. X—spinduliai parodė, jog čia nebūta vėžio, tik gumbo, kurs, nors ir skaudus, bet gali būti gydomas.

Kada ligonis tat išgirdo, jis pasidarė visai kitas žmogus,—jis tuoj nublaivėjo. Jam buvo skirta sunki dieta, ir jis turėjo pakelti kelias mažesnes, bet skaudžias operacijas. Jis jas su džiaugsmu iškentė, nes jos žadėjo jam tikrą pasveikimą. Jis kentėjo, bet buvo kantrus ir laimingas. Delko? Kentėjimas jam nebebuvo negyvas, nenaudingas skausmas, bet priemonė sveikatai ir gyvybei grąžinti. O Kryžius krikščioniui yra laidas, kad jei kenčiame del Kristaus, tai ir viešpatausime su Kristum.

Vieną kartą aš buvau pakviestas į valstybinio kalėjimo mirties kambarį prie žmogaus, kurs laukė egzekucijos. Jo prieteliai pavartojo visą savo įtaką, kad teismas dar kartą įvyktų. Sprendimo vykdymas buvo ką tik sustabdytas, kada aš atvykau pas pasmerktąjį

žmogų. Nors jis buvo uždarytas kalėjimo kambary ir turėjo kęsti visus nusiskaltėlio gyvenimo trukumus ir nepatogumus, jis buvo gero ūpo. Savo kentėjimų jis nepaisė. Delko? Jis turėjo vilties per naują teismą pasiekti laisvės. Jis nejautė visų kalėjimo vargų ir sunkumų, nes jie žadėjo pasibaigti laisve.

Kelioms dienoms praslinkus aš vel atsilankiau pas tą patį žmogų. Naują teismą daryti jam atsake, ir nebetoli buvo jo egzekucijos diena. Kada aš vargšą pamačiau, vos begalėjau pažinti. Jis paseno per kelias dienas, buvo be ūpo, prislėgtas, opus del kiekvieno mažmožio. Jis skaudžiai jautė savo vienumą ir trukumus. Delko? Dabar jo kentėjimai buvo baisus sunkumas, dabar jie lydėjo jį į tamsią, baisią, nežinomą ateitį.

Palengvėle aš pradėjau kalbėti tam vargšui, kad jis savo baisų likimą gali baigti laisve, laisve anapus karsto. Pradėjau jam pasakoti, kad po šio gyvenimo yra kitas gyvenimas, kad šis gyvenimas yra tik žmogaus buvimo stadija, ir mirtis yra durys į amžiną laimingą gyvenimą, jei žmogus miršta Dievo prieteliu.

Parodžiau jam, kaip vagis ir žmogžudys, kurs buvo nukryžiuotas šalia Kristaus, perėjo nuo kryžiaus į Rojų, ir nurodžiau, jog jei jis priimtų savo pasmerkimą atgailos kupina dvasia už savo nuodėmingą gyvenimą ir paaukotų Dievui savo kentėjimus, jungdamas juos su Atpirkėjo kentėjimais, jie atneštų jam amžino gyvenimo vaisių. Pasakiau jam, kad jei jis sugrįš prie Dievo visa širdimi, Dievo gailestingumas, kuris yra visuose Jo darbuose, neleis jam žūti amžinai.

Kartais atrodė, jog mano pasikalbėjimas maža teturi reikšmės. Tačiau, sugrįžęs po trijų dienų aš radau vėl visai kitą žmogų. Kristaus Kryžius įėjo į jo gyvenimą, ir jis laukė savo baisaus likimo su kankinio džiaugsmu. Jis kalbėjo man, jog jis priėmė savo kalėjimą ir kentėjimus kaip teisingą bausmę už savo nusikaltimus. Beto jis man pasakojo, kaip nuo pat mano atsilankymo kiekvieną kartą valgydamas jis išrenką valgio dalį, kuri jam labiau patinka, ir nuo jos susilaiko. Jis miegojo ant akmens grindų, norėdamas tai pridėti prie atgailos už savo nusidėjimus.

Kadangi artinosi egzekucijos diena, prižiūrėtojai begalo stebėjosi jo ramumu ir pasiryžimu. Jis ėjo egzekucijon su tokiu nusistatymu, tartum jis sektų Kristų ir Kalvariją, kad šalia Jo numirtų, kaip padarė gerasis galvažudys. Jo paskutinieji žodžiai buvo: „Dieve, pasigailėk manęs, nusidėjėlio". „Kaip aš esu gyvas", sako Viešpats, „aš nenoriu nusidėjėlio mirties, bet kad atsiverstų ir gyventų". (Ez. XVIII, 32.).

Tas žmogus atsivertė, jis gavo amžiną gyvenimą. Gal jis turėjo ilgesnę skaistyklą, kadangi suteptas niekas į dangų negali įeiti, bet apsivalęs skaistykloj jis turėjo amžiną gyvenimą gauti, nes jis visa širdimi atsivertė prie Viešpaties. Tokia yra Kryžiaus reikšmė nusidėjėliui. Jis pakeičia nusiminimą viltimi, jis neša rezignaciją ir gailestį paklydusiam sūnui, jis duoda sergančiai sielai sveikatą, jis nuveda piktadarį iš kalėjimo į amžinojo gyvenimo laisvę, jis padaro vagį Dievo prieteliu.

„Ne sveikiems reikia gydytojo, bet sergantiems",

sako Viešpats. Nėra sielos taip nuodėmių suteptos, kurios negalėtų išgydyti Kryžius. Nėra sielos taip juodos, kurios nepadarytų baltos Kraujas To, kurs prie kryžiaus numirė. Todel nusidėjėliui Kryžius reiškia atleidimą, atnaujintą gyvenimą, išganymą.

Kryžius turi savo reikšmės netik nusidėjėliams, bet ir kitiems. Daug yra sielų nuliūdusių, paskendusių rūpesčiuose ir varguose. Joms Kryžius turi ypatingos reikšmės. Jis parodo joms Jėzų nuliūdusį iki mirties ir pasako joms, kad per Kryžių Jo skausmai liko pakeisti džiaugsmais. Jas pasiekia paties Kristaus žodžiai: „Argi nereikėjo, kad Kristus taip kentėtų ir taip įeitų į savo garbę?“

Jis, šventas, nešė Kryžių už mus. Ar mes nusidėjėliai negalime nešti savo kryžių del Jo, matydami kaip Jis mus padarys savo garbės dalininkais? „Jei drauge suo Juo kentėsime, drauge ir viešpatausime“.

Vieną kartą aš atsilankiau pas sergančią vargšę moteriškę, kuri septyniolika metų buvo ligos prikalta prie lovos. Nei karto neteko jai apleisti savo lovos. Aš paprastai atnešdavau jai šv. Komuniją kartą per mėnesį. Vieną kartą aš nustebau jos ramumu ir geru ūpu ir tariau jai: „Mano veikeli, tau yra gera ir esi kantri“.

„O kodel aš neturėčiau būti kantri“, atsakė ji, „kuomet Jis taip daug kentėjo del manęs“. Tai sakydama ji parodė į didelę Dievo kančią ant sienos šalia lovos. Tęsdama toliau ji kalbėjo: „Juk negaliu aš laukti, kad mano likimas būtų geresnis, kaip mano Viešpaties“.

Ta vargšė ligonė davė man pamoką. Kryžius parodė jai, jog kentėjimus pašventė Tas, kurs prie jo mirė, ir jog tie, kurie sekdami Jo pavyzdžiu neša kantriai savo kryžių, turės Jo garbės dalį danguje.

Tokią žinią skelbia Kryžius kenčiantiems. Jis jiems parodo, kad jų kentėjimai nėra nenaudinga našta, — jie gamina jiems didžiausią garbę. Kaip tas pirklys, kurs matydamas, kad jo darbai ir aukos ir vargai neša jam pasisekimą, nepaiso to, ką kenčia, nes turi geros vilties, taip ir kenčiąs krikščionis, numatydamas savo kentėjimų vaisius, džiaugsmingai kenčia kryžių, kurs neša vainiką.

Nevienas žmogus palieka namus, patogumus ir civilizuotą pasaulį ir eina į laukinius kraštus, kirką ir kastuvą pasiėmęs; jis tenai kasinėja ir ieškodamas aukso kenčia įvairių rūšių vargus ir nepatogumus. Kol jis turi vilties laimėti, jo darbas ir trukumai atrodo jam niekas.

Kryžius duoda krikščioniui netik geros vilties, bet pozityvišką laidavimą, jog jo gyvenimo vargai ir kentėjimai duos jam Dangaus Karalystės auksą. Nes Kryžiaus laidavimas turi dieviškos galybės ir niekumet negali apvilti. Dangus ir žemė gali praeiti, bet Jo žodžiai nepraeis niekumet. „Jei kas nori būti mano mokinys, teima savo kryžių ir seka mane“, ir turės amžiną gyvenimą.

Mums yra žinoma, jog Kryžius bus nugalėjimo ženklas, kada pasibaigs mūsų gyvenimo kelionė. Žmogaus gyvenimas žemėje yra kelionė. Tai visi žinome. Bet su Kryžium mes jaučiamės kaip tie kareiviai,

kurie supranta, jog kad ir kokios būtų jų žaizdos ir vargai, jie eina į tikrą nugalėjimą.

Pasakoja mums, jog kovos karštyje kareiviai kartais nė savo žaizdų nebejaučia, tik kovai pasibaigus, pamatę save sukruvintus, jie supranta, jog yra sužeisti. Panašiai yra ir su Kryžiaus kareiviais. Žiūrėk, kaip kankiniai ėjo į mirtį, į baisiausią mirtį! Su tokiu ramumu, kad net patys jų persekiotojai neretai žiūrėdami į juos atsiversdavo. Įsižiūrėk į blaivų džiaugsmą, kuris spindi iš gailestingųjų seserų veido, kada jos aukoja savo gyvenimą monotoniškam sunkiam darbui apleistiems, ligoniams ar nelaimingiems patarnauti.

Įsižiūrėk į Tėvą Damien'ą, kurs apsikrėtė raupais, norėdamas raupuotiems patarnauti. Įsižiūrėk į Pranciškų Ksaverą, kurs paliko Paryžiaus Universiteto garbingą vietą ir linksmas išėjo darbuotis į pagonų kraštą; jis baigė savo gyvenimą visų apleistas ant jūros kranto. Įsižiūrėk į Tomą More'ą, žymiausį Anglijos vyrą šešioliktame šimtmety, kurs linksmas eina verčiau žudyklon, kaip palaiko garbingą vietą, kur nesutinka su jo sąžine.

Šitie žmonės suprato Kryžių. Jie suprato, jog kame nėra Kryžiaus, tenai nėra nei Vainiko. Jie suprato, jog Kryžius yra palaimintas daiktas, nes Kristus jį pasirinko savo vėliava. „Jei nori būti mano mokinys, imk ant savęs savo kryžių ir sek mane".

Kryžius, teisingai suprastas, pakeičia papraščiausią gyvenimą. Jis pakeičia žemės rūdis dangaus auksu. Jis skelbia kenčiančiam žmogui ir tam, kurs yra neteisybės auka, ir kiekvienam, kurs yra kokiame

varge ir kentėjime, kad Kryžiaus kelias yra karališkas kelias, kuriuo ėjo Kristus, ir kad jis veda mus į dangiškojo Tėvo rūmus.

Jei tik mes esame tame takely, kurs mus tikrai veda į mūsų dangiškąją tėvynę, ar daug tada bereiškia kelio nelygumai ir kelionės vargai? Jei tik mes einame gyvenimo keliu po Kryžiaus vėliava, mes turime paties Dievo žodžius, jog mes pas Jį einame. „Džiaukitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokesnis gausus danguje". Tokia yra Kryžiaus reikšmė. Jis yra raktas gyvenimo problemai išrišti.

Kryžius mums parodo, jog čia mes neturime pasiliekančio miesto, bet ieškome būsimojo. Kryžius mums sako, kad šiame laikiname gyvenime mes galime pasiekti laimingą amžinąją ateitį. Jis sako dar daugiau — jog mes galime tapti pačios dieviškos prigimties dalininkai. Šis gyvenimas yra laikas, kame Dievo ranka rengia mus amžinajam gyvenimui anapus karsto. Čia mes esame nenutašyti marmuro grumstai, iš kurių dieviškasis Skulptorius iškala formas, turinčias Dievo panašumo. Skulptoriaus smūgiai gali skaudžiai jaustis, bet jų tikslas nėra sugadinti, tik duoti mums sumanytąjį pavidalą.

Kristaus Kryžius yra simbolis tos dieviškos transformacijos, per kurią mes tampame Jėzaus Kristaus broliai ir amžinojo Tėvo vaikai. Kryžius gyvenimo kentėjimams duoda tikslą ir reikšmę, Kryžius mums primena, jog gyvenimas yra kelionė.

Kryžius yra krikščionies kareivio vėliava, ir visi, kurie po ja kovoja, bus amžinu nugalėjimu vaini-

kuoti. „Kas nugalės, tam aš duosiu sėdėti su manim mano soste“. Tikri Kristaus sekėjai žiūri į gyvenimo kovą kaip į tokią, kuri baigiasi nugalėjimu; nešamus vargus ir kentėjimus jie neskiria nuo garbės, kurios laukia, ir Kryžių nuo Vainiko ir Amžinojo Tėvo meilės.

A. M. D. G.

TURINYS.

Skaitytojui 5
I. Stebuklai 7
II. Tikyba 21
III. Dievo ranka Bažnyčioje 30
IV. Neregimasis pasaulis 36
V. Dogma 43
VI. Nekaltas Prasidėjimas 51
VII. Dievotumas 52
VIII. Pašaukimas 64
IX. Atlaidai 73
X. Skaistykla 80
XI. Šventųjų garbinimas 84
XII. Davimas už šv. Mišias 93
XIII. Dorovė be religijos 104
XIV. Nekrikštytieji ir išganimas 113
XV. Netolerantingumas 117
XVI. Dvasininkas kaip žmogus ir kaip kunigas . . 133
XVII. Vaikščiojantieji į bažnyčią kenkia . . . 143
XVIII. Bloga Dievas nekliudo 153
XIX. Dievas duoda kentėjimų 159
XX. Moterystės ryšys 165
XXI. Auklėjimas ir religija 172
XXII. Kryžiaus reikšmė 187